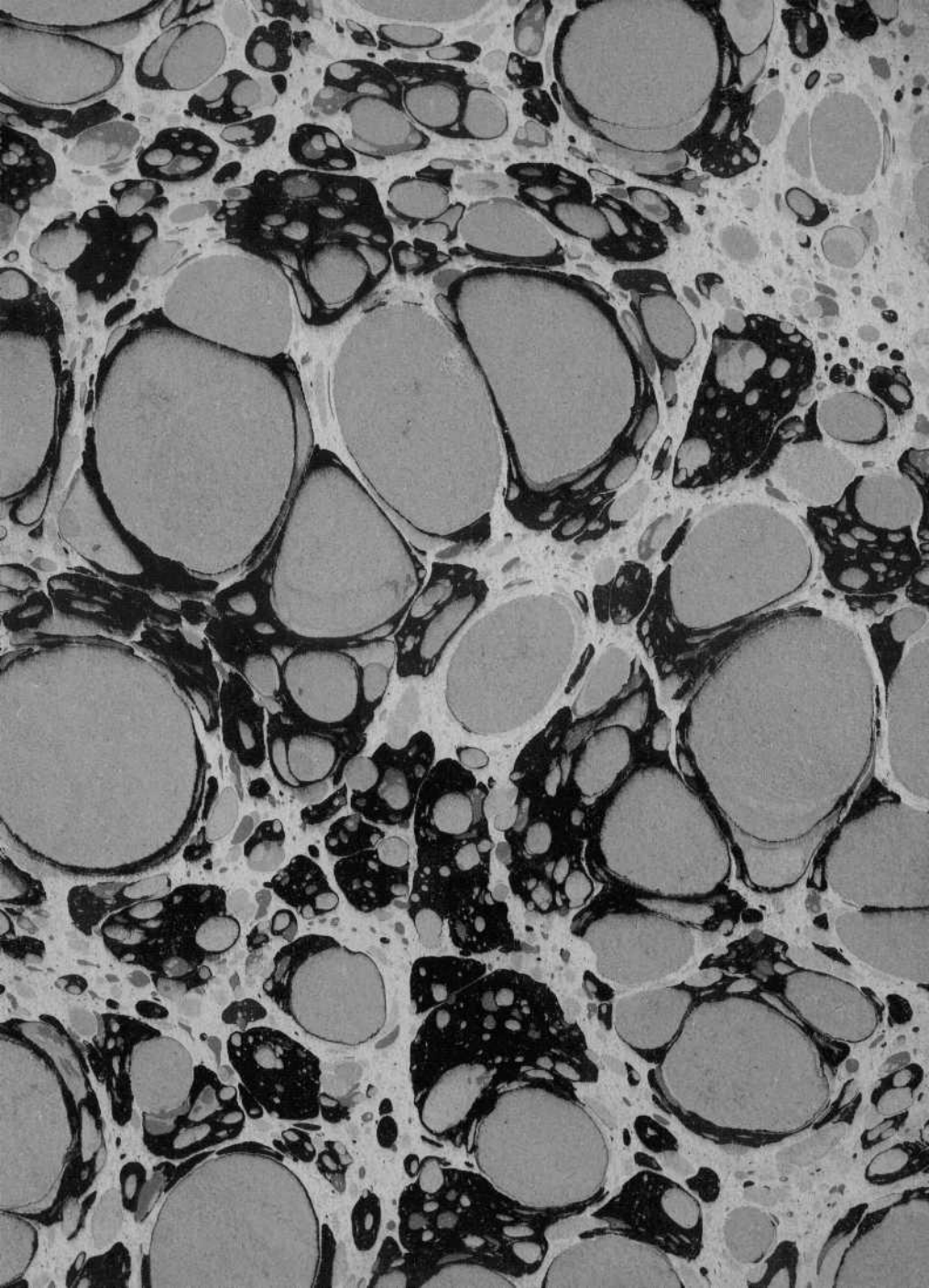

24.

VITA
 ET MORES, SPIRITVS,
 ZELVS, ET DOCTRINA SERVÆ
 Dei Theresæ de Iesu, Ordinis B. Mariæ de
 Monte Carmeli, ac Congregationis
 Carmelitarum Excalceatorum
 Fundatricis.

Per Fratres Ioannem a Sancto Hieronymo, & Ioannem a IESU
 MARIA, eiusdem Ordinis Religiosos, in Compendium redacta.

Bonum mihi

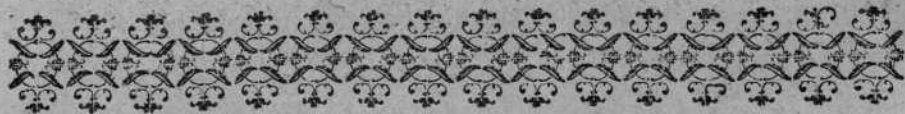
tionis tuas. Psal. 118.

quia humiliissime me

Vetula die
la guer de
 BRUXELLÆ,
 Ex Officina RVTGERI VELPII Typog. Iur.
du ca Anno d. 1710. C. X.
 Cum Privilegio.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO DOMINO,

D. Guidoni Bentiuolo, Archiepiscopo Rhodiensi, S. ^{mi}
D. N. Papæ Pauli V. ac S. ^{ta} Sedis Apostolicæ apud
Ser. ^{mos} Principes Albertum & Isabellam Claram Eu-
geniam Hispaniarum Infantem, Burgundicæ ac Bra-
bantix Duces, &c. in Belgicis ditionibus Nuntio, cum
potestate Legati de latere, Dño suo obseruantissimo.

Fr. Hieronymus Gracianus a Matre Dei-Carmelitanus DD.

*Q*uod de Thersa (Illustrissime Domine) Filia Salphaat,
ex tribu, & familia Ioseph, eiusque sororibus, sacrarum
literarum monumentis nobis traditum est; id in serua
Dei Thersa de Iesu, S. Ioseph sponsi Beatæ Virginis
deuotissima, mihi contigisse videtur. Vt enim illa Ther-
sa singulari diuinæ Magestatis benedictione, inter feminas prima, sortem
& portionem in terra promissionis obtinuit: in qua domos, ac prædia sibi
suisque fundare posset (prout diuersis in locis, & nominatim cap. 27. &
36. numer. & 17. Iosue Canonica scriptura testatur:) Ita Virgini nostræ
Thersæ, rarissimo Dei munere data est facultas, qua in illa terrâ, que
sacro sanctæ Religionis Virgini Carmelitanæ dicatæ obseruantia, cultuque
inter cæteras efflorescit, monastica domicilia, optimis legibus, & institutis
efformata erigeret; ac generosum Excalceatorum Carmelitarum, tam

virorum, quam mulierum ordinem inchoraret; ac fortunatis, & stupendis successibus breui tempore propagaret. Porro quod Hebreis nomen *Thersa*, Latinis pulchra est, atque placens: id vero pulchrum (ex Platonis doctrina) dicitur, quod visu, auditu, vel intellectu perceptum animos ad se allicit, atq; in sui amorem trahit. Quapropter ut & fructifera *Therese* nostrae pulchritudine cognita, legentium animi ad Religionis curam, ad Christianae perfectionis studium, ad sincerum aeternitatis amorem rapiantur, pulcherrimam illius vitam, incorruptos mores, spiritum purissimum, animarum Zelum, doctrinam in illo sexu mirabilem, Conuentuum fundationes, praeclara gesta, virtutes heroicæ, gratias gratis datas, felicem mortem, & illustria denique miracula, sub tui (Illustrissime Domine) nominis patrocinio publicauimus. Quod quamuis non vnus Sanctitatis huius *Virginis* admirator ante me praestiterit; non vanæ tamen suauè pondere carentes causæ, ut & idem ego post multorum conamina praestarem, me impulerunt. Ipsa *Therese* caelesti instinctu, Hispano idiomate seipsam scripsit, factaque sua, ad suorum profectum, & pietatis exemplum, diuinitus dato stilo, digessit. Hunc librum in Italicum sermonem *Franciscus Bordonius* Archiepiscopus & *Auenionens* Vicelegatus transtulit, & typis uandari Romæ curauit. Quem non multo post latinitate donatum, *Fr. Antonius Kerberkius* Louaniensis Docteur, ordinis *Eremitarum Sancti Augustini*, *Moguntiaëque* Prior, perque *Rhenum* & *Sueniam* Vicarius generalis, *Moguntino* praelo subiecit, & euulgauit. Ne uè Galli carerent eo, quem cum summo virtutis fructu aliæ gentes possidebant, eundem deuotus, & honoratus vir *Ioannes a Quintanaduenas Bretegni* Presbyter cum *Carthusiensibus* Cœnobij *Borfontenij* monachis, translatum in linguam Gallicam *Lutetiae Parisiorum* in publicum misit. Tandem uero ne *Belgis* negaretur hocce pietatis emolumentum, *Reuerendi PP. Soc. Iesu Collegij Bruxellensis* (ut & ipsa *Therese*

nostr

nostra de se ore Flandro loqueretur) accurato labore effecerunt. Quo-
rum omnium laudatum sudorem , præiunquæ cursum , spirantes adhuc
in Anglia Catholicæ puritatis reliquiæ non impari cura sequuntur : et in
hoc aliqui latentes Catholici Londini incumbunt : vt sicut in alijs pariibus
hæc Virgo non obmutescit , nec filet ; sic & ibi la'ia soluat , contumaces
turbet , errantes in viam vocet , nutantes excitet , pios vero & Ortho-
doxos confirmet. Nec adhuc tam perditus , & deploratus illius regni
status est , vt omnino nullum ex hac re profectum expectare debeamus.
Ignem in medio gelu , si colloces fortius vret ; si lucem adiunxeris in te-
nebris erit radiantior : in Babilone si bonus , confundet nequitiam : in
Sodoma si castus confundet stupra , fors & emendabit. Omne malum im-
becillum est , imo nihil est , cum accesserit bonum , aut fugans , aut dissipans ,
aut penitus illud vincens , & in sui vertens naturam. Ergo sperandū non
erit hic ociosa Theresa , quæ alibi multum egit , & egisset credo plura ,
si modestia eius , & humilitas multa de se ipsa cum veritate scribere olim
non vetuisset . Quæ tamen ne profusus ignorata forent , P. Doctor Fran-
ciscus Ribera Soc Iesu , libro Hispanice conscripto , studiose supp'euit ,
& iteratis in Hispania editionibus toti mundo promulgauit : quem supra-
nominati Bretigni & Carthusiani etiam Gallum fecerunt , Parisijsque
& Antuerpiæ publicatum in manus multorum liberali adfectu tulerunt ,
Rib. ram non minus animosè cursu sequutus Fr. Didacus de Yepes , Tira-
sonensis Episcopus , & Philippo II Hispaniarum Regi a sacris confesio-
nibus : qui impressum Cæsaraugustæ in Hispania , etiam copiosum volumen
de eadem Theresâ composuit . Vt & Pat. Iulianus de Auila presbyter
Abulensis , Aubertus Miræus Canonicus Antuerpien̄ , alijsque non pauci
excalceatæ Religionis Fratres multa de eiusdem Theresæ vita ac mona-
steriorum fundationibus ediderunt . Tot calamos vides , tot ingenia labo-
rasse , vt miranda Virginis huius facta Christi mus orbis lieret , nosceret ,

Et imitaretur. Ex quibus omnibus alijsque non editis, sed purissimâ veritate & fide conscriptis tractatibus, Fratres Ioannes a Iesu Maria, & Ioannes a Santo Ioseph ordinis Excalceati Theresam nostram in summam quandam, Centum & quinque articulis distinctam, ac velut in epitomen eorum, quæ fusè per varios libros sparsa sunt, redegerunt. Omnes hos fere libros legi, perque decem annos ipsius Theresæ confessiones audiui, Arcana sui pectoris, & secreta Spiritus mihi non abscondit, quid egerit, & quo modo vixerit, hisce oculis egomet vidi, hisce auribus hausi. Compendium ergo istud, cum perquam mihi arriserit, typis idem subycere, & communi luce sub tua protectione donare visum fuit; Accipe igitur (Illustrissime Domine) hoc non leue adfectus erga te mei argumentum: tuis auspicijs Theresana Religio floreat, tuis curis maiora per Belgicam sumat incrementa; tuis denique studijs speratum bonis omnibus fructum ferat. Vale, & in Albo tuorum me bono vultu pone.

Imprimatur G. Episcopus Rhodiensis Nuncius.

PREVILEGIO.

LOS Serenissimos Principes Alberto, y Isabel Clara Eugenia, Duques de Brabante &c. Mandan so las penas contenidas en el Priuilegio, dado al M. F. Geronimo Gracian de la Madre de Dios, de la Orden de nuestra Señora del Carmen, que ninguno Imprima, ni venda este Libro Intitulado *Vita & mores spiritus Zelus & Doctrina Seruae Dei Therese de Iesu, &c.* por espacio de seys años, sin licencia del dicho Padre M. Geronimo, o de quien tuuiere su poder. Dado en Brusselas, a 11. de Henero mil seyscientos y diez.

Le Conte.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
RESEARCH REPORT NO. 100
BY
J. H. GOLDSTEIN AND
R. F. W. WILSON
PUBLISHED BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILLINOIS, U.S.A.
1954

DE ORTV, EDVCA-
TIONE, ET RELIGIONE
Serua Dei Theresia de Iesu.

Art. 1.

N antiqua & Nobili Ciuitate
Abula, in Regno Castellæ, ve-
teris Tarraconeñ Hispaniæ: anno
Domini 1515. sub die 28. Martij,
ex nobilibus Alphonso de Cepe-
da, & D. Beatrice de Ahumada
legitimis Christianis coniugibus
nata, & secundum ritum Sanctæ
Matris Ecclesiæ baptizata fuit

serua Dei Theresia, illorum filia legitima & naturalis.

2. Et piè & Christianè a parentibus educata, ab ipsa
ineunte ætate, spem futuræ sanctitatis manifestans. Sex-
tum seu septimum annum attingens, gloriam, siue pœ-
nam sempiternam hominibus futuram prospiciens, sæpe
repetere hæc verba consuevit, *In æternum, in æternum, in æter-*
num, viam veritatis in tali tenella ætate, ex horum ver-
borum pronuntiatione sibi impressam ostendens. Et
eleemosinas vsque tunc temporis elargita fuit, &
elargiebatur, & vt poterat solitudinem quærebat, vt

A

con-

consuetas preces (quæ multæ erant) Deo offerret, ac B. Virginis Rosarium, cuius semper deuotissima fuit, persolueret.

Necnon in hac ætate, adhuc puella Sanctorum leges martyria, paruo illos precio æternam Dei gloriam comparasse reputans, ardenti martyrij desiderio flagrans, cum germano fratre suo conuenit, vt ambo mendicantes, propter Dei amorem ad Maurorum regiones profecti, capitis abscissione martyrio coronarentur. Quod dum generoso supra ætatem affectu aggredierentur, iamque paternâ domo & Ciuitatis portâ (quæ vulgo vocatur Adoxa) egressi essent, dū iter capiunt, per pontē, qui iuxta ciuitatem est, obuius illis quidam eorum patruus, ipsos domum reduxit: cumque à matre obiurgarentur de absentia, frater totâ culpâ in virginē trãsfudit, dicēs se non nisi sororis precibus, illud iter fuisse aggressum.

Quod desiderium cum exequi impossibile exultimaret, ad Eremiticam vitam transigendam se conferens, quasdam Eremiticas cellulas puerili more, sed maturo sensu in paterno horto construebat, quasi præfagiens eas, quæ deinde eius opera temporis decursu construendæ erant.

3. Duodecimum annum agens matre orbata, ob idque mœrore ac dolore affecta, ante B. Virginis Mariæ imaginem profusis lacrymis orauit, vt matris vices gerere erga ipsam vellet: quæ oratio Deiparæ oculis valde grata & accepta fuit: vt postea in omnibus euentibus clarè apparuit, ex singulari eius cura & protectione circa illâ.

In hac ipsa ætate cœpit etiam Dñs specialiter impartiri
huic

huic Virgini primitias spiritus orationis. Nam videns imaginem Samaritanæ colloquētis cum Christo, in paterna domo depictā: in qua erant scripta illa verba, *Dñe da mihi hanc aquam*, vt Dominus ei viuā illam aquam spiritus & gratiæ præbere dignaretur, crebro efflagitabat, quæ postea copiose admodum illi suppeditata fuit.

4. Vigessimum annum agens, spreta vanitate, religiosam vitam profiteri statuit: quod Patri aperiens, cū ille facultatem id faciendi, ob vehementem in filiā amorem denegaret, ipsa nihilominus cū in epistolis Diui Hieronymi illa verba legisset: *Per calcatum perge patrem*, viriliter contra parentis voluntatē diuinæ vocationi obtemperans, vnā cum fratre (cui etiam religiosam vitam persuaserat) propria renitente carne, magnaque vi sibi illata, in Ciuitate Abuleñ ad Monasterium Incarnationis, ordinis mitigati B. Marię de mōte Carmelo cōfugit.

In quo cū Nouitiatus annū magna cum alacritate transegisset, in humilitatis postea, ac pietatis operibus, & maximè in peccatorum compunctione, dono lachrymarum, quod diuinitus ei fuerat collatū, in alijsq; ordinis obseruantijs se exercēs, professionem feliciter iniit.

Nec multis à professione trāsactis diebus, ob vitę mutationem, ciborū varietatē, aliasq; religionis asperitates in varia morborū genera incidens, sæpe animi deliquia, cordis dolores, & alia similia patienter perpeffa fuit.

5. Cumq; his morbis (vtpote grauioribus) Abuleñ medicina non inueniretur, per patrem, valetudinis gratia à Monasterio, in quo tū tēporis clausurę nō vigeat obser

ad fœminam quandam degentem in oppido, non multum ab Abula distante, (vulgo Bezedas nuncupato) coactè abducta fuit, ibique per aliquod temporis spatium commorata.

Cùm remedia non proficerent, a Patre demum redacta est: Vbi diu, noctuque ab intensissimis doloribus vexata, ethica insuper febris, neruorumque contractione laborans, in ipsa infirmitate nihil nisi de Deo loquebatur: & incredibili patientia, & cum voluntate Dei magna conformitate, multoties illa verba Iob repetebat, *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus?*

Morboque ingrauescente, ipso Assumptionis B. Virginis die, jam desperata valetudine, paroxysmum quatruiduo est perpessa. Ita vt post susceptum Extremæ Vnctionis Sacramentum, sepulchrum ei parauerint: quam & humassent, nisi pater eius id facere prohibuisset.

Tandem post quatruiduum, cùm non tam paroxysmum, quàm diuinam extasim pateretur, ad se reuersa, querebatur, quòd è cœlo, in quo se fuisse aiebat, eã euocassent: addens insuper parentem suum, & quandam monialem amicam eius, nomine Ioannam Suarez, ipsa mediante saluandos fore. Affirmans præterea, vidisse multa Monasteria, quæ ab ipsa erant erigenda, multasq; animas, quæ eius causa erant saluandæ: Denique se sanctam morituram, & quòd eius sepulchrum panno, vt vocant, brocati erat cooperiendum, vt postea euenit.

6. Has infirmitates præfata Virgo Theresia a Deo precipi-

precibus impetrauit, nam cum in Monasterio, in quo professionem emiserat, monialis quaedam esset graui, & horribili morbo laborans, quæ alimenta omnia per quaedam ventris foramina egerebat: cum cæteras videret, huiuscemodi morbos pertimescentes, Dei serua decumbentis patientiã considerans, sancta quadam emulacione Deum enixè orauit, vt quascumque ægitudines, vna cum virtute patientiæ illi infligeret: qua oratione exaudita, omnes supra commemoratas infirmitates in omni intensione per triennium pertulit.

7. Commorabatur in illo oppido (quod curationis gratia petiuit Virgo Theresia) vir Ecclesiasticus, turpe exercens commercium cum fæmina quadam ab ea fascinatus: qui non sine magno totius populi scandalo sacrum faciebat. Hunc est alloquuta præfata Virgo, & sermonem de Deo cum illo habens, ita illum persuasit dicendo, vt Idolum ab illo abstulerit, in quo tota fascinatio inerat. Et Sacerdos in se reuersus, maximas Deo agebat gratias, quòd ab illis tenebris tandem emerfisset, & intra annum piè obiit, vt bonum Christianum decet, ab omni praua occasione semotus.

8. Et per intercessionem Sancti Ioseph (cui hæc Virgo deuotissima fuit) Deus illi sanitatem concessit, & è lecto surrexit.

Per spatium 18. annorum se exercuit, ferè semper cum magna spiritus ariditate, & labore in oratione mentali: in qua vt plurimum meditabatur vitam, & passionem Domini nostri Iesu Christi.

Piam lectionem frequentabat, & campi flores, aliaq; creaturæ libri loco illi erant, præcipuè tamen se exercere consueuerat in meditanda Christi in horto oratione, & captura.

Et licet hæc omnia orationis, & aliarum virtutû exercitia, non tam feruenter, vt inchoauerat, operari videretur, quibusdã recreationibus, & vanis colloquijs detenta fuit, ne ad altiora contenderet. Quæ cum Confessarij eius, tunc parum rerum spiritualium periti, licita & honesta esse illi affirmarent, illa tamen illis, quasi quibusdam vinculis impediabatur, ne liberè ad Deum posset euolare: ita tamen, vt nec eo tempore, nec antea, nec postea cognitû vnquã fuerit, quòd præfata Virgo Theresia aliqua mortiferi peccati labe scienter fuerit inquinata.

9. Post has prolixas pugnas cum ariditatibus, & internis desolationibus alijsq; impedimentis, ista virgo totam se Deo tradere ardentè desiderans, die quadam Oratoriû ingressa, vbi pia imago Christi vulnerati aderat, repente ad eius conspectum turbata fuit, memorans quàm ingratam se illis vulneribus ostendisset: & graui percussa dolore, iuxta illam imaginem multam lacrymarum copiam effundens, se prostrauit, obnixè Deum deprecans, vt illam corroborare vellet, ne vltèrius illum offenderet: addens cum magna fiducia, se nullatenus inde surrecturam, nisi postulata concederet: & ab illo tempore in anima sua spirituales progressus, & magnam mutationem cœpit experiri. Accidit etiam, vt euoluens Confessiones Diui Augustini, quem ipsa summa deuotione

tione prosequeretur: statim ac peruenit ad illius conuersionem, & legit illam vocem quam in horto audierat, vox eadem ad se directa ei videbatur: vbi tanta fuit cordis commotio, qua se diuinitus permoueri sensit, vt per magnū tēporis interuallū tota in lacrymas resolveretur.

Exinde orationis & mortificationis frequentia se tradidit. Deusque maiora beneficia, & gratias illi conferre cœpit, & perseverauit.

De dono Orationis.

10. Et cū tot annis tam patienter & humiliter internas desolationes pertulisset, & omnes mali occasiones tam serio euitare statuisset, Deus seipsum illi varijs modis communicare cœpit. Nam statim in seipsa diuinam quandam & supernaturalem orationem experta est, in qua Dei serua in intimo sui spiritus, cum magna potentiā suarum tranquillitate sensit, maximam pacem, & quietem & suauissimo gaudio perfruita est a suauis Dei præsentiā promanante. Et post hanc orationē aliam altissimam (quam orationem vnionis mystici appellant) ei Deus concessit: in qua anima tota coniuncta, vnita, & veluti transformata in Deum, à sensibusque alienata remanebat: sicque in dies magis ac magis se illi Deus manifestabat. Ita vt quadam die orans, ingentem raptū passa sit (qui fuit primus eorum qui ei acciderūt) in quo hæc a Deo accepit: *Nolo vt posthac conuerseris cum hominibus, sed cum Angelis.* His verbis, vtpote diuinis, renouatum est cor Virginis, & à terrenis omnibus fuit alienatum, & in solo Deo fixum manebat.

Post

Post hæc eam Dominus sæpe alloquutus fuit, nunc blandiendo, nunc docendo, quæ ad eius cultum & voluntatem spectabant, nunc etiam illam increpando: & cum orationem suam, & quæ in ea audiebat Dei eloquia Cõfessarijs aperuisset, & inter se dissiderent, alij Deum, alij Dæmonem loqui asserentes, & propter hoc Dei serua afflictissima existeret, hæc à Deo audiuit, *Noli timere filia, ego sum, non te derelinquam, ne timeas.* Quibus ex verbis secura, & quieta remansit, fidens quod Dei spiritu duceretur.

II. Cumque internis his loquutionibus visitaretur a Deo, timens ne fortè a Dæmone illuderetur, per se & per alios Dominum, & Sanctos est deprecata, vt eam ordinaria via duceret, aut saltem rei veritatem propalaret. Et die quadam Apostolorum Petri & Pauli orans, Christum Redemptorem nostrum, iuxta se sensit, & exinde sentiebat, oculisque intellectualibus spectabat, eum a dextero suo latere incedentem: cuius presentia, visione intellectuali fruebatur, nisi aliàs esset mens valde distracta: quæ visio assidue per aliquot dies perdurauit. Cumque in dies fauores crescerent, clarius etiam se illi Christus patefecit, licet sensim, & per partes. Primo enim solùm manus suas, magna pulchritudine condecoratas illi spectandas præbuit; nec multo post vultum ostendit.

Denique die quadam Diuo Paulo dicata, cum Missæ sacrificio interesset, sacratissimã suam humanitatem illi spectãdam exhibuit, ea forma qua Christus resuscitatus

pingi

pingi solet, tanta claritate, pulchritudine & Maiestate insignitam, vt verbis exprimi non possit. Qua Christi Redemptoris nostri præsentia ferè per triennium continuo fruebatur, semperque amanter cum eo colloquebatur. Nec solummodo illum juxta se conspiciebat, sed quotiescumq; sacrum audiebat, ipse in hostia resuscitatum & gloriosum alijsq; modis se illi spectandum præbebat. Aliquando enim vel vulneratum in cruce, vel spinis coronatum, vel crucem baiulantem se illi demonstrabat.

12. Cumque hæc visiones multiplicarentur, Confessarius, suspicans Dæmonis esse imposturas, præcepit vt illis resisteret: & cum aliquod huiusmodi visionis ei appareret, signo crucis se muniret, & digitis quedam irrisoria (Hispanè *higas*) faceret. Quibus mādatis Dei serua in captiuitatem sensum suum redigens, maximo cum dolore obtemperabat, veniam à Domino postulās, dicens se hoc præstare, vt Ministris ab ipsomet in Ecclesia constitutis pareret. Cui Deus respondit: rectè illam facere Confessarijs obediendo, facturum se tamen vt veritas cunctis innotesceret: & cum Dei famula oraret, crucemque manu contrectaret, quam Rosario B. Virginis appensam gestabat, illam Christus sua manu apprehendens, cum quatuor magnis gemmis adamante preciosioribus, Christi vulneribus consignatis illi restituit: dixitque Virgini Theresiæ, se in posterum illo modo visuram illam Crucem. Vnde non jam lignum, ex quo erat composita, sed crucem sumpta forma conspiciebat.

Quæ crux post dictæ Virginis mortem ad manus deuenit D. Ioannæ de Ahumada, sororis eius: quam postea precibus ab ea impetrauit D. Maria de Toledo, Ducissa Albæ. Cum hac Cruce aliqua miracula edita sunt, & publicè fertur illam esse Crucem, in qua prædicta Dei serua illas gemmas Christi vulneribus consignatas inuebatur.

13. Volens quoq; Dominus juxta promissa veritatè patefacere, quò maior erat semè Dei resistètia, eò maior erat beneficiorum collatio: ita vt nullo pacto se ab orationis exercitio, & amatorio cum Deo colloquio remouere posset. Tantoque Dei amore æstuarè cæpit, vt animam efflare videretur, ob vehemens desiderium videnti Deum: qua etiam causa tantos patiebatur impetus, vt eius præcordia jaculo veluti transfixa viderentur: quo se sauciatam sentiebat amoris diuini vulnere graui, & iucundo. Cùm hæc pateretur, placuit Deo, vt Seraphim pulcherrimum, corporea forma, vultu accensum videret, gestantem manu jaculum, cuius spiculum erat ignitum, quo cor Virginis transfigendo viscera ipsius laniata extrahebat: ita vt illam Dei amore vehementer incensam relinqueret.

Adeoque intensus erat dolor, quem illa in his ictibus sentiebat, vt maximos gemitus edere cogeretur, cùm tamè magna simul suauitate, & delectatione frueretur.

14. Habuit etiam alias visiones particulares, præsertim tamen die quadam spiritus eius raptus & eleuatus in cælum fuit: magnaq; & arcana Dei vidit, & aliquoties

ties hoc beneficium cùm à Domino reciperet, tam miranda & ineffabilia secreta manifestabantur, vt impossibile foret ea vel scire, vel explicare.

Cùm semel à Domino hi Thesauri & diuitiæ illi mōstrarentur, dixit Virgini quam iuxta se tenebat, *Considera filia, quantis careat bonis, qui mihi aduersatur.*

Habuit etiam Dei serua multas visiones, & representationes eo modo quo in hac vita fieri possunt, de Sanctissima Trinitate, de Beata Virgine Maria, de Sancto Ioseph, de Beatis Apostolis Petro & Paulo: quos sæpissimè à sinistris sibi adstare vidit: quorum patrocinium illi Dominus pollicitus fuit, ne à Demone deciperetur.

Item habuit innumeras alias visiones, in quibus Angelos Sanctos, & Christum Redemptorem nostrum vidit, quarum aliquas ipsa de Superiorum mandato conscripsit; plures etiam Christi locutiones internas, ac reuelationes cum multo suo & aliorum profectu.

Diuini enim spiritus efficacia ita rapiiebatur, vt non solum præfatæ Virginis anima, sed etiam corpus aliquando à terra eleuaretur. Quapropter Dominum humiliter orabat, ne hos fauores palam illi conferret; quibus ipsa, ne ab alijs notaretur, fortiter resistebat, nunc cancellos ferreos Ecclesiæ, nunc pauimenti stercas strictè comprehendendo, nunc monendo socias, vt arctè eam detinerent, qua resistentia non parum vexabatur. Et die quadam cùm hoc beneficium sibi à Deo concedi velle præsentiret,

fic cum instanter alloquuta est: *cum nihil, aut parum referat ut ego à te hanc gratiam accipiam, obsecro Domine mi, ne occasionem his fauoribus præbeas, ut peccatrix femina, qualis ego sum, pro sancta reputetur.* Quod à Domino impetrauit, nec deinceps huiusmodi raptus, quibus à terra eleuaretur, passa fuit.

16. Cumq; formidaret, ne fortè à Dèmone deciperetur, manifestabat ac manifestare solita fuit, omnia supra-scripta, & alia beneficia, quæ illi à Domino conferebantur, Patribus Societatis Iesu, spiritu & doctrina præstantibus Confessarijs suis, præcipuè verò P. Balthazari Aluarez Prouinciali Toletanæ Prouinciæ: qui propter insignem virtutem, & experientiam suam Præfectus, & Magister spiritus in tota illa Prouincia fuerat constitutus. Id ipsum faciebat cum alijs grauissimis & doctissimis Patribus Societatis Iesu, qui per sexennium varijs experimentis illam probârunt. Quamuis enim omnes vniuersè eius spiritum probarent, aliqui tamen cum adeo extraordinaria, & rara cernerèt, cum formidine & cautela procedebant: & cum hoc tempore Abulam venisset, vbi Virgo Theresia morabatur, P. Frater Petrus de Alcantara, Ordinis Descalceatorum Franciscanæ familiæ (vir spiritu singulari præditus, & rerum spirituum experientia præstans, quiq; in Estremaduræ Prouincia nouæ reformationis sui ordinis prima fundamenta iecerat, vir tandem omnium opinione sanctus habitus & existimatus) Huic confessa est præfata Virgo: & omnia quæ in oratione ei accidebant, cum eo contulit: ipse experientia edoctus (similia enim patiebatur)

eam illustrauit, & solatus est, affirmans illa omnia ita certò à Dei spiritu prouenire, vt nihil certius præter ea quæ fide credimus, esse posset. Identidem dixit alijs personis, præfatam virginem vnam esse ex sanctioribus quas Deus in Ecclesia sua haberet: exinde arctissima cum ea amicitia coniunctus fuit: Et hoc testimonio, & viri authoritate sedati fuerunt eius Confessarij, alijque qui de eius spiritu subdubitabant.

17. Et cum Dei fauores & beneficia multiplicarentur, magis Dei serua formidabat, ne à Dæmone deciperetur. Quapropter coacta fuit consulere omnes viros, qui in vniuersa Hispania doctrina, & sanctitate florebant: nec istud tunc solummodo præstitit, sed etiam quando ad erigenda monasteria totam Hispaniam peragravit.

. Ea tempestate, spiritus sui secreta contulit, cum nonnullis Dominicanæ familiæ Patribus: præsertim cum Patre Magistro Garzia de Toledo, Indiarum Commissario, qui illi præcepit, vt antea actæ vitæ suæ actiones omnes perscriberet, vt mitti possent ad prænominatum Magistrum Auilam, virum singulari sanctitate præditum, præsertim verò spirituum discretionem conspicuum: cuius vita adeo Euangelica & spectabilis fuit, vt eam P. Ludouicus Granatensis conscripserit: qui cum Virginis Theresiæ progressum vitæ, & omnia alia legisset, probauit, & tuta incedere via existimauit.

Identidem fuit examinatus & probatus eius spiritus à doctissimis alijs Dominicanæ familiæ viris, quos ipsa

aut confessione aut epistolis consuluit. In his fuerunt P. M. Dominicus Bañez, primæ Cathedræ Theologicæ Salmanticensis Prælector, cui per sexennium confessa est. P. M. Bartholomæus Medina, primarius etiam Prælector Scholæ Salmanticensis, cui totius vitæ culpas confessione aperuit: qui mirandum in modum istius Virginis spiritum & sanctitatem commendauit. Item ex hac eadem familia Dominicanorum plures alij grauiissimi Magistri prædictæ Theresiæ spiritum vitamque sanctissimam approbauerunt.

P. M. Mantius Salmanticensis Scholæ Primarius Theologiæ Prælector.

P. M. Petrus Fernandez Cōmissarius Apostolicus, & à Summo Pontifice constitutus Visitator totius Ordinis Carmelitarum, qui per aliquot annos Superior & Confessarius eiusdem Theresiæ fuit.

Item P. M. Chaues à sacris confessionibus Philippi II. Hispaniarum Regis, qui dum esset Rector Conuentus S. Thomæ Abuleñ, sacras confessiones ipsius Virginis audiuit.

Item P. M. Fr. Ioannes de Salinas Prouincialis Prouinciæ Castellæ: hic cum nollet fidem adhibere ijs quæ de Virgine audiebat, postea tamen Toleti, cum eius cōfessiones crebro audiret, valde spiritum & sanctitatem virginis approbauit.

Item P. M. Fr. Ioannes de las Cuevas, Confessarius Archiducis Alberti, & Episcopus Abuleñ, qui etiam sacras confessiones Dei seruæ audiuit.

Item

Item P. M. F. Ioannes Gutierrez Concionator Regis Philippi II.

Item P. M. F. Ferdinandus del Castillo Concionator eiusdem Regis Philippi, vir aliàs grauiissimus.

Item P. M. F. Didacus de Yanguas Prælector Collegij Vallisoletani S. Gregorij, & Rector Collegij Compluteñ, eiusdem ordinis, qui per multum tempus confessiones prædictæ Theresiæ audiuit.

Item P. Præsentatus F. Petrus Iuañez Collegij Vallisoletani Regens, qui & pro approbatione spiritus virginis tractatum quendam eruditè conscripsit. Item P. M. Vincétius Barron S.² Inquisitionis Toletanæ Cōsultor.

Item P. Præsentatus Fr. Philippus de Meneses Collegij S. Gregorij Rector. Item alius Præsentatus nomine Henar alijsque multi prædictæ Religionis.

Insuper approbatus fuit eius spiritus & sanctitas à multis eruditis & spiritualibus Patribus Societatis Iesu, quibus ipsa confessa fuit.

In primis ergo à sacris confessionibus illi fuit prædictus P. Balthazar Alvarez, sapientia, sanctitate, experientia & dignitate vt suprà clarus, hic primus ductor eius fuit, & ipsiusmet interuentu P. Francisco Borgiæ Generali Præposito Societatis Iesu confessa fuit, & ab hoc Patre præcipuè in initio securè agere monita fuit. P. Gil Gonzalez Prouincialis Castellanae Prouinciæ. P. Araoz Commissarius Generalis eiusdem Societatis. P. Henricus Henriquez auctor Summæ Theologiæ moralis. P. Rodericus Alvarez vir regiminis animarū peritissimus qui

qui etiam plurimas fallacias, & Dæmonis imposturas in alijs patefecerat, cui serua Dei, ex mandato suorum Prælatorum, generalem suæ vitæ rationem sub confessionis sigillo aperuit.

Pater Martinus Gutierrez Rector Salmanticeñ, & vir in rebus spiritualibus valde versatus.

Pater Ripalda, Rector etiam Salmanticeñ.

Pater Salazar Rector Abuleñ. Collegij, & postea Conchenfis.

Pater Santander Rector Collegij Segobieñ.

Paulus Hernandez Sanctæ Inquisitionis Toletanæ Consultor.

A quibus omnibus, post factam cum eis confessionem, spiritus Virginis Theresiæ diuinus fuit iudicatus.

Item tractauit cum Patre Ribera viro eiusdem Societatis doctissimo, & pijssimo, qui pro approbatione sanctitatis eiusdem Virginis librum conscripsit.

Item cum multis & grauissimis aliarum Religionũ Patribus egit, præsertim cum P. Didaco de Yepes, Ordinis S. Hieronimi, Confessario Regis Philippi II. & Episcopo Tirafoneñ. Huic confessa est, & eius spiritum summis laudibus ipse commendans, librum de eius vita & miraculis edidit.

Item confessa est, & communicauit cum multis Patribus Carmelitis, præsertim cum P. M. F. Angelo de Salazar, Vicario Generali eiusdem Ordinis, qui & per multos annos Prælatus Virginis fuit.

Item cum P. Fr. Hieronymo Graciano a Matre Dei
qui

qui fuit Commissarius Apostolicus, & Prælatus eius, & pro confirmatione & approbatione spiritus dictæ virginis librum edidit, qui Dilucidarium spirituale inscribitur.

Item de suo spiritu & oratione tractauit cum Patre Generali eiusdem ordinis, Baptista Rubeo Rauennate: à quo approbata & commendata fuit, & illi iniunxit, vt multa construeret Monasteria.

Insuper approbata fuit à Christophoro Colon Visitatore Generali Archiepiscopatus Valentiaë, & Confessario eiusdem Virginis.

Item à Patre Iuliano de Auila, qui per viginti annorum spatium eius Confessarius extitit: fuit enim Virginis ferè semper Confessarius, cum ob alicuius monasterij erectionem iter faciebat: qui sanctus habitus, & reputatus est, & librum composuit de vita & virtutibus prædictæ virginis, vt ille qui optimè cognoscebat ipsius sanctitatem, & operum eius testis fuerat oculatus.

Item approbata fuit à Domino Aluaro de Mendoza Episcopo Abulensi, qui fuit primus Prælatus ipsius, post que nouam reformationem inchoauit.

Item a Doctore Velazquez Archiepiscopo S. Iacobi in Compostella, cui & confessionem fecit iussu Doctoris Castri Episcopi Segobieñ, & Confessarius virginis, à quibus similiter fuit approbata.

Itè à Doctore Sierra Episcopo Palentino, qui eius confessiones audiuit, cū esset Burgenfis Canonicus: idè fecit in illa Vrbe Doctor Māsus, nunc Calagurritanus Epif.^{us}

Quos omnes supradictos, & alios qui silentio prætermittentur, consuluit prædicta Virgo Theresia, cum eis beneficia & fauores, quos à Deo recipiebat, cōferendo, qui illos approbauerunt tamquam à Deo absque ullo dubio prouenientes, & virtutes & spiritum Dei seruæ venerati sunt, & vt sanctam existimauerunt.

De noua tum Fratrum tum Monialium reformatione, quam Dei serua inchoauit.

18. **Q**uotidie magis Dei beneficia erga Dei seruam multiplicabantur, ipsa etiam magis ad magna pro eius amore patranda accendebatur, & propterea (non sine Diuino consilio) incepit simul cum Guiomara de Vlloa Ciuitatis Abuleñ nobilissima femina, de construendo Monasterio cogitare, in quo strictior clausura vigeret, & primitiua regulæ Carmelitarum jam collapsæ restauraretur obseruantia, & alia arctiora statuta seruarentur.

Quod cum Deo commendasset, post susceptam Eucharistiam, illi apparuit, præcipiens vt huic negotio toto pectore incumberet, & Monasterium S. Ioseph diceretur: Addens insuper sanctum istum pro Monialium protectione in vna ex januis Conuentus, in altera verò B. Virginem commoraturam, & Monasterium ipsum fulgentissimam stellam futuram.

Cum autem propter arduitatem, & difficultatem operis illud aggredi differret, sapius illi Dominus præce-

præcepit, vt huic rei instaret, dicens, id esse voluntati suæ gratum & acceptum. Ipsa verò vt securius in re tam graui ageret, rem totam aperuit Patri Fratri Petro de Alcantara, viro omnium opinione sanctissimo, qui Virginis desiderium probauit & laudauit.

Idipsum fecit (per Epistolam tamen) cum Beato Aloysio Beltrano, qui postquam rem hanc Deo commendauerat, illi addidit animos ad tantum facinus aggreduendum, certum ei ex parte Dei auxilium promittens, & affirmans religionem istam intra quinquagesimum annum vnã ex illustrioribus Ecclesiæ futuram. Eandemque rem cum suo Confessario contulit, qui tunc temporis erat Pater Balthasar Aluarez Societatis Iesu, Et cum Prouinciali sui Ordinis Fratre Angelo de Salazar, à quibus facultatem accepit, vt rem totam perficeret.

Sed maxima fuit, tum Ciuitatis, tum Monasterij propter hoc commotio, & magna contra Dei seruam procella excitata est: quæ cum aliquantulum angeretur, eam solatus est Dominus, dicens: inde videre ac colligere posse, quæ Sancti viri religionum fundatores perpessi fuissent, & maiores in posterum, quàm cogitaret persequutiones se passuram, & vt hæc omnia paruipenderet.

Cum autem Prouincialis, & ipsius Confessarius, prædictam commotionem excitatam, tam in Ciuitate, quàm in Monasterio magnam esse animaduertent, facultatē

tractandi de hac re illi interdixerunt: ipsa verò statim eis promptè & humiliter obtemperauit: etiam si res in eo statu versarentur, vt sequenti die omnia concludenda, & scripturæ de emptione domus pro Monasterio extruendo faciendæ essent: & ita serua Dei per sex mensium spatium a noui Monasterij erectione cessauit.

Tempore hoc elapso illi Dominus præcepit, vt rem iterum curaret, aliquas rationes ad hoc spectantes illam edocens, vt eas Confessario suggereret: præcipuè tamen illi iniunxit, vt Confessario diceret, quòd versiculum illum Psalmi, *Quàm magnificata sunt opera tua Domine? nimis profunde factæ sunt cogitationes tuæ*, in oratione meditaretur.

Quod cum præstitisset, statim cognouit Deum velle mediante hac fœmina mirabilia opera sua demonstrare: nec amplius dubitans an Dei spiritu ad hoc agendum impelleretur, interdictam facultatem de erigendo Monasterio denuo concessit.

Præcepit tunc Deus Virgini Theresiæ, vt pro obtinendis Pontificijs litteris Romam mitteret, simul etiam modum & viam aperiens, quo istud peragendum erat: addens vt cum Episcopo Abulensi pro tunc communicaret, eique optenta facultate à Summo Pontifice, præstaret obedientiam, quia ita ad felicem rei exitum oportebat.

Impetratæ sunt ergo litteræ Pontificiæ per idem medium, quod Deus vni reuelauerat, cum antea non potuissent alijs vijs obtineri. Et incepit Dei serua non sine magno labore opus aggredi, clam domum mercari, &
in Mo-

in Monasterij formam coaptare.

Cui cùm angusta valde domus videretur, aliamque coëmere cogitasset, cùm tamen illi pecuniæ ad emptio- nem non suppeterent: Dominus illam increpans, ait, *O generis humani cupiditas, etiam terram tibi defuturam putas? quoties ego sub dio domum non habui, quo diuerterem? Iam dixi tibi, vt ingre- diaris prout poteris. Quibus commota verbis, pauperem & angustam domum parare cœpit.*

Tunc etiam accidit, vt die quadam Sanctæ Claræ di- cata, hæc eadem Sancta prædictæ Theresiæ appareret, quæ illam ad institutum prosequendum excitauit, suum illi auxilium promittens. Iisdem etiam diebus, cùm Missæ Sacrificio interesset, Deiparam a dextris, Diuum Ioseph a sinistris conspexit, qui illam veste miro candore & splendore fulgente ornabant, quo signo virginem Theresiam iam ab omni peccati labe puram esse decla- rabatur. Mox Deipara illius manus apprehendens, gra- tissimum sibi esse dixit, quod in honorem sui sponsi Ioseph Monasterium illud extrueret, in quo Deo, & vtrif- que debitus famulatus præstandus erat. Denique Bea- tissima Virgo, & S. Ioseph protectionem suam illi pol- liciti sunt, in cuius fidem pulcherrimo monili aureo il- lam exornârunt.

19. Cumque prædicta Theresia didicisset à primi- tiua regula paupertatem communem, & priuatam præ- scribi, statuit suum Monasterium absque annuis rediti- bus instituere.

Sed cùm ab hoc Consilio Confessarius discreparet, ad

Christum confugit, à quo præceptum est ei, vt cum paupertate Monasterium fundaret, subdens hanc esse suam & Patris voluntatem: promittens quòd nihil eis esset defuturum: & præterea Confessarij etiam animus a Deo est immutatus, vt in hac re Dei serua assentiretur.

Cùm igitur clausura (prout fieri poterat) accommodata jam esset, prædicta Virgo Theresia quatuor selegit Virgines inopes, sed bona indole & spiritu præditas: Harum prima fuit Antonia à Spiritu Sancto, 2. Maria à Cruce, 3. Ursula à Sanctis, 4. Maria à Ioseph.

Has cùm religionis habitu induisset, omnes cum prædicta Theresia obedientiam Episcopo reddiderunt, iuxta litteras Pontificias, & die vige sima quarta Augusti, quæ est dicata Beato Bartholomeo Apostolo, collocatum est in Templo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum: sicque primum Monasterium sub Sancti Ioseph inuocatione (sicut Dominus prædixerat) fundatum, & dedicatum est.

20. Vix Sanctissimi Sacramenti collocatione peracta, Dei serua summis molestijs exagitata fuit, nam præter conflictum, quo Dæmon illam aggressus est, illi persuadere tentans, errorem in re facta commisisse: tanta animi commotione illam infectatus est, vt cogitationem inde diuertere non posset.

Quibus cùm serua Dei viriliter reluctaretur, præmij loco tantam illi Dominus tranquillitatem, & æquitatem animi concessit, vt numquam animi pace aut serenitate in posterum caruerit.

Cùm

Cùm verò ex præteritis molestijs parumper respirare optaret, non licuit: statim enim ac res ista in Ciuitate ac Monasterio Incarnationis Monialium mitigatarum diuulgata fuit, omnes non aliter in illam conspirârunt, ac si vniuersa Ciuitas & Monasterium noui operis occasione, solo æquanda forent.

Quocirca confestim Monasterij Præлата illam vocatum misit, cui Dei serua obtemperauit, nihil sollicita de nouitijs, quas ea ipsa die in religionem admiserat, eas sub protectione Dei relinquens, magna in Deo fiducia.

Magnaque igitur alacritate profecta est, sperans se in carcerem detrudendam: quod ipsi solatio potius, quàm dolori fuisset, vt frequentius soli Deo vacare posset, & animum à laboribus antea toleratis aliquantulum recreare.

21. Cumq; Virgo ad suum Monasterium Incarnationis peruenisset, in iudicium coram Prouinciali vocata fuit. In quo illi obiectum est, quòd populū offenderet, quòd rebus innouandis studeret, vt sanctior existimaretur, & alia huiusmodi. Quæ cum alacriter sustinuisset, nullam tantis calumnijs excusationem præbens, à Prouinciali requisita, facti rationem & finem illi exposuit: qui dictis eius acquiescens, se facultatem ad nouum conuentum ingrediendi daturum promisit, statim ac populi & Monasterij commotio sedaretur.

22. Et tanta fuit commotio in Ciuitate excitata, vt nihil aliud in illa, nisi de auferendo nouo Monasterio ageretur: quasi maximum esset vrbi nocumentum allaturū.

Quare

Quare Magistratus cum Ciuitatis Rectoribus & aliquot Religiosis, qui inter cœteros doctrina & scientia præstabant, in vnum conuenerunt, ac si Ciuitati graue aliquod immineret periculum: omnesque vnanimiter statuerunt, vt Monasterium vltra non promoueretur, & (Sanctissimo Sacramento ablato) tota fundatio euertetur. Quod procul dubio illico perpetrassent, nisi P. M. Bañez Cathedraticus, qui ibi aderat, obstitisset, dicens, negociũ istud ad Episcopum potius, quàm ad Ciuitatem spectare; sicque res suspensa fuit: non tamen ob id calumniæ, aut ira populi, immo & aliquorum religiosorum in prædictam virginem cohibita fuit: nam etiam in pulpitis illi non parcebant: exagitabatur ex alia parte a Monialibus sui Conuentus, & ipsius Prælata illi præcepit, ne quid amplius de nouo Monasterio erecto curaret.

His verò & alijs contrarijs numquam animo fracta est, nec fiduciam quam in Deo collocauerat, amisit: licet aliquando (absente Domino) trepidaret, cui Deus, vt illam solaretur, dixit, *Ignoras me potentem esse? quid trepidas?* & securam illam reddidit, numquam fore euertendum opus quod cœpisset.

23. Et cùm in ea fluctuatione res essent, vt ob contradictiones omnino nouum Monasterium destruendum videretur, prouidit Dominus, vt hæ tempestates temporis decursu sedarentur. Nam cùm ciues cœlesti luce illustrasset, factum est, vt murmuraciones in deuotionem conuerterentur, & serua Dei post sex menses (obtenta sui

fui Prouincialis licentia) ad fundationem nouam reuersa est, omnesque cognouerunt, & experti sunt Monasterij constructionem in Dei gloriam, honorem, & utilitatem Ciuitatis cedere.

24. Statim verò ac Dei famula ad nouum Monasterium peruenit, & Templum ingressa est, vt oraret, extasim patiens, Christum vidit magno illam amore recipientem, ei que coronam imponentem, quasi præmium magni laboris, & operis egregij, quod pro eius matre patrauerat.

Alia quoque die, cum in choro esset, apparuit ei Deipara, magna gloria, pallioque candido amicta, quo ipsam & suas Moniales protegentem vidit, fuitque ei reuelatum, sublimem admodum glorię gradum daturum esse Deum omnibus Religiosis illius domus.

25. Itaque professæ sunt primitiue regulę obseruantiam, quam Albertus Patriarcha tradidit Religiosis Eremitis Montis Carmeli, cum declarationibus & limitationibus Innocentij Papæ quarti. Cuius præcipuus scopus est, continua oratio, & in lege Domini meditatio, in qua usus carnum prohibetur, nisi infirmitatis remedio sumantur, jeiunium similiter præcipitur ab Exaltatione Sanctæ Crucis, vsque ad Pascha Resurrectionis. Assiduus in cella recessus, nisi iustis occasionibus occupentur, silentium iubetur à Completorio vsque ad primam sequentis diei: labor manuum, & alia multa rigoris & pœnitentię opera, & strictissima paupertas, tã in particulari, quàm in communi stabilitur.

D

Quibus

Quibus prædicta Virgo alia arctiora statuta mira prudentia adiunxit, præcipiens vt Monialium vestes essent ex rudi, & vili panno, tunica lanæ, lectus ex sacco paleis referto, pedes sine calceis (quare discalceatæ sunt appellatæ) verberationes singulis hebdomadis fierent, locutoria nisi ex vrgentissima causa non aperirentur : & tunc non possent loqui nisi velum ante faciem habentes : & quod pluris est, multa alia mirabilia statuit ad orationem, & cum Deo communicationem spectantia.

Quas constitutiones sanciuuit auctoritate litterarum Pij quarti, datarum die decima septima Iulij, 1565. quæ postea approbatæ fuerunt à Reuerendissimo Cæsare Spaciano Episcopo Nouarensi, Nuntio Apostolico Sixti quinti, & postea ab ipso Sixto quinto.

26. Et quamuis finis Virginis in his principijs esset maiorem quærere solitudinem, maiori poenitentia peccata delere, & se in angulo aliquo abdere, vbi ipsa, & eius sociæ assiduè diuinis laudibus & orationi vacarent, & simul etiam hac ordinis instauratione seruitium Beatæ Mariæ virgini præstarent : tamen cùm eo tempore, quo agebat de Monasterio erigendo, audiret, quantum hæreses in Gallia, Germania, & alijs Regionibus grassarentur, magno animi dolore affecta, ingentiqûe desiderio Ecclesiam Dei iuuandi (cuius zelo vehementer angebatur) orationes omnes, & alias Religionis asperitates, tamquam ad præcipuum finem sui Monasterij direxit, vt Deum pro hæretico-

rum conuersione , pro fidei propagatione , & simul etiam pro Concionatoribus , qui se in animarum conuersionem exercerent , precarentur . Et ita cum oratione hic animarum zelus fuit prima vocatio , quam habuit in hac noua sua ordinis reformatione .

Quomodo Dei serua alia Monasteria fundare tentârit.

27. **P**Ræter Monasterium jam erectum alia erigere non cogitabat , sed cùm post quinquennium à primi Monasterij erectione , eam visitasset quidam Franciscanæ familiæ Pater , nomine Alphonsus Maldonatus , qui ab India Occidentali reuertebatur , & dictæ Virgini referens animarum multitudinem , quæ ob Ministrorum defectum in illis regionibus peribant , graui & ingenti fuit dolore percussa . Quare postquam illum fuit alloquuta , ad Eremiticam cellulam , quam in horto construxerat , statim se contulit : ibique magnis suspirijs & lacrymis creatorem animarum cœpit deprecari , vt medium aliquod ostenderet , quo ipsa posset aliquam illi lucrari animam , cùm tot essent illæ , quæ Dæmonis potestati subijciebantur .

Qua in oratione cùm aliquot dies perseuerasset , apparuit illi Christus Redemptor noster , eamque volens solari dixit . *Expecta parumper filia , & magna videbis.*

In quem finem prædicta verba à Domino essent prolata , clarè & in particulari nō percepit , tamè magna cōsolatione repleta , ingentē concepit fiduciã , suã orationē

fuisse exauditam: ei que Deum auxiliaturum, nam (vt ex euentibus deinde cognouit) verborum sensus erat, quod eam Dominus eligere intendebat, vt nouam reformationem institueret, vbi multæ animæ saluarentur, & præterea medium esset, quo alij salutem consequerentur.

18 Cum que paulò post P. M. Baptista Rubæus Generalis ordinis Carmelitarum Abulam peruenisset, ac Dei serua aliquantulum pertimesceret, ne Monasterium (absque sua facultate erectum) vellet euertere, ipsa fidenter ab eo petijt, vt eius Conuentum inuiseret: cui magna claritate, & sinceritate suæ animæ omnes aperiens sinus, & de oratione sua, & spiritu, & de Monasterio, & toto eo quod peregerat, fecit certiozem. Ipse verò cognoscens in ea spiritum Dei adesse, virginis sanctitatem veneratus est, & cum in ea adeo ardentes faces perspiceret, vt Deo animas lucraretur, tantum abest, vt euerterit quod factum fuerat, vt illi præceperit, vt tot Monasteria erigeret, quot erant capilli, quos gerebat in capite. Et huius rei gratia litteras patentes admodum fauorabiles illi tribuit, hac tamé cõditione, vt deinceps Conuentus erigendi ordini subjecti forent, à quo etiam Patre Dei serua litteras patentes anxie postulauit, vt posset Religiosorum Conuentus fundare: quas tunc noluit concedere.

De erectione Monasterij in oppido Medina del Campo.

29. Statim ac prædicta Theresia litteras patentes à
Gene-

Generali recepit, cogitavit de erigendo Monasterio in oppido Medina del Campo. Quod ut exequeretur, præmisit Patrem Iulianū de Auila, qui & facultatem ab Abbate (qui tunc vices gerebat Episcopi) impetraret, & domum locatam susciperet. Quam cum Abbas & si difficulter concessisset, die 13. Augusti, 1567. Abula egressa est prædicta Virgo cum suis socijs, tota murmurante & irridente Ciuitate, stultumque existimante opus illud, quod ipsa aggrediebatur, & eam quasi insanam reputate. Ipsa verò Medinam peruenit intempesta fere nocte, paulò ante diem Assumptionis B. Virginis: & eademmet nocte, non sine magno eius labore, parata est domus, & vix transacto quatuor horarum spatio ante ortum solis, foundationem hanc concluserat: & ipsa Assumptionis die collocatum est Sanctissimum Sacramentum, & Monasterium sub inuocatione S. Ioseph fundatum, & dedicatum est.

De erectione primi Monasterij Religiosorum in oppido Duruelo.

30. Cum verò prædicta virgo animarum zelo æstuarer, magno tenebatur desiderio, aliqua Religiosorum Reformatorum fundandi Monasteria: quòd cum summis precibus à Generali postulasset, tandem ab illo consequuta fuit facultatem erigendi Monasteria Fratrum Carmelitarum discalceatorum, & cum ipsa diligenter conquireret Religiosos eiusdem ordinis, qui primitiuam regulam vellent seruare, tandem in oppido Medina

del Campo Priorem illius Conuentus , qui tunc erat P. M. Fr. Antonius de Heredia, alloquuta est, & alium Patrem spiritu & Sanctitate præstantem Ioannem scilicet à Cruce, quos ad primitiua regulæ restaurandam obseruantiam hortata fuit.

Quod cum ipsi facere decreuissent, prædicta Virgo illis domum quæsiuit in oppido quodam Abuleñ Diocesis nuncupato Duruelo: vbi prædicti Patres, vili rudique panno se induentes discalceatis pedibus, arctissimisque alijs obseruantijs ligati, primitiuam regulam Alberti professi fuerunt, cum prius eos Dei serua non aliter ac Nouitiorum Magistra instituisset, ac varijs experimentis probasset, & ipsamet locum, in quo erat Monasterium erigendum, præsens explorasset, & Monasterij cellas officinasque disposuisset, quod fundatum fuit die vigesima octaua Mensis Nouembris, anno 1568.

*De erectione tertij Monasterij in oppido
Malagonis.*

31. Cumque moraretur Medinæ del Campo, accessita fuit à quadam Illustri fœmina sorore Ducis Medinæ cœli, vt aliud Monasterium construeret, in quodam suo oppido in Diocesi Toletana constituto, vulgo Malagon nuncupato; ad quod cum peruenisset serua Dei, tertium Monasterium Monialium Diuo Ioseph dicauit, in quo Dominica in Palmis anno

1568. Sanctissima Eucharistia collocata fuit.

In huius Monasterij fundatione apparuit illi Dominus, qui licet forma esset gloriosus, valde tamen significanter cernebantur vulnera, quæ ob spineam Coronam pertulerat: ad quorum conspectum cum vehementer angeretur Dei serua, Christi Passionem memorans, illi Christus dixit, ne illis vulneribus condoleret, sed ijs quæ tunc illi infligebantur.

Cum verò illa Dominum rogaret, quodnam remedium huic malo afferre posset (nam ad omnia pro eius amore aggredienda, erat parata) Dominus respondit. Tunc non esse quiescendi tempus, sed ut his domibus construendis instaret, asserens suas delicias futuras cum animabus, quæ eas erant inhabitaturæ, & ut omnes domus oblatas susciperet, quia multæ animæ ob defectum commoditatis illi non famulabantur.

*De erectione quarti Monasterij in oppido
Vallisoleti.*

32. Bernardinus de Mendoza, filius Comitis de Ribadauia, magna instantia obtulit Dei serua domum quandam propinquam Vallisoletto, ut in illa Monasterium extrueret, quam ipsa acceptauit: & cum ipsa ante Monasterij constructionem obiret, orante pro eius anima serua Dei, per reuelationem à Domino accepit, illius animæ salutem valde periclitatam esse,

nec

nec fuisse damnatam, eò quòd domum illam Matri suæ dedicandam obtulisset, nec à Purgatorio, in quo detinebatur egressuram, nisi prius Missæ sacrificium in ea domo, quam obtulerat, fieret: verùm cùm serua Dei alijs occupata, Monasterij foundationem differret, vrgebat eam Dominus, illi proponens pœnas, quas defuncti anima patiebatur. Sicque Vallisoletum perrexit, & decima die Augusti Diuo Laurentio sacra, prædictum oppidum ingressa est, sacrificiumque Missæ in domo peractum fuit, prius venia à Prælato obtenta: vbi Dei serua post Eucharistiæ sumptionem in spiritu rapta, prædictum Bernardinum juxta se læto & fulgenti vultu conspexit, qui supplex ei gratias egit de eo, quod pro egressu eius à Purgatorio præstiterat, & inde ad cœlum migravit.

De erectione quinti Monasterij in Ciuitate Toleti.

33. Cumque fama sanctitatis prædictæ Virginis, & reformationis suorum Monasteriorum per totam Hispaniam peruolaret, honesta quædam persona Toleti degens, rogata à P. Paulo Hernandez, Societatis Iesu, qui fuerat Virginis Confessarius, certam pecuniæ summam ad Monasterij sui ordinis constructionem destinauit, de quo cùm à prædicto Patre fuisset admonita, confestim migrans Toletum peruenit, die 24. Martij 1569. & quibusdam ex causis non conuenit cum eo, qui de Monasterij constructione cogitabat, quare multa incommoda perpeffa, domum reperire non valens, alijsque tradi-

tradictionibus agitata, fuit præcipuè afflicta, quòd Gubernator Archiepiscopi D. Gomez Tello Giron in dando licentiam admodum se difficilem redderet: quam cùm impetrare nullis fauoribus potuisset, illum virgo alloquuta est, & inter alia ei grauitè & sanctè dixit, Intolerabile esse, quòd illi qui in delitijs degerent, vel- lent impedire pauperulas quasdam Moniales, quæ nihil aliud prætendebant, nisi cum omni rigori & clausura consilia Euangelica seruantes Deo inseruire: considera- retque quanta Ciuitas illa posset amittere, si hoc non exequeretur. Denique se huius impedimenti Domino redditurum rationem, & alia similia, tali scilicet vi spiritus & efficacia, vt ab eo statim licentiam impetra- uerit.

Et cùm idoneam domum reperisset, Monasterium Toleti construxit die 14. May eiusdem anni cum magna paupertate: nam prædictæ virgini & duabus socijs eius, duo tantum stramenta deseruiebant, & ibi aliquas no- uitias sine dote admisit, vt in alijs Monasterijs facere consueuerat.

Illic cùm Monialis quædam obiret, prædicta There- sia vidit Christum Redemptorem nostrum prope eius puluinar manibus expansis illam protegentem, dixitque virgini se eodem modo protecturum Moniales omnes, quæ in illis Monasterijs erant morituræ.

De erectione sexti Monasterij in oppido Pastrana.

34. Vnde cùm nuntiata esset sanctitas Virginis, &

E

Cœnobia

Cœnobia quæ fundabat, Principi Rui Gomez Duci Pastranæ, & Principissæ eius Coniugi, illam accersitum miserunt, vt in oppido Pastranæ Monasterium fundaret.

Cumque illa à Domino in hac re consilium postularet, ei dixit Dominus, *Filia ne ire prætermittas: ad alia præter foundationem pergis, ser tecum regulam & constitutiones.* Statim ipsa Pastranam migravit, in quo oppido tot difficultates in erectione Monasterij inuenit, ob conditiones, quas ab ea prædicta Principissa flagitabat, vt Dei serua videns illas perfectioni Monasterij esse parum consentaneas, nollet foundationem admittere.

Cum tamen eius dictis Principissa acquieuisset, tandem fundatum est sextum Monasterium à serua Dei anno 1569. Mense Iunij.

De erectione alterius Monasterij religiosorum in oppido Pastranæ ob consilium prædictæ Theresiæ.

Et cum prædictæ Virgini à Domino iussum fuisset, vt Pastranam pergeret, & secum ferret regulam & constitutiones; Madriti offendit quendam Patrem Eremitam nuncupatum Marianum à S. Benedicto (hic erat Iurisperitus, & nobili loco natus, & antea Aulicus in Curia Philippi II. Regis Hispaniarum) & alium eius socium qui Romam pergebant, vt aliqua ad Dei seruitium spectantia peragerent: Patrem ergo Marianum est allocuta Dei serua, & primitiuam illi regulam ostēdit, quam ipse

Virginis

Virginis persuasione iequi & obseruare decreuit, non absque magna sui admiratione, videns se tam cito à femina fuisse immutatum.

Ambo igitur statuerunt, vt prædictus Pater Marianus Monasterium, Fratrum Discalceatorum in oppido Pastranæ construeret, vbi Princeps Ruy Gomez ob hanc causam illis locum aptissimum donauerat.

Et vt res facilius præstaretur, serua Dei statim Pastranam profecta fuit, quo post aliquot dies prædictus Pater Marianus peruenit, & ipsa interim accersitum misit P. Fratrem Antonium à Iesu, qui jam primum Conuentum Durueli extractum, transtulerat in oppidum Manzere nuncupatum.

Qui cum venisset, fauore & Concilio Dei serua fundatum est hoc Monasterium, quod postea fuit vnum ex præcipuis totius ordinis, & deinde fauore & protectione eius alia plura fundata sunt.

De erectione septimi Monasterij in Ciuitate Salmantica.

36. Et inde Abulam rediens, quidam Pater Societatis Iesu, nomine Martinus Guttierrez, Rector Collegij Salmanticensis & eius Confessarius, eam est hortatus, vt Salmanticae Conuentum erigeret. Quod prædicta virgo in Dei gloriam redundare cognoscens, Abula discedens, vbi tunc commorabatur, peruenit Salmanticam die vigiliæ omnium Sanctorum anno 1569.

Vbi cum omnibus ignota esset, in quodam hospicio diuersata est, & cōfestim domū locatā suscipiēs, impetrata

venia ab Ordinario per supradictum Patrem Societatis Iesu, postridie, qui fuit dies omnium Sanctorum, primum missæ sacrificium celebratum est, sicque fundatum fuit à serua Dei septimum Monasterium, sub inuocatione Sancti Ioseph, cum tanta paupertate, vt nihil haberent in quo possent cubare, præter paucas paleas, & duo stragula mutuo accepta à Rectore Societatis Iesu.

De erectione octauæ Monasterij in oppido Albæ de Tormes.

37. In oppido Albæ constituto in Diœcesi Salmanticensi Theresia Laiz coniunx nobilis cuiusdam famuli Ducis Albæ, cum visionem habuisset, in qua illi Sanctus Andreas apparuit, monens vt istius Sanctæ Religionis Monasterium extrueret, sciens quòd Dei serua Salmanticiæ degeret, illam rogatum misit, vt Albam peteret: quòd cum peruenisset, post superatas aliquas difficultates, quæ tunc sese obtulerunt, erexit octauum Monasterium sub nomine Annunciationis B. Virginis Mariæ die 25. Ianuarij 1571.

38. Cumque esset Visitator Apostolicus totius ordinis Carmelitarum P. M. F. Petrus Hernandez Dominicanæ familiæ, videretque Monasterium Incarnationis Abulæ constitutum (in quo Dei serua vixerat antequam ad fundationes perrexisset) valde indigens, Prælata quæ tum spiritualibus, tum temporalibus rebus prouideret, elegit Priorissam illius Conuentus prædictam Theresiam à Iesu.

Qua electione admodum Dei famula cùm angeretur, tum quòd ab huiusmodi dignitatibus abhorreret, tum etiam quòd illi videretur ob illam occupationem Monasteriorum erectiones, quibus incumbere, esse intermittendas, & filias deserendas, quas tantopere diligebat: Accidit vt die quadam Deo commendans fratrem suum, cuius animæ salus periclitabatur, cum Christo sic ageret, *si ego mi Domine, fratrem vestrum viderem in tali periculo constitutum, quid non facerem, vt illi opem ferrem?* Cui dixit Christus: *filia, filia, fratres mei sunt istæ Moniales Incarnationis, & tamen cunctaris: forti ergo animo sis, & considera me hoc velle, nec esse adeo difficile vt tibi videtur. Vnde putas quòd aliæ domus sint aliquid amissuræ, lucraturæ potius sunt: ne resistas, magna est mea potentia.*

Quibus verbis conuicta virgo Theresia, voluntati Dei se subiecit, & officium acceptare statuit.

Verum cùm hæc electio per Visitatoré facta, votis monialium non fuisset peracta, omnes contradicere statuerunt, cùm Dei seruæ vnà cum Prouinciali ad Monasterium peruenisset, eam nolebant tali muneri præficere: & dum multas ei iniurias palam obijcerent, nil aliud ipsa respondebat, quàm rem ita se habere, sicut ipsæ assererent: & cùm tandem instante Prouinciali magna cum renitentia illam admisissent, factum est vt paulò post eas suæ vitæ exemplo, & prudentia, ita sibi deuinxerit, vt odium in amorem conuersum sit: & cùm pro illarum animarum profectu Deum rogaret, ei Dominus promisit in spiritu profecturas, & ita euenit: nam

ex eo tempore plures notabiles vitę mutationes in multis visę sunt, & in omnibus generalis quędam reformatio, & cum Deo communicatio, quę huc vsque perduravit, & in rebus temporalibus notabile etiam augmentum repertum est.

Et quòd prædicta Virgo magna sua prudentia, & spiritu, totum illum Conuentum, in quo tot erant Moniales, vt centesimum numerum excederent, ad statum magnę perfectionis & religionis redegit: vbi tantus fuit amor, quo illam prosequutę sunt, vt officij sui tempore absoluto iterum illā elegerint, & litem intulerint, vt à Consilio Regio hoc obtinerent.

De erectione noni Monasterij in Ciuitate Segobię.

Et antequam Dei serua officium Priorissę absolueret, in prædicto Conuentu Incarnationis, Moniales quę in Monasterio extructo Salmanticę debebant, postulauerunt facultatem à Visitatore Apostolico, vt posset Salmanticam petere, sperantes quòd eius presentia multę essent difficultates dissoluendę, quas patiebantur in quęrenda & emenda domo Conuentui oportuna.

Cùm igitur Virgo Theresia Salmanticę moraretur, illi Dominus iniunxit, vt Segobiam pergeret, ad construendum Monasterium: cui cùm videretur, quòd nullo pacto Visitator Apostolicus veniam esset concessurus, ei dixit Dominus; se illam impetraturam, si postularet, vt postea euenit.

Segobiam

Segobiam peruenit die 18. Martij, anno 1578. obtenta facultate ab Episcopo construendi Monasterium, licet illam non in scriptis tradiderit: & postridie qui fuit dies Sancti Ioseph, primum Missæ sacrificium celebratum est, & Sanctissimum Sacramentum collocatum fuit: & cùm Episcopus abfuisset, Vicarius Generalis (eo quòd facultatem in scriptis traditam non haberet) templum euerti, & Eucharistiam consumi, insuper & in carcerem trudi, qui collocauerat, præcepit; Per multæ aliæ graues difficultates huic Dei seruæ sese obtulerunt, quas ipsa sua patientia composuit & superauit.

Cùm illinc Abulam reuerteretur (vbi erat Priorissa) in itinere ingressa est, orationis causa, sacellum quoddam Conuentus Sanctæ Crucis, in quo D. Dominicus, dum in humanis ageret, magnam egit pœnitentiam, quam comitabatur Prior illius Conuentus, & P. M. F. Didacus de lingua eius Confessarius, & statim ac genua flexit vt oraret, apparuit illi Beatus Dominicus magno splendore & gloria ornatus, qui inter alios fauores, quos illi concessit, suum illi patrocinium & auxilium pollicitus est, in hoc nouæ reformationis negotio. Cùm in eodem loco Dei famula confessionem faceret, à suis sinistris Beatum Dominicum astantem conspexit, & cùm ad sacram Eucharistiam sumendam accessisset, Christum prope ipsum vidit, qui statim euanescens, illi dixit, *Latere cum meo amico*, Deinde secum remanens Diuus Dominicus, Virgini dixit,
magnum

magnum percepi gaudium, quòd tu ad hoc sacellum accesseris: & illi narrauit confictus quos ibi cum Dæmone pertulerat, & fauores, quos à Deo in eo loco fuerat consequutus.

De erectione decimi Monasterij in oppido Beas.

41. In oppido Beas D. Catherina Godinez & Sandoval nobili loco nata, cùm 14. annum ageret, diuina luce perfusa extraordinario & miraculoso quodam modo, decreuit relicto mundo religiosam vitam profiteri, castitatis votum emittens: in quam cùm Deus multa conferret beneficia, ipsaq; nocte quadam cubitum iret, auidai nueniendi religionem omnium perfectissimam, in qua Deo seruiret, in somnis vidit multas moniales eodem indutas habitu, quem gestabat Dei serua, quarum quæ videbatur Priorissa, manibus eius apprehensis ei dixit, *Filia hic te volo, & illi ostendit regulã, & cõstitutiones.*

Experrecta gaudens & læta, aliqua scripsit quæ in regula perlegerat: cùm tamen de hac religione sciscitaretur à multis, nullus eam potuit edocere. Tandem cùm visionem habitam cuidam Patri Societatis Iesu narraret, & ea quæ de regula scripserat ostenderet, ei dixit, quòd illæ moniales, quas viderat, erant nouæ reformationes, quàm tunc virgo Theresia à Iesu instituebat.

Quibus cognitis decreuit hæc Domina (cùm prius eam Dominus à grauissimis liberasset infirmitatibus, serio curare, vt Dei serua Beas pergeret ad constructionem Monasterij.

Et cùm

Et cùm multæ essent difficultates in consequenda licentia, ipsamet Domina in Curia Regis Philippi II. illam curauit, qua obtenta Dei serua Beas perrexit. Cùm autem in itinere à via aberrassent, & currus quo vehebatur Virgo, cum eius socijs præcipitio collidendus esset, ipsa cum socijs orante, illis apparuit B. Ioseph, qui eas à periculo eripuit, & rectam viam edocuit. Tandem longo post itinere peracto, Beas peruenerunt, ipsa die B. Mathiæ Apostoli dicata anno 1574. & primum Missæ sacrificium celebratum est, sicque decimum Monasterium sub inuocatione D. Ioseph fundatum est à serua Dei, & dedicatum fuit.

De erectione vndecimi Monasterij in Ciuitate Ispalensi.

42. Cùm verò Dei serua diuinitus per reuelationem accepisset, vt Madritum pergeret, ad extruendum sui ordinis Monasterium, eiusque Prælatus, licet reuelationem cognouisset, ei præcepisset, vt Hispalim potius pergeret, absque vlla resistantia obtemperauit. Cui cùm Prælatus dixisset, cur cùm à Deo accepisset, vt Madritum pergeret, Hispalim tenderet? Dei serua respondit, se in reuelationibus errare quidem posse, non tamen in Superiorum obedientia, quod factum Dominus approbavit.

Hispalim peruenit die Sanctissimæ Trinitatis, anno 1574. cùm in itinere magnis febribus laborasset, aliosque labores perpessa fuisset.

Magna fuit difficultas in obtinenda licentia ab Archiepiscopo, quem tandem prædicta virgo tanta efficacia est alloquuta, vt illam concesserit.

In prædicta vrbe adeo opulenta, Dei serua cum eius socijs multarum rerum inopiam pertulit, ita vt nihil illis suppeteret in quo cubarent, vel quod comederent. Præter hæc multa falsa testimonia contra eam, & eius socias aliqui æmuli sparserunt, & S. Inquisitionis officio multa eis imponendo falsa accusatæ sunt, & per Ciuitatem magnus rumor sparsus est, quòd omnes essent in carcerem Inquisitionis detrudendæ: verùm cùm serua Dei versaretur in his angustijs, quas patienter & iucundè sustinebat, illi dixit Dominus, ne ex eo angeretur, quia qui veritatem obscurare nitebantur, finem suum non erant consequuturi: quod ita euenit, nam statim Inquisitores rei veritatem cognoscentes, accusatorem, qui eas denunciauerat, obiurgauerunt: & ex hoc Dei serua magis cognita & æstimata ab omnibus fuit.

De erectione duodecimi Monasterij in oppido Carauacæ.

43. Cùm verò in oppido Carauacæ. tres Virgines nobili loco natæ statuissent, relicta mundi vanitate, Deo se dicare, audientes perfectionē qua prædicta Theresia sua Monasteria instituerat, eam rogatum miserunt, vt vellet in illo oppido Monasteriū sui ordinis erigere.

Dei serua edocta à personis fidedignis, quas illuc exploratum miserat, quamnam & quales essent, quæ Reli-
giosam

giosam vitam profiteri volebant, alijsque cognitis circumstantijs ad Monasterij constructionem requisitis, cum ipsamet ad fundationem ire non valeret (Hispani enim alijs grauioribus negotijs detinebatur) sociam suã ad hoc misit, nomine Annam à S. Alberto, quæ tunc temporis Hispani morabatur: Monasterium verò in prædicto oppido erectum, dicatũ fuit Diuo Ioseph an. 1576.

44. Cùm verò serua Dei adhuc Hispani maneret, Dæmon inuidens animarum profectui, qui ex hac Monasteriorum cõstructione tam fratrum, quàm Monialium, oriebatur, mille figmenta excogitauit, vt honori Dei seruæ, & filiarum eius, aliquam notam inureret, excitans aduersus illam, testes magni momenti, ignominia illam notantes, & Patres Discalceatos apud eorum Generalem grauitè accusantes; Generalis autem amorem, quo seruam Dei prosequabatur, in odium conuertens, ei statim præcepit, vt Hispani egrederetur, nec amplius Monasterium aliquod erigeret, seque in vnum extructorum abderet, nunquam inde egressura.

Cùm tali se infamia notatam Dei serua videret, maximum ex hoc gaudium, & latitiam percepit: ita vt in ostensionem sui gaudij voluisset idem agere, quod egit Dauid, dum ante arcam saltaret. Cõsiderabat enim, si hac illam mercede homines remunerabãt, se gratum aliquid Deo fecisse: Statim ergo Hispani egrediens admodum læta, se in Monasterium, quod Toleti fundauerat, inclusit.

45. Quãuis autè Dei serua se in Monast.º illo inclusisset nõ cessauerũt tamen persecutiones: nã hinc Generalis,

Reuerendissimus Nuncius Segae (qui recenter in Hispaniam aduenerat , nec prædictam Dei seruam cognoscebat) egerunt de noua reformatione euertenda : prædictus ergo Nuntius in carcerem aliquos fratres discalceatos detrufit , aliosque varijs afflictionibus , & pœnis est insequutus .

Adeoq̄ue creuit persequutio , vt tota religio omnino euertenda videretur . Tunc autem cùm omnes omnia desperata crederent , Virgo maiorem in Deo fiduciam habebat , & tunc Dominus dixit ei , euenturum suæ religioni , quod accidit filijs Israel , cùm transfrent per mare rubrum , aduersarijs deuictis . Et iterum idem Dominus dixit illi : *Optant isti nouam Reformationem euertere sed oppositum omnino eueniet .* Hoc persequutionis tempore , quæ quadriennium ferè perdurauit , Theresia Virgo , in quam omnia inimicorum tela , tanquã in scopum , tendebant , contradictoribus se præsertim opposuit , omniaque tandem interuentu Philippi II. Hispaniarum Regis sedata sunt : & illa , veritate cognita , Monasteriorum fundationes profecuta est , prout ante fecerat .

De erectione decimitertij Monasterij in oppido Villæ nouæ de la Xara .

46. Igitur in oppido Villæ nouæ de la Xara , nouem mulieres Dei seruæ clausæ in quadam domo , magna totius populi edificatione degentes , rogauerunt Virginem , vt in illa domo Monasterium construere vellet ,
& quamuis

& quamuis prius fuisset anceps, & dubia, quidnam in hoc ageret, propter aliquas difficultates, quæ sese illi obtulerant, præsertim quia illi videbatur oppidum valde inops, & quòd consequenter multarum rerum egestatem essent moniales pasturæ: ipsa nihilominus negotium Deo commendauit: qui illi præcepit, vt ad illius Monasterij constructionem tenderet, & illam obiurgans dixit: Consideraret quibusnam thesauris illud peregrisset, quod illucisque in noua reformatione patratum erat: addiditque futurum esse, vt in eo Monasterio, gratus valde famulatus ei redderetur.

Quibus verbis erecta Dei serua, aduersa valetudine qua premebatur, non obstante, egressa est oppido Malagon, cumque præteriens offendisset Conuentum nouæ Reformationis Discalceatorum, quem extruxerat quædam Eremitrix nobilissima & Sanctissima Fæmina nomine Catherina de Cardona, quæ jam obierat: templumque ingressa esset, vt orationi vacaret, apparuit illi serua Dei Catherina multis Angelis comitata, magnaque resplendens gloria, quæ illi addidit animos, ad has foundationes prosequendas, suumque auxilium illi pollicita fuit.

Peruenit ergo ad oppidum Villæ nouæ de la Xara die 21. Februarij anno 1580. & hoc ipso die collocatum est Sanctissimum Sacramentum in illa domo, & religionis habitum tribuit illis nouem Dei seruis, eisque Dei nomine promisit, nihil illis vnquam defuturum, dummodo ipsæ rectè se gererent: quod miraculosè adimple-

tum est, vt patuit ex aliquibus euentibus, qui in eo Monasterio contigerunt.

De erectione decimiquarti Monasterij in Ciuitate Palentia.

47. Cumque Dei serua ab oppido Villæ nouæ de la Xara Vallisoletum petijisset, D. Aluarus Mendoza tunc Episcopus Palentia, ab ea postulauit, vt in illa vrbe Monasterium extrueret, cum ad simile tempus vocata fuisset à nonnullis in Ciuitate Burgensi.

Cum verò dubia & anceps Dei serua existeret, an istas fundationes admittere deberet, eò quòd vocaretur ad Ciuitates inopes, & Moniales viuere deberent ex elemosinis erogatis: quadam die hoc Deo commendans, hæc à Deo accepit. *Quid times, quando aliquid tibi defuit? Idem sum qui fui, ne has fundationes peragere omittas,* & ita Palentiam petijt, quo peruenit ipsa die Sanctorum Innocentium anno 1580. & postridie collocatum est in templo Sanctissimum Sacramentum, & locus nomine Sancti Ioseph appellatus est, sicque fundatum fuit à Dei serua 14. Monasterium.

De erectione decimiquinti Monasterij in Ciuitate Sorie.

48. Cum autem Dei serua Palentia moraretur, Episcopus Oxomensis, qui sacras eius confessiones Toleti audierat (vt qui Sanctitatem, & fructum, quem eius Monasteria ferebant, optimè cognita haberet) egit cum
D. Bea-

D. Beatrice à Veamonte Domina nobilissima, vt ibi fundaret Conuentum Monialium: quod ópus statim Dei serua aggredi decreuit: atque Soriam peruenit 13. Iunij 1580. locusque sub nomine Trinitatis dedicatus est.

De erectione decimiseptimi Monasterij in Ciuitate Granatae.

49. Cùm verò Dei serua ad proprium Conuentum Albulæ constitutum reuertèretur: accersita fuit, vt Granatam peteret, ob Monasterij constructionem. Cùm verò detineretur alijs negotijs, ad suorum Monasteriorum gubernationem spectantibus, illuc misit Annam à Iesu Priorissam oppidi Beas, iussitque ei dicere, se ad foundationem non pergere, quia Deus illi alia agere præcipiebat: seque certò admodum scire, sic omnia optimè peragenda fore, Deumque velle, vt opus hoc ipsa Anna præstaret.

Quibus cognitis prædicta Anna à Iesu Granatam petijt, & licet multæ sese offerrent difficultates, fundauit tamen Conuentum Granatæ anno 1581.

De erectione decimiseptimi Monasterij in Ciuitate Burgenfi.

50. Interim cùm quædã Domina Ciuitatis Burgorū, instaret apud Dei seruam, vt illic quoque Monasterium construeret, ei que videretur, quòd propter aduersam valetudinẽ iter facere non posset, eam Dominus sic alloquutus est: *Dæmon totu viribus nititur, vt illã fundatiõnẽ impediatur.*

Virge tu meo nomine, vt illa peragatur, nec tu ipsa omittas pergere: nam magni emolumenti erit. Quibus verbis permota, Abula egressa est, & cum iter esset admodum periculosum ob imbrium copiam, dubitanti vtrum Ciuitate Palentiæ egrederetur, dixit Dominus, *potes quidem, ne timeas, ego vobiscum ero;* à Deo igitur in itinere à multis periculis liberatæ, tam ipsa, quàm eius socij fuerunt.

Cum Burgos peruenisset, magnas difficultates passa est, pro impetratione licentiæ ab Archiepiscopo: nec nisi post sextum mensem illam consequi potuit; quo tempore multis laboribus, & incommoditatibus oppressa, permansit in quodam hospitali cum suis socijs.

Tandem licentia obtenta, fundatum est à serua Dei decimum septimum Monasterium, sub inuocatione Sancti Ioseph die 19. Aprilis, 1582.

Quomodo opera Dei seruæ alia Monasteria Religiosorum erecta sint.

51. Non solum verò prædicta virgo hæc decem & septem Monasteria erexit ante suam mortem, verum etiam eius consilio, auxilio, & fauore, & vbi opus erat, præsentia, erecta sunt quindecim alia Fratrum Discalceatorum, scilicet Durueli, Mancaræ, Pastranæ, Hispali, Almodarear, Peñuelæ, Biatix, Granatæ, Caluarij, Salmantiçæ, Vallisoleti, Abadiæ, Compluti, Rodæ, & Altomiræ.

Insuper Dei serua Superiorum auctoritate, gubernabat omnia Monasteria suarum Monialium, ac si ipsarum esset

esset Prouincialis, & dirigebat conuentus Religiosorum sua prudentia & consilio, vt vera ipsorum mater, sicque sub eius patrocinio & tutela, vsque ad eius mortem, permanerunt. Et ob hanc causam dicta Theresia à Iesu, iusto & debito titulo vulgo est habita, & nominata per vniuersum orbem, fundatrix nouæ reformationis ordinis Carmelitarum Discalceatorum, tam fratrum quàm Monialium: In quantum verò hæc noua reformationis erectio cedat Ecclesiæ Dei augmentum, facile est videre, dum ad eius exemplum, in alijs Religionibus, secutas cernimus similes Discalceatorum reformationes.

De modo, quem seruabat in itinere, cùm ad istorum Monasteriorum erectiones pergeret.

52. Cùm ad istorum Monasteriorum erectiones pergeret, magna honestate & Religione, iter faciebat, aliquas socias secum ducens, assumptis etiam aliquibus Religiosis eiusdem ordinis, si suppetebant, aut aliquo alio Sacèrdote comite, ferè autem semper secum ducebat P. Iulianum de Auila, qui fuit assiduus suarum peregrinationum & laborum comes, virum habitum & reputatum Sanctum, cui vt plurimum in itinere confiteri solebat.

Vehi consuêrat curru, aut rheda tecta honestè admodum; neue Moniales possent ab alijs conspici, sibi velum ante faciem demittebant; ipsa verò horas aliquot

in medio itinere orationi destinabat, datoque signo campanulæ, silentium indicebat, ieiuniaque juxta Religionis præscripta seruabat: cum autem in diuersorio esset, quibusdam stragulis Moniales ab aliorum consortio secludebat, ne forte ab aliquo viderentur, lanitricem eis assignans, tantoque studio, & pietate omnia præstans, ac si in Monasterio degeret.

Sæpe cum in diuersorio esset, illi contigit, eiusque socijs, maiorem noctis partem, in oratione mentali insumere.

Hacque ratione fere per 20. annorum spatium, totam Hispaniam peragrauit, ob istius nouæ reformationis propagationem, cum semper infirmitatibus, doloribus, alijsque innumeris molestijs, & contradictionibus angeretur, que omnia ipsa inuicto animo superauit.

Et ex illa Monasterij constructione, maiorem percipiebat voluptatem, in qua maiora incommoda pertulisset: quod si forte in aliqua nihil pateretur, moleste ferebat.

Quantò autem maiori inopia Monasterium erigebatur, tantò maiori gaudio perfundebatur, solebatque dicere, quòd ad Monasterij erectionem, nulla alia re indigebat, nisi campanula & domo conducta.

Cumque tot, & tam magna, atque miranda in his foundationibus contigissent, illi præcepit Dominus, vt horum Monasteriorum foundationes perscriberet.

De libris quos dicta Theresia conscripsit.

54. Prædicta igitur quatuor libros conscripsit, vnum vitæ suæ : Alterum , qui inscribitur Camino de perfectione : tertium , qui inscribitur , Castillo interior , vel potius , mansiones : & quartum , de suorum Monasteriorum fundatione : omnes verò Confessarij iussu composuit , & aliquos ex his , particulari mandato , & reuelatione Domini.

Hos verò libros dum scripsit , sæpe visa fuit , vultu splendescere , & alia signa præsentis Dei exhibere clarissima : quippe eius spiritus tunc totus in Deum immersus , festinanter scribebat , absque vlla præuia meditatione : neque semel scriptum abolebat , aut corrigebat : verum , quod maius omnibus est , in hisce libris scribendis aliquando illi contingebat , vt in extasim rapta in se deinde reuersa , multa inueniret suis characteribus conscripta , sed non sua manu.

55. Librum vitæ suæ composuit , non cogitans fore , vt in lucem emitteretur , magna veritate , & sinceritate in eo narrans omnia , quæ eius animæ eueniebant.

Ipsa autem adhuc in humanis agente , visus est hic liber , siue vitæ suæ relatio , à nonnullis suis Confessarijs : videlicet à Patre Magistro Bartholomeo de Medina , à F. Magistro Dominico Bañez , Cathedraicis primarijs scholæ Theologicæ Salmanticensis , à P. M. Didaco

de Iauges , à R. P. Hieronymo , à Matre Dei Visitatore Apostolico , à P. M. F. Garzia de Toledo Commissario Generali Indiarum , à P. Martino Gutierrez Rectore Collegij Societatis Iesu , à Patre Bartholomeo Perez Assistente Generali Societatis Iesu , à Patre Didaco de Yepes , à Sacris Confessionibus Philippi II. Regis , à Patre Iuliano de Auila , & à multis alijs Confessarijs , alijsque personis , quæ eius confessionem non audierant : qui prædicti & reliqui omnes crediderunt , & certò existimauerunt , quòd prædicta Virgo , omnia illa patiebatur , quæ in illo libro , siue relatione vitæ suæ , conscripsit : nam publicè ferebatur etiam apud graues & prudentes viros , integerrimæ vitæ , & conscientia : credebaturque prædictam Virginem habuisse illos omnes fauores , & beneficia , quæ ibi narrat , & alia multa , quæ narrare omisit.

Hic autem liber , & omnia quæ in eo scripta sunt , per Sanctæ Inquisitionis Patres discussa , & approbata fuerunt , ante mortem prædictæ Virginis.

56. Manifestum autem est , horum librorum doctrinam (& ex sui eminentia apparet , talisque communitè & publicè de ijs habetur opinio) non fuisse humana industria acquisitam aut edoctam , sed à Deo infusam orationis interuentu : hanc ergo ob causam fuit picta , & pingi in posterum æquum est , Virginem cum columba capiti eius imminente , quam ipsa supra se conspexit , die quadam Spiritus Sancti.

Doctrina verò horum librorum , non solùm est sana ,
& Cato.

& Catholica, sed utilis admodum Ecclesiæ, istorum enim librorum lectione, ingens fructus in animabus factus est, insignes conuersiones, & morum mutationes visæ sunt: adeo vt justè hi libri legi soleant, vt à Sancta conscripti, & maximo pretio & æstimatione habendi, habitique apud viros grauissimos, & doctissimos.

Sunt autem pro merito suo in latinum sermonem, Gallicum, Italicum, & Polonicum, conuersi, & in his omnibus nationibus magni æstimantur, obque venerationem, quæ his libris, & eorum auctori debetur, Hispaniarum Rex Philippus II. habere voluit exemplar libri vitæ suæ, quem asseruari iussit in Bibliotheca sua Scuriaca, vnà cum exemplari Diui Ioannis Chrysostomi, particulari distinctione, & reuerentia ab alijs libris.

57. Præter hos libros scripsit tres relationes vitæ suæ, & orationes: vnà incipit. *Questâ monaca sono piu di 40. anni &c.* Quam adiecit Doctor Ribera lib. 4. cap. 7. vitæ suæ: alia incipit, *Il modo di procedere nell' oratione*, Tertia *Mi pare ch' è piu d' vn anno &c.* Quas refert idem Doctor Ribera lib. 4. prædicto c. 26. & Episcopus Tiràsonensis in fine libri tertij vitæ, & miraculorum B. Theresiæ; istæ autem relationes, & in eis contenta, communiter reputantur, vt vera, & omnia fide digna, sicut & alia scripta eiusdem Virginis.

De virtutibus heroicis seruæ Dei, & primo de perfectâ mandatorum Dei adimplentione.

58. Ante omnia legis Dei præcepta exactè seruauit,

vt cæterarum virtutum fundamenta, nec in ea, per totum vitæ curriculum, vlla vñquam læthalis peccati labe manifestè apparuit: & postquam serio Deo inferuire cœpit, adeo erat constans, & firma in lege Dei seruanda, vt millies potius mortem subiisset, quàm peccatum veniale scienter commisisset.

De obedientia, & alijs Consilijs Euangelicis.

59. Solemne obedientiæ votum emisit, quòd exactè vsque ad mortem seruauit: regulam, cõstitutiones, & ordinationes Religionis perfectè custodiens: atque præterea erga Prælatos & Confessarios obedientissima fuit, quibus veluti ipsi Deo obtemperabat: adeoque vniuersè tam Prælati, quàm Confessarijs parebat, vt numquam in eorum iussis peragendis hæsitauerit, aut difficilem se præbuerit, nihil sine eorum consensu, aut obedientia egit, nec in rebus externis solummodo, sed etiam in internis, ad animæ directionem spectantibus, fidelissimam se in obtemperando præbuit, vt apparuit ex voto quod emisit, se obtemperaturam in omnibus ad animæ directionem spectantibus, Patri Fratri Hieronymo Gratiano à Matre Dei, Commissario Apostolico, & Prælato eius.

Promptissimè obediebat Prælati, & Confessarijs, etiam in rebus difficillimis; combussit librum, quem super Cantica ediderat (mirabilem doctrinam, & monita continentem) iussu Patris Didaci de Yangués eius

Con-

Confessarij, tunc existimantis mulierem dedecere commentarios in sacram scripturâ edere. Cùm Pater Dominicus Banez illi iniungeret, vt vitæ suæ librum, quem grauissimorum Confessariorum mandato scripserat, igni traderet, respondit se illico obtemperaturam, si ipse serio præciperet: quem Dei serua statim combussisset, nisi ipse id facere prohibuisset.

Hanc etiam promptitudinem ostendit, cùm in suo Conuentu Medinæ del Campo degeret: imperatum enim illi fuit à quodam Prælato, qui ob quosdam fines humanos aduersus illam erat indignatus, vt statim ab eo Conuentu discederet: paruit nihilominus ea ipsa hora nocti proxima, præcepto (licet paralijsi laborans tunc esset, & Religiosæ præcepti absolutionem se impetraturas promitterent) magnamque eius noctis partem in itinere faciendo consumpsit frigore (nam hyemis tempus erat) incommodis, & multis infirmitatibus vexata.

Item cùm P. Generalis sui ordinis ob sinistra quædam, quæ aduersus illam acceperat, ei imperasset, vt Hispali egressa in Monasterio se abderet, vt supra, Imperium hoc magna alacritate suscipiens, statim Hispali discedens se in Monasterio per quadriennium inclusit.

Dicere solebat, quòd si rebus quamuis arduis sibi à Prælato vel Confessario iniunctis non pareret, se illisam & deceptam credituram, nec à Deo aliquid postulare, aut orationi vacare amplius ausuram. Dicebat eadem, quòd vera obedientia in rebus arduis maximè probaretur.

Præterea habuit obedientiam simplicem & cœcam, nam quando ei Dominus apparere cœpit, imperatum illi fuit à Confessarijs, vt digitis quædam ludibria, hispanè (higas) Domino faceret, & signo Crucis munitur: parebat ergo eorum mandatis, Deo dicens se illud facere, vt obtemperaret ijs, qui eius vices in terra gerebant, & Deus hanc obedientiam probauit.

Non solum in obedientia rationis discursus depellebat, sed nec diuinis reuelationibus sine obedientiæ probatione credebat, nihilque exequebatur, quod diuinitus ei reuelatum esset, nisi à Confessarijs & Prælatis probatum foret.

Dicere solebat, si hinc omnes Angeli aliquid juberent, inde Confessarij vel Prælati aliud quid præciperent, se solummodo Prælatis obtemperaturam, etiam si Angelos cœlestes spiritus esse illi aliunde constaret.

Quod præstitit in oppido Beas, vbi moranti iniunctum fuit à Prælato, vt Hispalim pergeret ad constructionem Monasterij. Cumque diuinitus accepisset, vt illud potius Madriti construeret, paruit nihilominus jussui Prælati, dicens se in reuelatione errare quidem posse, nullatenus tamen in superiorum obedientia.

Item cum de primi Monasterij erectione tractaret, & jam peragenda foret, imperatum illi fuit à Prælato, vt illam relinqueret, obtemperauitque absque vlla repugnantia, quamuis vt illam perageret, per reuelationem à Deo accepisset.

Ipsa die erectionis primi Monasterij, à Priorissa
Conuen-

Conuentus, à quo egressa fuerat, reuocata, ei paruit relinquens quatuor nouitias omni humano auxilio destitutas, quibus religionis habitum præbuerat.

Lætabatur admodum cùm Prælati, & Confessarij ardua & difficilia ei præcipiebant: & vt magis se in obedientiæ virtute exercere posset, cùm in initio Abulæ Monasterium erexit, Priorissæ officium recusauit, & huic muneri aliam suffici curauit: & præterea, vt obedientiæ Magistra, multa admodum vtilia monita in suis libris scripta reliquit, ad obedientiæ virtutem spectantia.

Dè castitatis dono diuinitus collato serua Dei.

60. Præter Virginitatis ornamentum, quo fuit insignita, solemne castitatis votum emisit, & mira honestate in suis verbis, operibus, & in omnibus alijs actionibus semper effulsit.

Fuit igitur castissima, & purissima ob singulare castitatis donum illi à Deo concessum (vt asseruit P. Rodericus Alvarez, vir admodum grauis, & spiritualis Societatis Iesu, cui Dei serua generalem totius vitæ confessionem Hispali fecerat) dicens quòd adeo impossibile erat, vt anima huius Virginis prauas cogitationes, ob singulare Dei priuilegium, pateretur, quàm ea conspiciat, quæ in manu gestans, demonstrabat. Quamobrem non minus quàm erat à Cōfessarijs suis, alijs que personis, purissima & castissima existimabatur, quorū vnus: P. M. F. Didacus

de Yangues, eam non Virginem, sed Thesaurum Virginitatis appellare solebat.

Numquam carnis stimulos perpeſſa eſt, ſicque huiusmodi paſſiones Dei ſpeciali gratia, & beneficio inſtar Angeli ignorabat. Vnde ſi aliqua Monialis carnis ſtimulis vexata, ob remedium ad Dei ſeruam confugiebat, dicere ſolebat, ſe non poſſe illi conſulere, quia hoſ in ſe motus numquam experta fuerat.

Hoc ſingulare caſtitaſis donum diuinitus confirmatum eſt in ſui corporis incorruptione, & ſuauitaſis odore quem exhalat, quod vtrumque eſt inditium puritaſis & caſtitaſis, quam intactam, & inuiolatam, dum viueret, obſeruauit.

Non ſolum fuit caſtiſſima, ſed valde in omnibus circumſpecta, ſicque multa in ſuis conſtitutionibus ſanciuit ad caſtitaſis conſeruationem vtiliſſima, videlicet ne aliqua Monialis cum hominibus, excepto Patre vel fratribus, ſermonem faceret: nec Præſolata, cum aliquem alloqui cogeretur, poſſet id facere, niſi præpoſito velo, numquam permittens, vt Monialis facies ab aliquo homine conſpici poſſet, & alia quamplurima.

De paupertate ſtriſtiſſima ſerue Dei.

61. Euangelicam paupertatem vehementer amauit, & ob hanc etiam quamuis multos labores, & contradictiones pertulerit, ſua Monasteria abſque annuis redditibus extruenda curauit: ſpem ſuam magis in Deo, quam in terrenis

in terrenis bonis collocans. Suis Monialibus dicere solebat, *ne se ipsas humana industria sustentare studerent, quia inde fame peritura essent: sed suo sponso placere curarent, omnem victus sollicitudinem in eum proyicientes; pauperrimas vestes gestabat.*

Cùm die quadam Ducissam Albæ vna cum sua Consobrina inuiseret, hæc illi dixit, pudere se vilium vestium, quas ipsa portabat; eas verò ipsa tanti faciebat, vt videns aliquam Monialem vilioribus vestibus indutam, cum illis suas commutaret. Non solùm vestitus, sed & victus & lectulus erat pauperrimus: nam super paleas cubabat, & vt pauper nebat, & in alijs etiam manuum laboribus se exercebat, hisque vt aliæ Moniales, seipsam sustentabat, nec se verè pauperem arbitrabatur, nisi aliquid necessarium illi deesset.

Cùm ad Monasteriorum erectiones pergeret, sepe absque pecunia iter faciebat, & ideo sæpissime necessaria ad iter faciendum illi deerant. Cùm Hispalim ingressa esset, vbi à nemine cognoscebatur, præter quadrantem vnum, ipsi, & socijs, nihil aliud suppetebat.

Aurum & alia pretiosa, quæ mundus æstimat, nihili faciebat. Cùm Ducissam Albæ visitasset, ab illa accepit gemmam multæ æstimationis, quam & si susceperat, ne oblatum munus parui pendere videretur: tamen postquam illam fuit allocuta, confestim gemmam restituit cuidam eius ancillæ.

Latè admodum rerum inopiam sustinebat, & in illorum Conuentuum erectionibus, vbi plura necessaria

desiderabantur, magis lætabatur. In erectione Conuentus Toleti iucundissima erat, quia ipsi & socijs vnicum stragulum deseruiebat, & vix cibus illis suppeditabatur. Quare agrè tulit summopere multa vtensilia, quæ tunc in domum nouitia quædam inuexerat, eiq̃ue dixit, *ne tanta inferret, nisi eam è domo expelli vellet*: Consueuerat enim in fundatione suorum Monasteriorum ab illis citius recedere, in quibus plura ex temporalibus suppetebant: tantùm rerum copiam, quantum alij inopiam, fugiens.

Magno pere imprimendum curauit hunc paupertatis spiritum in omnibus suis Monialibus: illis præcipiens, vt paupertatem seruarent in communi, & etiam in particulari, in vestibus, cella, vtensilibus, & demum ædificijs, ad quam tam in quotidianis sermonibus, quàm in suis libris, & constitutionibus vehementer eas hortata est; & præcipuè dicere consueuerat, quòd, *paupertas erat bonum, quod omnia mundi bona includebat, eamq̃ue nulla alia re præter Deum indigere*; Denique paupertatem esse vexillum suorum Monasteriorum, quare illa in omnibus præ oculis erat habenda, & ipsa eam in omnibus seruare studuit.

De maceratione Carnis assidua seruæ Dei.

62. Cumq̃ue Dei serua initio suæ conuersionis ad Deum, magnum concepisset odium, aduersus carnem suam, ex vehementi contritione, & culparum ponderatione progenitum, insignes corporis macerationes pertulit,

pertulit, sese frequenter cędebat funibus, sæpe etiam clauibus aut vrticis vsque ad sanguinis effusionem: nec inflictis vulneribus aliud remedium, nisi recentes verberationes superaddendo adhibebat.

Corpus domabat ferreis cæthenis, in quibus aliqua ferrea acumina emergebant, aliquando etiam in vepribus se volutabat; in quibus alijsque plurimis pœnitentię operibus se exercuit, vsque ad totius salutis destructionem. Cũ aduersa esset valetudine, numquam asperioris vitę exercitia deseruit, nam tunc etiam sæpe cilicia admota lateribus gestabat, consuetis verberibus se cędebat, aliquando etiam cũ decumberet febris laborans, è lecto surgebat, vt cum alijs se verberaret.

Ieiunia à religione præscripta exactè seruabat: & cũ ob suas infirmitates carnibus iuxta regulam licitè vesci posset, eis tamen, nisi graui admodum ægritudine opprimeretur, non vesceretur; ad cibum, vt plurimum, nihil aliud præter ouum, aut paucos pisciculos adhibebat; quoties illi sumendus erat cibus, toties tormentum subire videbatur: & licet admodum virili animo prædita esset, vt numquam lachrymas, maximè ob res temporales effundere visa fuerit: cogebatur tamen flere, videns se huic necessitati corporis subditam; omnia gustus oblectamenta respuebat, vt die quadam apparuit: nam cũ coctũ quid comederet, secretè buccellam ab orẽ abstulit, quam cũ Monialis quædam interrogaret, cur eo cibo optimè condito, non vesceretur, respondit, *adco me oblectauit, vt buccellam illam deglutire ausus*

non fuerim, quia cibus corpus alere, non gustu nos oblectare debemus.

Vt magis se in pœnitentiæ operibus exerceret, frequenter in terra manducare, coram omnibus consueuerat, ponens obsonia in patinis & scutellis parum mundis, aliquando etiam in vnius cucurbitæ fragmento, vt suæ naturæ ad omnia nitida & pura propensæ repugnaret; si sororem aliquam horribili aliquo morbo laborantem cerneret, ad illam accedebat, osculabatur manus, & vt magis naturam hæc abhorrentem vinceret, etiam cibos quibus illa vesceretur, gustabat.

Cubabat super paleas, vestes erant ex rudi, vili laceo-que panno confectæ, indusium vel camisia lanea.

Duabus vel tribus horis duntaxat dormiebat, reliquum verò noctis tempus in oratione insumens, quod etiam seruabat, dum iter faciendo in hospitij diuersaretur.

Et tanto ardore in macerationem sui corporis ferebatur, vt nisi à Confessarijs ob frequentes suas infirmitates fuisset detenta, vellet se ipsam pœnitentiæ operibus dilaniare; dicebatque se in nulla re magis quiescere vel oblectari, cum vehementes illos impetus ac ardores videnti Deum patiebatur, quam in sui corporis pro amore Dei castigatione, & valde ægrè ferebat, quòd Confessarij illam in hoc reprimerent.

Denique adeo fuit pœnitentiæ operibus dedita, vt reformationem instituerit ex ijs quæ in Dei Ecclesiam maiorem asperitatem profitentur. Suas Moniales ad pœnitentiæ opera hortabatur, & dicebat, quòd, etiam si agro-

si ægrotarent, se ipsas ad pœnitentiæ opera peragenda excitare deberent, nam alioquin nullum in virtute progressum erant facturæ.

De humilitate serua Dei.

63. Profundissima humilitate prædita fuit: multos annos in sui ipsius cognitione, dum in oratione meditaretur, se exercuit: in quo maxima luce adeo illustrata ad eam sui ipsius cognitionem deuenit, vt licet heroicis virtutibus, miris gratijs, & donis à Deo fuerit insignita, se verè, & ex corde maximam mundi peccatricem reputaret, suas culpas leues diuina luce ponderabat, ac si grauiissima peccata forent; & sæpe dicebat, optare se aliquando omni sensu esse destitutam, ne tanta in se mala conspiceret.

In suorum defectuum, & culparum consideratione, adeo erat assidua, vt numquam inanis gloriæ stimulos fenserit: ne dum de industria illos pati posse sibi videbatur, nam manifestè cognoscebat, quæ sua, & quæ Dei essent dona. Dicere solebat, quòd gratiæ sibi à Deo collatæ, vt raptus, reuelationes, & visiones diuinæ, erant veluti torrentes, qui raptim transeunt: peccata sua, veluti cœnum, quod semper piè oculis gerebat.

Nec solummodo de se humiliter sentiebat, sed etiam appetebat vt alijs eius culpæ, & peccata innotescerent, quæ libentissimè omnibus euulgabat: cùm aliquis illam maximi faceret, ei sua peccata serio aperire curabat,

curabat, in quo cùm à Confessarijs cohiberetur, Deum deprecata est, ne homines decipi in hoc permetteret, se ea quæ fecisset, & quæ peccata perpetrasset, innotescere velle; præbuerat licentiam suis Confessarijs sua peccata omnibus propalandi, non tamen beneficia illi diuinitus collata.

Molestè admodum ferebat, quòd veluti Sancta æstimeretur, & idcirco, initio quando eius Sanctitatis fama extendebatur ex eo Monasterio in quo degebat, in aliud migrare voluit, vt à neminè cognosci posset: eos Sanctos felices putabat, qui in eremis vitam traduxissent, vbi rectè factorum, nullū alium testem, præter Deum haberent. Nulla alia re adeo vexabatur, quàm Sanctæ nomine se insigniri, audiens honoris titulos quoscumque, abhorrebat: sicque à Prælato postulauit, ne in Monasterijs, quæ erexerat, fundatrix appellaretur, se nihil in ijs fecisse affirmans: mirabatur sepe considerans, quibus in rebus homines honorem collocarent: aliquando etiam hoc vehementer deplorabat, & dicebat, quòd plures spirituales personæ in perfectione progressus non faciebant, ob quosdam honoris stimulos, quos nisi tollerent, numquã verum orationis fructum essent percepturæ; Magno studio susceptos diuinitus fauores occultabat: si aliquando coram alijs raptum patiebatur, in se reuersa, ex imbecillitate, cordisque defectu eum prouenire asserbat, affirmans huiusmodi morbis infirmos subiacere. Deum rogauit, ne in aliorum conspectu fauores illi conferret, vnde semel raptum passa,

passa, qui eam ferè è terra sultollebat, Deum deprecata est, ne palam hoc beneficium illi cōcederet, eo solum fine, ne cùm esset peccatrix, vt bona reputaretur.

Contumelias, contemptus, perpetua siti appetebat: magnam percipiebat voluptatem, cùm à Prælati ob- iurgaretur. Cùm de noua reformatione erigenda age- ret, iniurijs, ac maledictis laceffita, nullam suauiore[m] musicam, ac concentum ijs se posse audire dicebat.

Cùm innocens auersaretur, aut falsi testes contra il- lã insurgerent, nūquam se excusabat: immo culpas alias, quæ verè propalari poterant, illos omisissè dicebat. Magnopere Monialibus in suis libris commendauit, ne ob culpas illatas, seipsas purgarent. Dicere etiam con- sueuerat, nullas se iniurias perpeti posse: nam ijs adeo se dignam existimabat, vt iure ab omnibus despici posset.

Semper in virtute humilitatis progressus faciens, ex diuinis cum Deo eloquijs, ex visionibus, reuelationi- busque, humilem sui ipsius cognitionem, eliciebat: cùm hæc pateretur, sic Deum sæpe alloquebatur. *Vide Domine quid facias, ne tam cito grauium memoriam delictorum meorū deponas, & licet ea puniri oblitus sis, recordare saltem, vt metam ponas benefi- cijs in me conferendis, ne sit tantus amor æterne Rex, qui gemmas adeo preciosas compellat mulieri miseræ peccatrici, & pessimæ committere, ne deinceps occasio præbeatur ea parui pendendi.*

De actibus externis humilitatis.

64. Externis etiam actibus humilitatis enituit, ver- bis, operibus, & cæteris suis actionibus intus existen- tem humilitatem demonstrans.

Refectorium aliquando prona ingressa est, clitellam in dorso ferens, suppliciter culpārū suarū veniam postulans, Moniales etiā obnixè deprecans, vt pro ipsa orarēt.

Cū Toleti degeret, eiq̄ue videretur, quòd nondum Deo seruire inchoasset, à suo Prælato efflagitauit, vt Religionis habitu, per aliquot dies eam exui præciperet, iterumq̄ue illi habitum, vt nouitiæ tribueret, quia de nouo Deo inseruire optabat. Prælatus eius votis annuēs exuto habitu, iterum postea coram omnibus monialibus illi religionis habitum præbuit. Quo humilitatis exercitio tanta est deuotione affecta, vt extra sensus ad diuina raperetur.

Cū in Monasterijs quæ erigebat, Priorissam iuxta facultatem sibi concessam erigeret, ei se statim subijciebat, obtemperabat, & licētias in rebus (vt totius Monasterij minima) ab illa postulabat, cū tamen fundatrix, & omnium mater esset.

Monialibus frequenter in refectorio seruiebat, & sæpissime (cū hoc illi valetudo concederet) culinæ ministerio præerat, infirmis officia præstabat, etiamsi aduersa esset valetudine: cum alijs verrebatur. Vasa domus abluere, sordiora ipsius Monasterij loca purgare, & verere consueuerat, in quibus cœlestem percipiebat odorem: & ea voluptate in his humilitatis operibus peragendis perfundebatur, vt se chori actibus non esse astrictam concupisceret, vt semper in ijs vilioribus ministerijs se posset exercere, ad modum sociæ inter se cum inferioribus gerebat, consilium sepe a minoribus exposcebat, &

bat, & sequebatur earum sententiam, suæ illam præferēs opinionī: simulationes omnes, & quicquid hypocrisis redolere posset, vitabat: sincerè ac affabiliter absque vlla muliebri affectatione cum omnibus agebat: numquam monialibus manum exosculandam præbere voluit.

Si forte monialem aliquam de se conquerentem audiret, flexis genibus ab ea veniam petebat.

De fortitudine & magnitudine animi servæ Dei.

Inter alia verò mirandum etiam, fortitudine & animi præstantia Dei servam Theresiam excelluisse, miramque in Deo confidentiam habuisse: qua ita inuictum animi robur consequuta est, vt ad magna, & ardua, pro Dei gloria, aggredienda numquam trepidaret: vt apparuit in tot Monasteriorum erectionibus, alijsque innumeris laboribus & contradictionibus: quæ omnia incredibili animi magnitudine superavit, qua nihil aggressa est, quod non consequeretur: nec aliquid inchoavit, quod non ad finem vsque perduceret.

In his alijsque occasionibus numquam animo frangi, aut Deo diffidere visa est, nec in contradictionibus, & difficultatibus, quæ in supradictis foundationibus, alijsque negotijs peragendis sese illi obtulerunt, vmq̃ demissè, aut timidè se gessit: immo in laboribus, & periculis animos addebat, & solabatur alios.

In itineribus cum aliquod periculum immineret, vel obviarum difficultatem, vel ob fluminum inundationes,

alios præibat: vt præstitit cùm Burgos pergeret: nam cùm ad difficillimum transitum deuenisset, ipsa præiuit, socijs monialibus præcipiens, si fortè aquarum copia demergeretur, ne pertransirent: idemque præstitit in alijs occasionibus.

Quamuis sæpe Dæmones conspiceret, & ab eis tormenta subiret, non magis eos, quam si muscæ forent, formidabat, Deum duntaxat timebat.

De admirabili patientia seruæ Dei.

66. Dei seruæ, à tempore quo Deo inseruire, & se in oratione cæpit exercere, Christi crucem, & mortificationem ardèter appetere cœpit: qui patiendi ardor adeo creuit, vt nullus mercator sic lucris inhiaret, vt ipsa laboribus propter Dei amorem sustinendis, & hæc verba instar vexilli frequenter in ore ferebat, *Domine aut mori aut pati*: Deum deprecans, vt vel illam ex hac mortali vita eriperet, vel labores, & molestias illi concederet: quæ verba in multis imaginibus Dei seruæ scribuntur; tamque ipsius Symbolum hanc eius assiduam petitionem Deus exaudiuit, sicque innumeras illi occasiones præbuit patiendi in corpore, in anima, in honore, & ultra 46. annos eius vita, assiduus fuit laborum & ærumnarum contextus.

De ijs quæ in corpore pertulit.

67. In corpore grauissimas pertulit infirmitates statim à professione emissa, per triennium molestissimis ægritudi-

rudinibus vexata est, in quibus tali neruorum contractione laborabat, vt vnum tantum digitum manus mouere posset, tunc nullum aliud verbum ex ore eius egrediebatur, nisi illud Iob, *Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem cur non sustineamus?*

Ex quibus ægritudinibus prauè reliquo vitæ tempore affecta remansit: nam sæpe cordis defectus, laterum dolores patiebatur, & vehementes aliquos tremores (species paralyfis videbatur) in capite, brachijs, & sæpe in toto corpore perferebat: vomitum singulis noctibus, febrim frequentem patiebatur, & per 40. annorum spatium, nullum diem absque aliqua ægritudinis molestia transegit, quæ omnia absque vlla querimonia, immo cum maximo gaudio, & delectatione tolerauit.

Cum his omnibus infirmitatibus viginti annos paupertatem, & innumeras incommoditates perferens, frigori insuper niui, & solis ardoribus se exponens, vniuersam Hispaniam, Monasteria erigens, peragrauit. Cùm Toletanæ foundationi faciendæ intenderet, ipsa audiente cum alijs socijs sacrum, quædam mulier quæ crepidam amiserat, credens Virginem illam subripuisse, excepta altera crepida eam in capite (ipsa patienter ferente) lædebat.

In Burgensi etiam fundatione, dum ligneum pontem transiret, quædam muliercula illi obuia fuit, verbaque ignominiosa in illam inferens, in riuum cæno & aqua refertum proiecit: & cùm eius sociæ in mulierem inueherentur, ipsa gaudens ridebat, eisque, vt ab ira in mu-

lierem cessarent, præcipiebat.

Sæpe in corpore multa tormenta a Dæmone subibat: frequenter enim cùm aliqua anima eius intercessione ab aliquo graui peccato emergebat, Dæmon contra illam insurgens, varijs doloribus diseruciabat, semel illam cerea face percussit, & aliquando grauiter corpus eius elidebat: quæ cùm se libenter passuram vsque ad mundi finem (si hæc Dei voluntas esset) diceret, apparuit illi tum Dæmon deformis Æthiopis specie, in quem cùm Dei serua aquam sanctam proiecisset, protinus fœtidissimo odore relicto, abscessit.

Cùm Abulæ moraretur, eam Dæmon (Dei permisso) è choro egredientem a summitate vnus scalæ præcipientem dedit, ex quo illi brachium confractum est: ei que dixit Dominus, Dæmonem illam interficere voluisse. Cùm vulnus curaretur, intensissimos dolores, absque vlla querimonia pertulit: nolens vt tunc aliæ religiose adstarent, ne ex remedij acerbitate molestia afficerentur; cumque serua Dei esset animi magnitudine præstans, & laboribus assueta, dixit P. F. Didaco de Yangués suo Confessario, mirari se, quomodo humanum corpus poterat ea tolerare, quæ tunc & alijs occasionibus perpeffa fuerat; & ex eo lapsu brachium adeo mancum remansit, vt deinceps illo numquam vti potuerit.

De ijs quæ in honore pertulit.

68. Multa quoque in honore & æstimatione Dei serua forti patientia pertulit: nam cum visiones, & reuelationes

tiones pati cœpit, a Dæmone illusam aliqui existimaue-
runt: alij dicebant, ipsam esse a malignis spiritibus op-
pressam, sacros exorcismos in ea experiri volentes: alij
mulierem fallacem crediderunt, eiq̃ue sanctæ Inqui-
sitionis pœnas minabantur, & adeo tum ab omnibus de-
relieta fuit, vt nemo eius confessionem audire vellet.

Cùm de primi Monasterij erectione ageret, multa de
ea in tota Ciuitate Abulæ, & in suo Monasterio maledi-
cè contumelioseque dicta sunt: tunc in iudicium coram
Prouinciali vocata est, in quo multa aduersus eam obie-
cta fuère: in concionibus etiam, vbi ipsa, & tota ciuitas
adstabat, in eam aliqui inuehebantur, adeo apertè, vt
præter nominis prolationem, nihil aliud deesset.

In varijs occasionibus, præsertim cùm nouam refor-
mationem instituere tentaret, graues testes contra eam
insurrexerūt, in eam contumeliosissima verba, ac si me-
retrix aliqua esset, dicentes: multa etiam male olentia
de ea scripserāt Philippo II. Hispaniarū Regi, & Nūtio
Apostolico, quę scripta in multorū manus deuenerunt,
& ista omnia magna animi equitate Dei serua audiebat.

Cùm semel illi narraret P. M. Dominicus Bañez,
Primarius Cathedraticus scholę Salmanticensis, quòd
in quodam virorum grauium confessu aduersus eā ha-
bito, quidam illorū in illā probra & iniurias cōieciisset,
& eam assimilasset Magdalenę a Cruce (quę fuit mulier
in Hispania famosa, ob fallacias & illicitas pactiones cū
dẽmone cōtractas) Dei serua magna animi trāquillitate
respōdit: *heu me miserā, nō me eognoscūt, si Pater ille me cognouisset*

maiora

maiora in me probra & maledicta merito contulisset. Nec multò post, cùm fortuito surgens caput cuidam portæ elisisset, dixit hunc verè esse dolorem crediderim, nam scio vbi me molestia afficiat: verba verò contumeliosa, quæ modò relata sunt, non curo, quia ex illis nullo dolore premor: quibus verbis non parum ædificationis accepit prædictus Magister.

Cùm Hispali moraretur, inter plurimas molestias, quæ sese illi obtulerunt, ipsa & eius sociæ sanctæ Inquisitionis officio denuntiatae sunt, vt supra, & multi graues testes in eas producti sunt, tunc epistolam scripsit Matri Mariæ Baptistæ Vallisoleti Priorissæ, in qua dicebat se Dei beneficio mirifice oblectari, videns se tot angustijs & molestijs simul circumuentam: & quamuis consideraret, quantum detrimentum posset suis Monasterijs hoc afferre, non propterea affligi poterat, quia patiendi cupiditas omnia superabat. Hoc idem ex Ciuitate Hispali scripsit alteri Religiosæ his verbis. *Benedictus Deus, in hac enim Ciuitate verè me cognoscunt, subdens, curaturam idcirco, ne ex ea Ciuitate egredi possët.*

Quando ad Priorissæ officium in Monasterio Incarnationis Abulæ promotæ fuit, vt supra, moniales in eam multa impropria, & contumelias dixerunt, Monasterij aditum illi prohibere tentantes, quæ omnia cum magna humilitate, & patientia, Dei serua audiebat.

Ob sibi illatas contumelias, nihil prorsus commouebatur, & dicere consueuerat, *Se cordi habere propositam quandam veluti tabellam, in qua murmuratiõnũ & contumeliarum iclus acciperet.* Erga inimicos, vel qui eam persequebãtur, quatuor præsta-

præstabat. Primo Deum pro ipsis orabat : secundo singulari eos amore prosequeretur, quasi specialibus suis benefactoribus : tertio conferebat in eos omnia quæ poterat officia : quarto non patiebatur, ut coram ipsa aliquis de eorum fama detraheret, quos purgabat, dicens, *eos illa omnia merito & iuste peragere* : sicque mos erat dicere Episcopo Domino Alvaro de Mendoza, *quod si aliquis a Dei serua diligere optaret, sufficeret, ut illi aliquod detrimentum offerret* : & eius Confessarius F. M. Didacus de Yangués assererat, quod si citra peccatum fieri posset; aliquis illam de industria persequi poterat, ut eius benevolentiam, & apud Deum intercessionem, acquireret.

De ijs quæ in animo pertulit.

69. Maiora in animo quàm in honore & corpore pertulit per 20. annorum spatium, internas spiritus desolationes perpetuens, & tunc maius tormentum illi erat, orationi vacare, quàm martyrium subire.

Postquam magnam Dei familiaritatem cœpit experiri, ingentes persequutiones sustinuit, multis annis anxio valde & dubio animo fuit, an a Dæmone esset illusa, & tunc cum ab omnibus amicis, & Confessarijs derelicta esset, huiusmodi visionem passa est. Videbat se solam in campo quodam constitutam, a multis circumuentam, qui varijs armis instructi illam diuersimodè lanceis, pugionibus, & ensibus vulnerabant, cum nemo illi auxiliaretur, Christum in sublime conspexit,

illi manum porrigentem, ex quo intellexit, quàm multa sibi in animo perferenda essent : vt postea fuit perpeffa. Maximas insuper aliquando Dei derelictiones patiebatur, in quibus (abscondente se diuina luce) Deus dæmoni permittebat, vt eam varijs tentationibus, & molestijs exagitaret : talibus etiam pœnarum generibus intrinsecus sæpe agitabatur, vt ipsi aliquoties totius corporis compages soluerentur. Cumq̃ue tot labores, & persecutiones pertulerit, numquam sustinendi labores satura visa est : adeo enim erat laborum & molestiarum auida, vt affirmaret ad *patiendum non indigere*, alio fine, quàm pati, vt pateretur, sicut Diuus Bernardus dicebat, *Amo, & quia amo; Amo vt amem*. Nec in hac vita Dei visione carente, in alio poterat oblectari, nisi in hac, propter eius amorem, tolerantia.

De diuina prudentia seruæ Dei.

70. Diuina prorsus prudentia ornata fuit, & omnem spem suam in Deo reponens, contra omne illud quod humanam prudentiam redolet, magna ob Dei gloriam aggressa est, quæ tali industria diuinitus sibi collata direxit, vt omnia feliciter euenirent.

Pluribus annis sua Monasteria mira prudentia gubernauit, & ad magnam vitæ perfectionem ea direxit, & ob id multas leges & statuta sanciuir, à summis Põtificibus approbata, & prudentissima spiritualia monita reliquit. Hac cælesti prudentia communita, valde optabat vt

nego-

negotia quę Deum spectant, spe, & posita in Deum fiducia potius regerentur, quàm multis naturalis rationis argumentationibus, & agrè ferebat, cùm aliquem offenderet adeo humanę prudentię annexum, vt Dei negotia solo naturalis luminis ductu vellet perficere.

In libris quos edidit, quoad orationem, reuelationes, visiones, & virtutum exercitiũ, varia documenta scripsit mirę doctrinę, & fructus, & cęlesti prudentia referata, aliqua etiã spiritualia monita in cõpendium redacta cõscripsit, quę varijs idiomatibus impressa, per totũ orbem circumferuntur. In nulla re magis eius prudentia resplenduit, quàm cùm de rebus dubijs consulta, singulari prudentia, & diuina quadã sapientia, omnibus iuxta vnus cuiusque indigentiam, consilium præberet: erat enim dono discretionis prædita, numquam in proprijs negotijs, proprio rationis dictamini se commisit, nec se ipsam vnquam, nisi ex Confessarij sententia, rexit.

De simplicitate serue Dei.

71. In Christiana simplicitate & veritate valde excelluit, nihil nisi rectum & verum loquebatur. Si fortè monialis aliqua per iocum aliquid narrans, verba aliquo modo a veritatis tramite aberrantia dixisset, eam obiurgabat, ac si graue aliquid perpetrasset: & censebat eos, qui hæc negligenter, ad perfectionis culmen numquam deuenturos.

Cùm de rebus domesticis rogaretur, à graui aliquo viro, maxima veritate & claritate omnia aperiebat: quod

aliquando ægre ferrent Moniales, eas solabatur dicens, ne vexarentur, nam ex veritate, & claritate, sequi nullum detrimentum vumquam poterat.

Cùm in Ciuitate Burgorum Monasterij erectionem moliretur, vbi per sex menses multos labores pertulit, pro impetrãda licentia erigendi: eius studiosi efficax quoddam artificium excogitauerunt ad obtinendam licentiam: verùm quia illi aliqua mendacij verba erant coniuncta, quamuis illud ab ea proferendum non esset, & Confessarij omnem ex animo eius scrupulum euellent, asserentes optimum illud esse medium ad sua negotia peragenda, nihilominus noluit assentiri, dicens nulla alia via Deum magis exorabimus, vt fitius hanc erectionem peragat, quàm si ob eius amorem nolimus vnicum mendacium proferre, quo desiderium nostrum consequi poteramus.

Mendacia & verborum exaggerationes detestabatur, semel monialem reprehendit, quia dixerat, reuera ita se habet, hoc dicēs, cum si, aut non, omnia affirmanda aut neganda forent.

Optabat vt suæ moniales in colloquijs simplicitatem & sinceritatem Eremitarum imitarentur, vt earum verba omni prorsus ornatu, & affectione carerent. Fuit Dei serua in omnibus simplicissima, & recta, non enim solum recta intentione præstabat, quicquid ageret, sed etiam aliorum dicta, & facta, in meliorem sensum interpretabatur.

De virtute religionis.

72. Deum colebat, venerabatur, & assidue collaudabat, illaque verba Dauid frequenter pronunciabat. *Misericordias Domini in æternum cantabo.* Aliquando Canticum Magnificat repetebat, sacras preces magna reuerentia persoluebat, frequenter diuinis laudibus in choro cum alijs intererat: cum matutinis precibus in choro interesse non poterat, eas ante primam lucem, quamuis grauibus negotijs distenta, persoluebat.

Magno cultu Christi, & Sanctorum imagines venerabatur, quas ab infantia ramusculis, & floribus exornando coluit, si deformiter pictæ essent, ægre ferebat, vt aliquis eas deuotionem tollere diceret, aiebat enim nõ picturam, sed quod per ipsam representabatur, considerandum esse: dicebat item exoptare se vbicunq; oculos conuerteret, Dei & Sanctorum imagines spectare.

Ab infantia B. Virg. Mariæ, a qua etiam multos superius articulatos fauores consequuta est, deuotissima fuit. Item glorioso S. Iosepho, cuius nomini multa monasteria dicauit, Beatis Apostolis Petro & Paulo, S. Ioannis Baptistæ, S. Ioan. Euangelistæ, S. Marię Magdalenæ, S. Annæ, S. Catherine Martyri, S. Hilarioni, S. Augustino, decem millibus Martyrum, S. Alberto, S. Angelo, S. Dominico, Sancto Francisco, Sanctæ Catherine Senensi, Sanctæ Clare, & Angelo Custodi, a quibus fere omnibus speciales fauores suscepit, eorum dies festos singulari solemnitate celebrabat, &

sæpe etiam in eorum laudes, versus edere consueuerat.

*De maxima seruæ Dei erga sacratissimam Eucharistiam
deuotione.*

73. Etiam singulari affectu & deuotione Sanctissimum Sacramentum Altaris coluit, & adeo vexabatur, ex strage & violatione templi, tunc temporis in Gallia & Germania illata ab Hæreticis, vt queribunda Deo diceret, *Quid est hoc mi Domine & Deus mi? aut finem impone mundo, aut his grauissimis malis medere: nam quis poterit tot iniurias tibi illatas ferre? & alia huiusmodi summo cordis dolore pronunciabat.*

Dicere solebat, se incendi ad foundationum labores perferendos, vt templum aliquod adderet, in quo S.^m Sacramentum collocari posset.

Ob maximum fructum, quem ex Sanctissimo Sacramento percipiebat, quotidie vt plurimum vltra 23. annos doctissimorum hominum permissu S. Eucharistiam sumpsit, ad eam accedere maxima puritate studebat, nec vnumquam accessit, alicuius culpæ vel leuissimæ conscia, nisi præmissa confessione.

Frequentem hanc Sanctæ Eucharistiæ sumptionem miris quibusdam euentibus Deus probauit, multos annos inter alias ægri tudines, binos vomitus quotidie patiebatur, vnum mane, alterum noctu: statim ac Sacram Communionem frequentare cœpit, cessabat ille, quem matutino tempore patiebatur, alterque vsque ad vitæ exitum perdurauit. Sacra Eucharistia suscepta, frequenter in Deū rapta, vultu præfulgente remanebat, &

tunc

tunc temporis visiones & interna Dei eloquia, vt supra dictum est contingebant, tunc etiam a maximis afflictionibus recreabatur, nec in animo tantum, sed etiam in corporis doloribus, & infirmitatibus leuamentum clarè sentiebat.

Cùm die quodam Dominico Palmarum Sanctam Eucharistiam in ore percepisset, antequam eam deglutiret, cum magna extasi permansit, ex qua cùm paulò post reuersa esset, verè sibi videbatur, os habere Christi Redemptoris nostri sanguine repletum, & vultum, & totum corpus eodem sanguine madefactum, adeo feruente, ac si tunc effusus fuisset, mira que tunc suauitate eius anima perfusa a Domino audire meruit, *Filia, volo vt meus sanguis tibi prosit, ne timeas meam tibi aliquando misericordiam defecturam, ego illum multis doloribus effudi, & tu ipso, vt vides magna iucunditate perfrueris.*

Cùm Hilpali degeret, postquam die quadam Sanctam Eucharistiam sumpsisset, cognouit, ac per modum visionis percepit, quod eius anima in corpus Christi transformata, vnum & idem cum eo fiebat; Christum etiam tunc conspexit, & ex hac visione, magnos progressus in Christi amore, & in alijs virtutibus fecit.

Per multos annos cùm se ad receptionem Sacræ Eucharistiæ prepararet, adeo viua fide præstabat, ac si Christum corporeis oculis in propriam domum ingredientem cerneret: sicque ab omnibus externis expediri vt sola
eo hos-

eo hospite frueretur, curabat. Cùm aliquem audiret optantem ea tempestate vixisse, qua Christus in hoc mundo morabatur, dicebat, *quòd cùm idem Christus existat nunc in Sanctissimo Sacramento, ijs inuidendum non erat, qui eum in hoc mundo conspexerant, cùm nos eum viua fide cernere possimus.*

Curabat admodum vt Ecclesiæ altaria, ornamenta, & alia quæ ad Sanctissimi Sacramenti cultum & venerationem spectabant, munda, & in eo genere perfecta forent, ad quem etiam cultum, & nitorem seruandum, suas Moniales cohortabatur.

Cùm ad Monasterium Medinæ del Campo peruenisset, P. Didacus Yepes, nunc Tirafoneñ Episcopus, & prædictæ Virginis Confessarius, vt sacrum ibi faceret, sacrista obtulit illi linteum suauiter olens, quo manus detergeret. Cumque odor ille superuacanea curiositas prædicto Patri videretur, dixit Virgini Teresiæ, *vt hos abusus a suis Monasterijs depelleret, Cui Dei serua respondit, scito Pater hanc ex me culpam meas moniales didicisse, nam cùm recorder Christum de Phariseo in conuiuio fuisse conquestum, quia aquam manibus non dedisset, nec maioribus eum delicijs recepisset, velint vt vsque ad ecclesiæ postes omnia odorifera aqua irrigata forent: nec existimes Pater mi, quod tibi linteum illud tui causa offeratur, sed quia in his manibus Deum es suscepturus, & vt recorderis puritatis & boni odoris quem in conscientia gestare debes: quo si carueris, manus saltem eo non careant: Quæ prædictus Episcopus valde probauit, & hoc exëplo sepe vsus est in publicis cõcionibus cùm suã diocesim visiteret, ad cohortãdos Parochos Sacerdotes ad huius Sacramenti cultũ & Altariũ munditiã.*

Sacerdotes magnopere venerabatur, vt tanti Sacramenti ministros, & ante ipsos genua flectebat.

Quamuis S. Eucharistiæ sumptioni vehementer inhiaret, si tamen aliquando ad eam accedere a Confessarijs interdiceretur, ipsis agebat gratias: dicebat enim, eos magis Dei honorem curare volentes, vt tam ingens peccatrix ad sacram Eucharistiam quotidie sumendam accederet, quàm ipsa volens eam suscipere, cum adeo misera & peccatrix esset.

De orationis & contemplationis dono diuinitus seruæ Dei collato.

74. Per 50. annorum spatium se in cœlestium contemplatione & oratione exercuit, & licet primos 20. annos magnas spiritus desolationes pertulerit, deinde tamen adeo sublime & eminens orationis donum a Deo illi concessum est, vt Confessarij rei nouitatem pertimescerent, donec experimentis multis compertum est, diuinitus fuisse collatum.

Deum semper & vbique vt sibi presentem alloquebatur, vel cœlestia meditabatur, nec ob negocia, officia, vel alia externa a diuino hoc exercitio distrahi poterat: sicque in ipsa Martha & Maria simul, hoc est actiua, & contemplatiua vita inseparabili vinculo cohærebant.

Ea vi assiduè eius spiritus in Deum ferebatur, adeoque se ligatam cernebat, ac si quibusdam funibus in sublime traheretur, & aliquando de Deo conquerebatur dicens, *si in hunc modum a Deo detineor, difficulter certe potero reddere rationem rerum gerendarum, quæ mihi ab eo iniuncta sunt.*

Ex continuo hoc & familiari cum Deo Colloquio, sæpe post orationem vultum habebat (sicut de Moyse legitur) præfulgentem , cœlesti pulchritudine decoratum; aliquando lucere instar cristalli, sæpe etiam radios emittere videbatur.

Adeo erat in Deum continuo immerfa , vt valetudinem vnà cum vita consumeret , ex hoc sæpe manducare non poterat, sæpe etiam insomnes transigebat noctes , & aliquando se aliò diuertere cogebatur, vt sic posset perennem illum cordis æstum compescere , sicque multoties a monialibus postulabat , vt ei diuinum aliquod canticum canerent : aliquando etiam ad externa negotia parumper animum deflectere curabat.

Erat eius oratio non solum assidua , sed adeo feruens , quòd statim ac sese in orationem recipiebat , confestim extra se raperetur ; sepe etiam absque vlla præparatione spiritus efficacia percussa , ab usu sensuum abstrahebatur : aliquando etiam ex his raptibus cum summis exclamationibus & lacrymis reuertebatur , in quibus magnam noctis partem insumebat.

Quatuordecim annis antequam è vita migraret , hos raptus pati destitit , erat enim adeo rerum cœlestium visionibus & reuelationibus assueta , vt nihil nisi quid valde extraordinarium foret , eam ab usu sensuum iam remouere posset.

Eius oratio erat diuina: & eminentissima in ipsa , altissimas reuelationes, locutiones, visiones, illustrationes
(vt supra

(vt supra dictum est) patiebatur , & ex earum numero , quæ Deus Ecclesiæ suæ sanctis vel præter naturalem rerum ordinem communicare solet , quod ita a suis Confessarijs euulgabatur . In ijs P. M. Dominicus Bañez primarius scholæ Salmanticensis Cathedraticus , cum in eius exequijs sermonem haberet , dixit , quòd maiora de Beata Catherina Senensi non legebantur , nec plura se in hoc velle afferre asserebat : nam omnia decursu temporis erant manifestanda . P. Ripalda Rector Collegij Societatis Iesu Salmanticensis , & prædictæ Virginis Confessarius , in alio sermone dixit , nunquam se legisse , quòd multi Sancti ascendissent ad tam sublimem orationis gradum , quem Dei seruæ consecuta fuit . P. Iulianus de Auila eius Confessarius , dicebat : quod in rebus quæ diuinitus concedebantur , plures antiquos Sanctos excelebat , & eam sanctioribus & Deo carioribus æquabat . Pater Magister Gartia de Toledo , eius Confessarius dicebat : quòd in ijs quæ ad orationem spectant , adeo erat erudita , vt possit Magistra orationis haberi , vt alij aliarum scientiarum Magistri constituuntur .

Cum adeo laboriosum opus sit , exponere celsitudinem orationis huius seruæ Dei , hoc in fide librorum , quos scripsit , deponitur : in quibus magna sinceritate & veritate aliquos fauores , ex ijs quos diuinitus recipiebat , narrauit : quod in scriptione vitæ suæ libri , in quo magna & mira refert .

Viginti annos vixit , in quibus semper progressus faciebat in oratione , & in Dei fauoribus , resque adeo diuinas patiebatur , quòd licet speciali esset dono

insignita, ad spiritualia & mystica declaranda: dicebat nihilominus, quòd ea quæ sibi intrinsecus contingebant, nec verbo nec calamo exprimi poterant, ita erant Dei mysteria, & arcana quæ cernebat, ineffabilia.

Magna fuit efficacia suæ orationis: quod enim a Deo petebat, faciliter obtinebat; ei que pollicitus est Dominus, præstiturum se, quicquid ab eo petisset: jam enim exploratum habebat, nihil ipsam postulaturam, quod eius gloriæ consentaneum non esset. Sicque multa fuerunt euenta, in quibus Deus apertè ostendit, quantæ virtutis essent orationes suæ seruæ: nam, vt infra ponitur, insignes morum mutationes & conuersiones, & innumeri alij fructus spirituales & corporales, suis orationibus in animabus visi sunt.

De eminentia fidei seruæ Dei.

75. In ijs quæ ad Catholicam fidem attinent, ad altissimum certitudinis gradum deuenit: quãtò enim mysteria erant obscuriora, & celsiora, tantò magis se in fide confirmari & stabiliri, sibi que maiorem deuotionem præbere seruæ Dei: firmabat. Dicebat enim: quòd magis Dei omnipotentia & sapientia, dum altiora erant mysteria, demonstrabantur.

Martyrium subire pro fidei confessione ardentè desiderauit, & dicebat, *Quòd non solùm pro scripturæ & fidei veritate, sed pro vnica Ecclesiæ ceremonia millies libenter mortem subiret.* Cùm suæ moniales in vnum conuenirent, eas in martyrij actibus exercebat, præcipiebat, vt aliqua

Tyran-

Tyranni personam gereret, & coram ipsa, aliæ veritatis fidem constanter tuerentur, pro qua corpora earum vltro Martyrio offerrent.

A deo erat certa in rebus quas fide credimus, vt nec primos tentationis motus, aduersus eam vnquam senserit. Cùm die quadam P. M. Bañez concionem ad populum haberet, dixit quòd Dei seruæ habebat fidem firmissimam & certissimam, non vt ipse & aliæ personæ cõmuniter habent, qua magna & ardua aggrediebatur.

Magnam adhibebat fidem verbis diuinis, sciens quòd Deus nunquam eos dereliquit, qui ei inseruiunt, & eius verbis confidunt: & hac fiducia prædita magna peregit, plures difficultates superauit, non aliter ac plures *Sancti, qui per fidem (teste Paulo) vicerunt regna, & operati sunt iustitiam.*

Mediante intellectus dono altè fidei nostræ mysteria penetrabat, & ea cœlesti luce cognoscebat: præsertim SS. Trinitatis mysterium ea claritate, qua in hac vita cerni potest, diuinitus intellexit: & de hoc mysterio euidentiã habuit, quam Theologi in attestante vocant.

Præter hanc lucem & mysteriorum penetrationem gratia fidei erat insignita, qua posset ipsius mysteria declarare, sicque dicebat, *Se solam præstare posse, vt omnes hereticos suos errores cognoscerent.*

Ardente affectu fidei Catholicæ propagationem cupiebat, nec aliquid magis deplorabat, quàm suæ tempestatis grassantes hæreses: assiduè pro exaltatione S. Ecclesiæ orabat, & pro ijs qui fidei propagationi, & Evangelij prædicationi incumbabant. Præcipuus scopus què

in noua reformatione erigenda habuit, fuit vt oratione, & omnibus modis sibi possibilibus, Ecclesiæ propagationi, & conuersioni hæreticorum, & infidelium opem ferret.

Magni se æstimabat, cùm Ecclesiæ filiam se considerabat: morti proxima gratias Deo egit, quòd eam Ecclesiæ filiam fecisset; Ecclesiæ Prælatos plurimi faciebat, & ad Ecclesiæ, & Summi Pontificis reuerentiam suas moniales cohortabatur: præcipiebatque eis, vt Ecclesiæ ritus, quos ipsa summopere colebat, exactè seruarent.

Operam dabat, vt suæ moniales optimè doctrinam Christianam ediscerent, & intelligerent, de qua sæpe eas examinabat.

Ægre ferebat, quod suæ Moniales, abstrusa fidei mysteria, vel alias curiositates, quæ ad mulieres non pertinent, indagarent. Cùm Toleti degeret, puella quædam ab ea religionis habitum efflagitauit, quam cùm in religionem admitti decreuisset, dixit puella, habere penes se Biblia, quæ ad Monasterium erat allatura. Confestim a Dei serua exclusa fuit, dicente, *Biblia filia ne afferas, neque huc venias, sumus enim mulieres, quæ præterquam nere nihil aliud scimus.* Quæ puellæ repulsa non sine diuino instinctu, ob nimiam curiositatem, a serua Dei fuit facta: nam (vt postea euenit) ob aliquos errores contra fidem habitos, a Sancto Inquisitionis officio punita fuit.

De spe in Deo.

76. Tantã habuit spẽ videndi Deũ; vt sèper optauerit ex hac vita migrare; vt eo, quod sperabat, perfrueretur.

Sæpe

Sæpe de Deo colloquens, aut ad cœlum oculos conuertens, extra se rapiebatur, considerans bona, quibus ibi frui sperabat.

Hanc adeo viuam & certam in Deo spem, satis clarè ostendit, dum esset morti proxima: visa enim Sanctissima Eucharistia, magno gaudio dixit. *Tempus iam est sponsæ mi, vt te videam teq̄ fruar*, sæpe etiam repetebat, se ob Christi merita saluandam sperare.

Omnem spem suam præcipuè in Deo collocabat, hac spe magna & ardua aggressa est: licet enim sæpe varijs hominum contradictionibus esset conflictata, & aliquando omni humano auxilio destituta, alijsque internis molestijs, & externis periculis vexata (vt contigit cùm primi Monasterij erectionem moliretur, alijsque occasionibus) nunquam repositam in Deo spem amisit. Mos illi erat dicere, *Deficiant mihi Domine omnia, omnes creaturæ contra me pugnent, dum tu Domine non deficias, opime enim exploratum habeo, quantum tuentur ij, qui in te confidunt*: dicebat insuper, *quod non magis hominum auxilia æstimabat, quàm si virgule siccæ forent: & quod experimento comprobauerat, quod si aliquis nollet cadere, Crux Christi illi amplectenda erat, & confidendum in eo, qui Cruci fuerat confixus, & qui verus est amicus*. Afferens etiam hac in Deum spe & fiducia, imperium & animi robur tam magnum sibi contigisse, quod posset ipsa sola toti mundo resistere, si aduersus illam insurrexisset.

Numquam anceps vel dubia visa fuit, cùm graue aliquid adoriretur, omnia enim ad Dei gloriam destinata certitudine magna hac in Deo fiducia, & spe piè con-

concepta, euentura sperabat: nihil vnquam adorta, quod illi feliciter non euenerit, cum in solo Dei auxilio semper confideret.

Hanc confidentiam ostendit, dum ignota & inops in Ciuitatibus, & oppidis, omni humano subsidio destituta absque annuis redditibus sua Monasteria erexit.

De charitate erga Deum ardentissima.

77. Amor huius Virginis erga Deum fuit maximus, præsertim cum serio ad Deum cõuersa esset: Tunc enim, vt supra memoratum est, Seraphim vidit, qui iaculo ignito viscera ipsius adurebat, & extrahebat, Seraphicoque amore succensa relinquebat. Sicque eius amor fuit similis ei, quem Seraphim in cælo habent, est enim amor assiduus feruentissimus & intensissimus.

Fuit amor huius Virginis perennis quidam ignis, qui in eius corde ardebat, adeo in Deum erat amoris vi transformata, vt nemo fingi posset, ita alterius amans: nihil enim aliud diu noctuque cogitabat, somniabat, aut loquebatur, nisi de Deo; Sic hoc amore deuincta, & fauciata, Deum in desinenter amabat, & eo fruebatur, adeoque erat vehemens amoris flamma, vt magnum sæpe subiret laborem, vt huic perenni igni, eius vitam consumenti, & alijs cœlestibus oblectationibus resisteret.

Molestum ei valde erat, dum humana negotia, & alia externa peragenda forent, que euitare non poterat: cuncta transitoria fastidiebat, creaturarum consortium abhorrebat, & optabat ad deserta loca, & solitudines

confugere, vt sola Dei præsentia perfrui posset: omnia tamen negotia quæ ad Dei gloriam spectabant, peragebat: nam hanc esse diuinam voluntatem, ei exploratum erat, sicque Deo dicebat, *Quomodo mi Domine sic tecum agis, nonne sufficit vt miseram hanc vitam tui causa traducam, & quòd velim viuere, vbi omnia me impediunt, ne te perfrui possimus: sed mihi præterea cibus, & somnus sumendus, & cum omnibus agendum est, & omnia tui amore perpetior, optime enim scis mi Domine, hoc mihi maximum esse tormentum.*

Erat ille amor non solum assiduus, sed adeo ignitus & feruens, vt tales in corde seruæ Dei impetus efficeret, vt eius anima exhalari, vita finiri, amoris impetu videretur, ac in corde defixam haberet sagittam inusitata vi & furore vociferari, & Deum vocare cogebatur, quia Dei abstinentiam ferre non poterat.

Cùm Salmaticæ cœnobiũ construeret, cecinit quedã Religiosa spirituale Canticum huiusmodi, *Videant te oculi mei dulcis Iesu bone, videant te oculi mei, & moriar ego statim:* quo audito, adeo vehementi impetu videndi Deum fuit commota, vt sagitta veluti confossa, omni sensuum vsu fuerit destituta: quapropter brachijs suffultam eam in cellam deferri oportuit, & vix die proximo in se reuerti potuit.

Cùm in Ciuitate Hispali in Vigilia Apostolorum Petri & Pauli matutinas preces persolueret, diuino quodam impetu percussa est, qui ei omnem sensuum vsum vsque ad sacrarum precum finem ademit: post quas gemitus & lacrymas effundens, in se reuersa, eo animi

angore Dei visioni inhiabat, vt religiosæ aliquot suspirantes, ne ex hoc ei aliquod vitæ periculū contingeret, si sola esset, cum illa per totam fere noctem permanferunt. Tunc temporis multis lacrymis miras aliquot edidit exclamations, diuino igne amoris succensas, quibus temperabat eum ignem, qui in corde ardebat.

Licet adeo ardentem mori cuperet, vt Deum videret, vt nihil optabilius, aut vita grauius illi esse posset, tali tamen Dei amore æstuabat, quod, vt pro eius amore aliquid perpeti, vel alicuius animæ saluti posset consulere, vltro se Dei voluntati committeret.

Erat iste amor adeo intensus, vt ex eo rota in Deum esset transformata: hinc ad intimam illam cum Deo vnionem deuenit, quæ spirituale & diuinum matrimonium in mystica Theologia nuncupatur: quod est culmen & supremæ cum Deo vnionis species, ad quam iusti in hac mortali vita peruenire solent.

Ob hanc intimam vnionem, adeo suæ ipsius valetudinis, quietis, & solatij oblita erat, ac si in humanis non ageret, & sepe Deo dicebat: *qua de re debeo esse sollicita, nisi de te Domine?* jam enim ipsa non viuebat, sed Christus viuebat in ea (vt D. Paulus de se ipso loquens asserbat.)

Huius erga Deum amoris, præclarum in omnibus suis actionibus specimen dedit, omnia ad maiorem Dei gloriam dirigebat: magna semper pro Dei gloria præstare, & perpeti appetebat, vt in tot Monasteriorū erectionibus, alijsque euentibus supra memoratis præstitit.

Hunc etiam erga Deum amorem ostendit in exacta
obser-

obseruantia legis Dei, regulæ, votorum, & constitutionum suæ religionis, & in cæteris rebus, quæ sibi Dei voluntati congruere videbantur.

Hoc idem ostendit in ardenti affectu, quo Dei gloriam, & laudem cupiebat, & in molestia quam ex offensis illi illatis percipiebat.

De reciproco Dei amore erga seruam Theresiam.

78. Ipse verò Deus suæ seruæ hunc amorem maximo alio compensauit. Sæpe enim ei multa amatoria verba dicebat : hæc autem frequenter magno amore proferebat, *Filia iam tota es mea, & ego tuus sum.*

Quadam die Christum Redemptorem nostrum vidit, qui dexteram porrigens, ei dixit. *Aspice hunc clauum, est enim inditium, quòd ab hac die sponsæ vinculo mihi eris obstricta, nec deinceps duntaxat, vt Creatoris, Regis & Dei tui meum honorem tueris, sed etiam vt mea vera sponsa.*

Die quodam Diuæ Magdalenæ sacro, cùm Dei serua sancta æmulatione familiaritatem maximam, quæ inter Christum & Magdalenam intercessit, inuideret: ei dixit Dominus, *Filia hanc habui amicam, dum in terra commorarer. Te verò ab ipso cælo.*

Diuinitus accepit se in statu gratiæ esse; innumera etiã alia Deus illi concessit (quæ supra sunt declarata, infraq; erunt declaranda) ad manifestandam beneuolentiam, qua eam amplectebatur, quibus libri pleni sunt (etiã manuscripti) Dei seruæ: præter hæc verò multa alia & mirascribere omisit, magnæ hominum incredulitati diffidēs;

Tandem nullum fuit genus deliciarum, fauorum, & gratiarum gratis datarum, quæ sanctis tribui solent, quas Deus huic suæ sponsæ in signum maximi amoris, quocam diligebat, non impertiretur.

De charitate serue Dei erga proximum.

79. Charitas Dei seruæ erga proximum resplenduit, in maximo zelo, quo animarum salutem curabat, qua in re mulierem se Apostolicam præbuit: ab eo tempore quo orationi vacare cœpit, valde ad animarum salutem propensa fuit: & postquam maiora diuinitus accepit, omne suum studium, & curam in hoc fixit, vitamque ipsam animarum saluti dicauit.

Nec præcipuum aliud desiderium in erigenda noua Carmelitarum reformatione, tam fœminarum, quàm virorum habuit, quàm animarum salutem, oratione, exemplo, & doctrina suorum Monasteriorum curare.

Vt animas Deo lucrifaceret, viginti fere annos maximis laboribus Monasteria construendo, vniuersam Hispaniam peragrauit, quæ omnia peragebat, vt Deus in animabus glorificaretur. Assiduus orationibus & lacrymis, a Deo hereticorum conuersionem flagitabat: molestè ferebat, cum ab aliquo vrgeretur, vt pro temporali aliqua re Dei opem imploraret: nam mundo tot hæresibus & peccatis obruto, parum oportune censebat, aliud a Deo, quàm animarum salutem postulare: omne igitur studium, omnisque negotiatio seruæ Dei fuit circa animarum salutem procurandam.

Suis orationibus multas animas Deo lucrata est, de quo pleni sunt libri quos conscripsit: præcipue autem cap. 38. multas refert, eius intercessionibus diuinitus a peccatis ereptas, quas nimis operosum esset sigillatim recensere: quod item præstitit suis verbis (quæ erant efficacissima) libris & exemplo, habuitque donum Dei speciale ad lucrandas animas, omnibusque morem gerebat, vt omnes Deo lucrificeret.

Affiduum eius studium & sollicitudo erat de infidelium & hæreticorum conuersione, morum correctione, & animarum salute, præsertim feruentissimo zelo cupiebat, vt religiosi essent valde spirituales, orationi que vacarent, quos dum alloqueretur, frequenter de hac re cum illis sermonem faciebat.

Cùm aliquem cerneret idoneum ad animas lucrandas & ad ecclesiæ inseruiendum, Deum deprecabatur, vt illi suo spiritu vellet instruere, & Deo dicebat, Domine hic ad nostram amicitiam est idoneus.

Admodum egrè ferebat eorum mortem, qui animarum saluti consulerent: multum fleuit, cùm Toleti denunciatus ei fuisset obitus P. M. Auilæ Viri Sancti, & qui cœlesti dono animabus plurimum proderat: cumque eius sociæ mirarentur (numquam enim alicuius obitum, aut aliud triste euentum eam flentem viderant) ab ea quæsiuerunt, cur virum in cœlo degentem ita deploraret? Respondit Dei serua, *hoc optime mihi compertum est, sed detrimentum magnum deploro, hinc multis animabus euenturum.* Idem præstitit ob eandem causam in obitu P. Martini

Gutierrez Societatis Iesu. Valde etiam fleuit, cum è vita decessit Pius V. considerans quanta bona Ecclesia amississet ob tanti Pontificis interitum.

Multum proximorum necessitatibus compatiebatur, ac si eas ipsa pateretur: omnibus semper consulere studebat, tam extraneis, quam domesticis.

Cum Salmantica commoraretur, paupercula quædam valde afflictæ eam alloqui cupiens, cum serua Dei cum ceteris socijs conuersaretur, statim surrexit, vt cum ea sermonem faceret: & cum ei Religiosa quædam diceret, vt parumper quiesceret, nec id adeo festinanter ageret, respondit, *Se quietem & solatium in huiusmodi animabus inuenire.* Alia vice dum cibum sumeret, vocata fuit, vt similem personam alloqueretur: statimque surrexit a mensa, vt id perageret: cui cum Religiosa quædam diceret, quod post cibum pergere sufficiebat, respondit, *meus cibus est animarum solatium*, sicque nihil morata est.

Magnopere pauperum miserabatur. Cum Toleti pauperem in via nudis brachijs offendisset, manicas quas gestabat, ei elargita est. Cum in quodam hospitali Civitatis Burgorum moraretur, inuisebat & solabatur frequenter pauperes. Cumque ibi ægrotans omnem penitus ciborum gustum amississet, poma quædam citrina, & dulcia mala medicus ei attulit, quæ concupierat vt gustum ad cibos capiendos irritaret: quibus statim in manicam proiectis, ea inter pauperes distribuit: quod cum eius sociæ molestè ferrent, dixit *malle se vt pauperculijs fruereentur.*

Frequenter in omnibus Monasteriorum erectionibus
inopes

inopes puellas absque dote admittebat.

Statuerat nullum diem transigere absque aliquo peculiari charitatis actu proximis præstito: quod si interdum occasio non sese obtulisset, cum noctu Religiosæ è choro aut alio loco egrederentur, eis lucernâ præferabat.

Maximi honorem proximi faciebat: amicos & inimicos, ut supra diximus, diligebat: numquam malevolentij, aut obtreccionibus locum præbens.

De gratijs gratis datis a Deo servæ Dei collatis, & miraculis ab ea in vita factis.

80. Cumque Deus elegisset suam servam, ad magna pro eius gloria peragenda, & præsertim, ut ei multas animas lucrifaceret: illam ob suam, & aliorum utilitatem, & profectum ferè omnibus gratijs exornavit, quas scriptura gratis datas appellat.

Primo illi concessit gratiam, quam vocant fidei. Nam & tribuit certitudinem, & penetrationem rerum quas fide credimus excelsiorem, & sublimiorem ea, quam iusti, ut plurimum possident; ita ut ipsa diceret (ut supra relatum est) *Se solum efficere posse, ut omnes hæretici suos errores cognoscerent*: nunquam aduersus fidem primos tentationis motus agnouit.

De gratia Sermonis.

Item illi concessit gratiam sermonis, ut Theologi vocant. Nã mirã quandã efficaciam, & virtutẽ in suis verbis habebat, & eorũ luce intellectus oculos illustrabat,

eorum.

eorundemque efficacia audientium corda sibi subijciebat, quam gratiam sæpissime experiebatur, qui cum ea tractabant. Quod etiam apparet in libris, quos absque ullo humano studio conscripsit. In quibus Spiritus Sanctus utitur eius lingua veluti instrumento, ad docendum, & delectandum, & excitandum diuina quadam virtute, ad viam perfectionis prosequendam, eorum, qui illos perlegunt.

Magnopere solabatur afflictos, & vnico verbo tentationum nebulas depellebat, & luce ac serenitate animas perfundebat eorum qui cum illa agebant.

De gratia interpretationis sermonum.

Gratia etiam interpretationis sermonis prædita fuit: nam cum numquam latinum sermonem didicisset, Sacras Scripturas interpretata est, sensu sano, Catholico, & utili, vt ex libro Canticorum, quem interpretata fuit, & ex alio libello, quem in orationem Dominicam edidit, apparet.

De gratia Prophetiæ.

Si. Prophetiæ dono insignita fuit, multa prædixit, quæ etiam dum viueret, completa sunt: nam prædixit interitum Regis Lusitanæ, & sui exercitus, & Galliæ nunc grassantes hereses, vidit enim Angelum ense sanguine tincto minantem illis regnis.

Multa etiam ad suam religionem spectantia dixit: videlicet quod primum illud Monasterium, in quo tot

contradictiones pertulit, omnino construendum erat: deinde cùm Religio maximas persecutiones pateretur, ita vt euerfioni proxima esset, dixit, *labores passuri sumus, sed religio ulterius progredietur.*

Dixit ei Dominus, quòd conueniens erat, vt Patres discalceati a Patribus mitigatis separarentur, & ita præstitum fuit. Dixit etiam, quòd erat visura propagationem Religionis suæ, vt euenit: nam ante eius obitum ultra 30. Conuentus erectos vidit: suam mortem octo annis antequam eueniret, prædixit.

Præcognouit etiam controuersias magnas futuras inter Religiones B. Dominici, & Societatis Iesu: viditque in vltimis Ecclesiæ temporibus prædictas Religiones maximo charitatis vinculo ligatas, contra Antichristum pugnaturas.

Multas ad seipsam, & ad alios spectantes prophetias habuit, quæ in eius libris dispersæ sunt, & in alijs qui de eius vita conscripti fuerunt, aliasque innumerabiles, de quibus testes examinati in eorum depositionibus latius mentionem faciunt; quare cùm Episcopus Abuleñ. D. Aluarez de Mendoza, tantã de hac prophetiæ gratia experientiã habuisset, solitus erat dicere: Si Virgo Theresia hoc affirmat, etiã si impossibile appareat, eueniet.

De gratia discretionis spirituum.

82. Habuit etiam gratiam discretionis spirituum. Cognoscebat statum & dispositionem, & ea quæ intrinsecus in animo latebant, ac si intus esset in corde eorum

cum quibus agebat. Inter bonum & malum spiritum miro modo cernebat. Enituit præsertim in discernendis reuelationibus & visionibus diuinis, ab ijs quæ erant illusiones, vt in aliquibus euentis apparuit, tam in suis Monasterijs, quàm in alijs locis.

Sæpe cognoscebat cogitationes & secreta Cordis, adeo vt eius Confessarius P. Fr. Didacus de Yepes, Episcopus Tirafoneñ diceret, *Se non audere illam alloqui, nisi præmissa confessione, ne eius culpas Dei serua conspiceret.* Aiebat etiam animæ suæ statum in absentia quoque ab illa cognosci.

Præterea degebat in Conuentu Palstranæ, Fratrum Carmelitarum Discalceatorum quidam Religiosus Nouitius, qui vocabatur Fr. Augustinus à Regibus, qui postea Prouincialis dicti ordinis fuit: hic grauem admodum patiebatur tentationem, qua tantopere angebatur, vt intrinsecus tabescere, immo & paulatim vitam ipsam finire videretur; quam nemini, nec Magistro quidem ipsi propalare audebat: ad quem conuentum accedens serua Dei, statim ac prædictum religiosum aspexit, cognouit id quod intus patiebatur: quem cùm seorsum vocaret, interrogauit, quidnam haberet: ipse verò nolens tentationem manifestare, respondit, nihil habere. Cumque ad similem Virginis prædictæ interrogationem ter eodẽ modo respondisset; tandem videns ipsa quod tentationem detegere nollet, dixit illi. *Fili quare mihi celas tuam tentationem? nomie tentatio & afflictio tua hæc est?* Et statim omnem tentationem latentem sigillatim aperuit, & addidit, quòd nihil esset cur timere deberet, & insuper qua ratione tentationi mederi posset, & alia quibus illum

est solata, ex eademq; hora prædictus Religiosus incolumis, & a tali molestia liberatus, deinceps remansit, licet eius speciei esset tentatio illa, vt quem semel aggredere-
tur, sero dimitteret.

De gratia sanitatum.

83. Gratia sanitatum etiam non caruit, ita vt manu vel alia corporis parte infirmorum corpora tangens, morbos depelleret.

Primū in Ciuitate Hispali erat quedā Nouitia, magnā habens supparationē, vulgo apostema in oculo. Cū ve-
rò illā medici die altera aperire cauterio decreuissent, ipsaq; Nouitia propter periculum sibi imminens valde formidaret, prædicta Teresia ad eam accedens, dixit, *Ne timeas filia, in Deo confide, quod cauterium non erit necessarium.* Quo dicto illā manu contrectās statim suppuratio aperta est, stupētibus medicis, qui ad destinatā diem cauterij venerāt, quod prædictus tumor absq; vlla dispositione apertus fuerit: & tum ipsi, tum moniales quæ aderant, manifeste miraculo tribuerūt. Hęc eadē Religiosa cū graui stomachi & cordis dolore angeretur, post multa remedia, ad contactum manus seruæ Dei statim conualuit.

Alia monialis Albę cū grauissimo capitis dolore laboraret, & oculos adeo male affectos haberet, vt lucem non posset conspiceret, nec posset incedere, nisi admotis ad oculos manibus, comprehensas manus seruæ Dei, quando erat morti proxima, capiti, oculisque sibi imponens, ab vtraque infirmitate conualuit.

Sæpe signo crucis liberauit a dentiū molariū dolore

Annam a Sancto Bartholomæo eius sociam, & alias personas.

Ioanna a spiritu Sancto degens in Conuentu Medinæ del Campo, laborans feбри & Erysipilate, adeo incenso, vt medici pertimescerent, ne fieret cancer: dicta Teresia extendens manum illi super faciē, dixit, *Confide filia, Deus te curabit*, & ex illa hora sentit se erysipilate, & omni infirmitate carentem; & cū ab infantia hunc morbum passa fuisset, in reliquo vitę tempore, quod 20. annos perdurauit, a recuperata sanitate nihil inde pertulit. Item in alijs euentibus manifestum fuit, quòd sola manu contactione curabat infirmas, non solū ab infirmitatibus corporis, sed etiam (& hoc sæpissimè) a tentationibus, & afflictionibus internis.

De gratia operationis virtutum.

84. Habuit etiam dum viueret, gratiam operationis virtutum. Quia, cū quidam eius Confessarius Pater Gaspar de Salazar: (qui fuerat Rector Collegij Abulensis Societatis Iesu) esset in suo cubiculo, remoto ab eo loco, vbi prædicta Virgo commorabatur, dicta Virgo illi apparuit, januis & fenestris clausis, Cubiculum intrans, & quædam monita illi spiritualia tribuit, ad animæ suæ vtilitatem spectantia.

85. Aliud etiam insigne a Deo patratum est miraculum meritis & intercessione seruæ Dei, ad vitam reuocantis quendam suum Consobrinum. Quod ita euenit: anno 1562. cū Abulæ construeretur domus pro primo

Mona-

Monasterio, quod Dei seruæ fundauit, ludens in prædicta domo quidam puer, filius cuiusdam sororis Virginis Theresiæ: vel ex eo quòd trabs corruisset super illum, vel potius quia ipse casu aliquo cecidisset iuxta domus vestibulum, exanimis est inuentus, & mortuus absque aliquo vitæ signo: statim Dei seruæ, quæ inde non longè aberat in domo cuiusdam Domine Guiomaræ de Vlloa, certior facta de morte pueri, vnà cum prædicta Domina Guiomara ad locum, vbi puer jacebat, perrexit, maximo dolore percussa: præcauens quòd ad matris pueri notitiam eius mors non perueniret. Cùm igitur accessissent, dixit prædicta Domina Guiomara Virgini Theresiæ, *Soror, puer hic mortuus est, quali putas dolore eius parentes afficiuntur? tamen apud Deum non est impossibile omne verbum, ora igitur pro illo.* Tunc Virgo puerum inter brachia suscepit. Cùm autem prædicti pueri mater rem totam didicisset, ad locum vbi puer erat, illico maximis cum lacrymis & afflictione accessit. Interim Dei seruæ habens puerum in brachijs, orans ad Deum pro eius vita, elapso paruo temporis interuallo, illum ex brachijs viuū & incolumem reddidit matri suæ, dicens, *Ecce filius tuus:* & post horæ dimidium puer ludebat in aula prædictæ domus, vnà cum eius Amita & alijs pueris. Illa verò Domina Guiomara de Vlloa videns quæ facta fuerant, dixit seruæ Dei, *Soror, quomodo se habet res hæc, nonne puer iste mortuus erat?* Prædicta autem Virgo tacuit dictis consentiens, quod in alijs occasionibus facere non consueuerat. Hic verò puer aliquibus post annis Virgini Theresiæ dicere

solebat : eam teneri illius animæ salutem a Domino impetrare, siquidem quando illam certo assequi poterat, propter illam ea priuatus fuit.

86. Per orationem etiam Virginis prædictæ multa alia miracula patrata fuerunt : præcipue cùm Monasteria instruere inciperet, eius Moniales multitudine pediculorum (præcipuæ cùm orarent) vexabantur : roga-ueruntque Dei serua, vt illis a Domino impetraret, vt ea molestia carerent : quod ipsa a Domino obtinuit, nec deinceps apparuit hæc immunditia in suis Monasterijs, etiã si omnes indusia lanea ferant. Adeo vt ex moniales, quæ in seculo habebant hos pediculos, in religione illos non patiantur; quod est miraculum, quod multa cõtinet miracula: quia quot sunt moniales, tot sunt & miracula.

87. Eius etiam precibus Deus repente Abulæ sanauit quendam, qui ita a retentione Vrinæ cruciabatur, vt se dilaniare velle videretur: quem cùm prædicta Virgo, ex superioris mandato, visitasset, & Deum pro eius sanitate rogasset, statim conualuit.

Item cùm Deo commendaret quendam, qui fere visus vsu amiserat, vt illi visũ restitueret, deprecanti ei dixit Dñs, facturũ se quod ab eo postulabat; & jã illi certũ esse quod nihil ab eo postulasset, quod ipse non concessisset.

88. Cùm Dei serua in humanis ageret, suis monialibus Dei nomine promisit, nihil necessarium eis vquam defuturum (quod præsertim promisit) ijsque in Monasterio villæ nouæ de la Xara degebant, quia admodum inops erat, & in illo nouem Moniales sine dote admi-

admiserat: contigit vt primo foundationis anno (qui erat sterilissimus) nec vllus erat, qui illis eleemosynam erogaret, per sex menses diuinitus 16. personæ alerentur sex tritici mensuris, vsque ad noui tritici aduentum, cùm naturaliter sexaginta non suffecissent.

Item quod cùm in hoc Conuentu multæ Moniales ægrotassent, & ob eleemosynarum defectum multarū rerum egestatem paterentur, Deus ex vnica arbore Pyri tantos illis fructus concessit, vt per duos integros menses singulis diebus omnes illæ Moniales, & alij plures pauperes in populo ægrotantes (erat enim annus qui vulgariter in Hispania appellatur del Catarro) piri vescerentur: quæ modò elixa, modò assa comede-
bant, & quotidie onera pyrorum in oppidum deferebantur, ac vendebantur: ex quorum pretio, tum Monialium necessitatibus, tum aliorum infirmorum, qui multi erant, prouisum fuit.

Item cùm Religiosæ cuidam nuncupatæ Annæ de S. Augustino, eiusdem Conuentus seruæ Dei dixisset: vt quotiescunque aliquid eis deficeret, ad effigiem pueri Iesu (quam ipsa illi dedit) confugeret; & ipsa hoc fidenter aliquoties præstaret, prope eūdē puerum aliquando pecuniam inueniebat, aliquando etiam alijs in locis vbi Deus illi inspirabat: & semel inuenit prope ipsum puerum Iesum triginta scuta monetæ 11. Iuliorum proscuto, quæ ibi nemo nisi Deus collocare potuerat.

90. Mediante etiã prædictæ Virginis oratione visæ sunt plures mirabiles cōuersiones in peccatoribus. Præsertim cùm Sacer-

Sacerdos quidam in quodam peccato mortali, ex detestabilioribus, quæ ipsa audierat, vltra biennium detineretur, quo tempore absque vlla peccati confessione sacrum faciebat: hic audita fama Sanctitatis Virginis, illam est allocutus: cui promisit Dei serua, rogaturam se Deū, vt huic malo mederetur. Deinde cū Sacerdos abesset, ab ea postulauit vt ei scriberet: quod cū Virgo præstitisset, ad primam eius epistolam peccatum confessione aperuit, & se melius habere respondit: nam per aliquot dies a peccato abstinuerat: rogaret tamen Deum pro eo, quia adeo dæmonum tentationibus cruciatur, vt tormenta inferni subire videretur. Deum Virgo deprecata est, vt illa tormenta & tentationes sedarentur, imo velle se in se ipsam retorquere illos dæmonum impetus, dummodo illum non offenderent: quod ita euenit: nam per mensem grauissimis dæmonum tormentis cruciata fuit, & Sacerdos remansit omnino liber, maximas gratias agens Deo & prædictæ Virgini: qui postea illi narrabat, quanta fuerat passus: & quod cū a tentatione vexaretur, ad suarum Epistolarum lectionem omnes tentationes fugasset.

91. Semel etiam orans pro quodam Viro graui, cui multum Dei serua erat astricta, qui in peccato mortali jacebat, dæmonem propense conspexit, quædam scripta dilacerantem; quæ in manibus gestabat: ex quo intellexit Deum sua peccata illi pepercisse; quod postea magis fuit confirmatum; quia dictum fuit seruæ Dei, magna cū contritione fecisse confessionem, &

toto corde ad Deum fuisse conuersum.

92. Alia vice vidit duos dæmones, qui suis cornibus cingebant guttur cuiusdam Sacerdotis, qui Missæ Sacrificium celebrabat, & simul vidit Dominum cum magna Maiestate in hostia existentem, qui dixit illi: vt pro anima illius Sacerdotis oraret: ex qua oratione Sacerdos remansit liber, & ad Deum conuersus est.

Multa alia præterea huiusmodi mira patrauit: quæ ipsa refert in libro vitæ suæ cap. 31. 38. & 39. Et in alijs libris qui de eius vita scripti sunt.

Item suis precibus multæ animæ a Purgatorij pœnis egressæ sunt, quos ipsa in cœlum migrare videbat.

93. Dum in humanis ageret, sæpe visa fuit habere faciem magno splendore præfulgentem, vel quando Eucharistiam sumebat, vel quando extasim patiebatur, aliquando cum libros scriberet: sed præsertim nocte quadam, cum matutinas preces persolueret in Conuentu Vallisoleti, ferens in manu candelam, splendor qui ex eius facie egrediebatur, superabat illum quem candela emittebat, & similiter ex eius corpore, nec non ex eius vestibus suauissimus odor terræ odoribus dissimilis, egrediebatur.

De glorioso obitu serua Dei.

94. Cùm Dei serua erectionem Monasterij in Ciuitate Burgeni peregisset, vbi maximos labores pertulerat, decreuit redire ad primum Monasterium ab ipsa Abulæ constructum, vt ibi diem suum obiret conscia

quòd iam gloriosus eius transitus appropinquaret: cùm verò Burgis discessisset, vt Abulam pergeret, obuius fuit illi in oppido Medinæ del Campo P. Fr. Antonius à Iesu, tunc Virginis superior, qui eam ibi expectabat, vt Albam perduceret: quod Dei serua valde molestè tulit, videns quòd hoc ageret ille, rogatus a Ducissa Albæ, quæ illam sanctam æstimabat, & hac de causa hunc illi honorem deferabat. Albam peruenit admodum defatigata, & febris alijsque doloribus laborans: post paucos dies crescente morbo, pridie diei S. Francisci, postquam suo Prælato confessionem fecerat, sacram Eucharistiam postulauit. Interimque dum illa afferebatur, cœpit moniales ad vitæ perfectionem, & regulæ constitutionumque obseruantiam exhortari.

Allata sacra Eucharistia (etiã si adeo grauitè egrotaret, vt nō posset corpus mouere, nisi a duabus religiosis adiuta) tamè adeo eius conspectu gauisa est, vt se vellet è lecto deijcere, nisi a monialibus astâtibus detineretur: sicque absque alicuius auxilio, multa cum velocitate supra lectum sedit, vultumque accensum, & præfulgentem habens, cum suo sponso alloquens, quem adstâtem cernebat, gaudens & læta, inter alia amatoria eloquia hæc effabatur. *O Domine mi, & sponse mi, iam desiderata hora aduenit, iam tempus est vt te videam, & ad te veniam, & simul sumus mi Domine: iam tempus est iter faciendi, quod sælix faustumque sit, fiat voluntas tua, iam proxima est hora, in qua ego ex hoc ergastulo egrediar, & mea anima te perfruat, quod adeo concupiuit.*

Gratias agebat Deo, quòd illam Ecclesiæ filiã fecisset sæpe repetebat, *Tandem Domine filia sum Ecclesiæ.* Sæpe etiam

a Deo peccatorum veniam flagitabat, & dicebat, *Se Christi meritis saluandam sperare*: aliquando hunc David versiculum repetebat, *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despiciet*. Deinde paulò ante diem Sancto Francisco dicatum, Sacramentum Extremæ Vnctionis suscepit, respondens Psalmis, precibus, & orationibus, quæ ibi, vt moris est, dicuntur: post cuius Sacramenti susceptionem, gratias item egit Deo, quod illam Ecclesiæ filiam fecisset.

Cumq; a suo Prælato rogaretur, an post eius mortem corpus eius Abulam, vbi primum Monasterium construxerat, deferri vellet: ipsa verò ostendens spiritum paupertatis, & negationem propriæ voluntatis, quem semper habuit, dixit, *num debeo ego proprium aliquid habere, num hic pauxillum terræ corpori non dabitur?*

Totam illam noctem in Psalmorum versiculis pronunciandis transegit, vsque ad matutinum tempus, tunc 17 horas recubuit in latus, & forma qua diua Magdalena depingi solet, Crucifixum habens, quem numquam dimisit de manibus vsque ad sepulturæ tempus, & in oratione posita, magna pace & quiete, absque vlllo corporis motu, tota die in extasi permanfit, vsque ad horam nonâ noctis, in qua animã reddidit suo Creatori, ipso die S. Francisci anno 1582. ætatis verò suæ circiter 68. postquã 47. annos in religione traduxerat, 27. sub regula mitigationis, & 20. postremos fundans nouã reformationem.

95. In obitu huius Virginis multæ circumstantiæ mirabiles concurrerunt, in quibus Dominus voluit

honorare & manifestare innocentem & sanctam vitam suę seruæ.

Primo prædicta Virgo octo annos, antequam obiret, prædixit mortem suam, & sciuit quòd Albæ erat futura.

Paucis diebus ante eius obitum multa cœli signa apparuerunt: quædam religiosa vidit duas stellas Cellæ virginis imminentes: Aliæ sæpe viderunt stellam magnam & præfulgentem supra Monasterij Ecclesiam: Alia Religiosa vidit radium præfulgentem coloris Cristalli, transeuntem per fenestram cellę, vbi Virgo ex hac vita migravit.

Quædam Religiosa Dei serua, vocata Francisca a Iesu, ea nocte qua Virgo decessit, cū Vallisoleti oraret, vidit prope se lucem adeo magnam, vt oculos ad cœlum attollere cogeret, & in ipsa conspexit, quemdam veluti hiatum, & in illo ingentem Rotam luminum cum magno splendore & lætitia, ac si aliquis hospes reciperetur intra illum: tunc ipsa cogitauit, quòd aliquis iustus, tunc in cœlum ingrederetur. Cùm deinde obitus Virginis & mortis tempus nunciatum esset, animaduertit se ea ipsa hora passam fuisse visionem, in qua Virgo obierat, & cognouit eam esse, quæ in cœlum tum ingrediebatur.

Alia Dei serua vocata Elizabet a Sancto Dominico, & ex primis socijs, Segobiæ Priorissa, eadem nocte, in qua Virgo decessit, maximum percepit odorem in sua cella, & vidit lucem, ac si esset alicuius candelæ: & intellexit illud esse aliquid præter naturalem ordinem rerum.

Cùm

Cùm autem ei obitus Virginis nunciatus esset, intellexit illud ipsum esse quod præuiderat.

Anna a Sãcto Bartholomeo (quæ fuit Priorissa Monasterij Parisiẽ) & religiosa manifestæ virtutis & Sanctitatis, ipsiusque Virginis familiaris socia, antequam Virgo animam efflaret, vidit Christum magno splendore præfulgentem, multis Angelis comitatam prope assistentem.

Alia religiosa, quæ ægrotantium Monialium curam gerebat, a fenestra quadam prædictæ Virginis audiuit magnum sonitum aliquorum præ lætitia gestientium, & vidit quosdam prætereuntes per claustrum vestibibus albis amictos, lætè admodum Virginis cellam ingredienti, & ad decumbentis lectum accedentes, & statim illa è vita migravit; Ex quo videtur, quòd ad eam comitandam venerant.

Item alia Religiosa, cùm extremum halitum efflaret, vidit quandam quasi columbam ab eius ore egredientem. Obijt Dei serua ex impetu quodam magno amoris Dei, postquam totum illum diem in oratione permanerat, & hoc reuelauit Matri Catherinæ a Iesu, fundatrici & Priorissæ Conuentus oppidi de Beas, mulieri spectabilis sanctitatis & alijs.

Postquam è vita migravit, visa est magna quædam lux in sua cella, & quidam suauissimus odor in Conuentu, & extra ipsum permansit, & in omnibus suis indumentis & etiam in rebus quas manu tetigerat, vt in salino, lance: & Monialis quædam cùm Virginis

corpus ad celebrationem exequiarum induisset, manus ablucens, deinde cœlestem odorem ex illis egredi sensit, qui odor per multos dies perdurauit.

Remansit Virginis corpus candidum, vultus erat formosus & perlucidus ad modum crystalli, membra omnia erant flexibilia & tractabilia, nec rugæ apparebant quas ob senectutem contraxerat.

Quando erat morti proxima, accessit ad eã religiosa quædam (vt supra dictum est) imponensq; sibi manus Virginis supra caput & oculos simul conualuit, a duabus infirmitatibus, quibus in his partibus laborabat.

Statim ac efflauit animam, Religiosa quædam quæ sensu olfactus carebat, exosculans illi pedes, sensum repente recuperauit, & suauitatē odoris egredientem è corpore percepit: in cuius etiã manibus etiã odor adeo intensus permãsit, vt crebris ablutionibus nõ posset euanescere.

Eadem ipsa nocte qua obiit, apparuit gloriosa prædictæ M. Catherinæ a Iesu, quæ hoc confestim retulit Prouinciali sui ordinis, antequã aliquid accepisset de eius obitu aut infirmitate, & dictã Catherinã curauit a quodam morbo, & eadem etiam nocte apparuit alijs Religiosis.

Confluxit ad sui corporis sepulturam totũ oppidũ, vt ad funus mulieris Sanctæ, cum publica voce & fama, communiq; dicto in vniuerso populo Sanctitatis & excellentiæ vitæ huius seruæ Dei, corpus ipsum in magna veneratione habendo & tenendo: & super feretrum in quo ipsum corpus jacebat, collocatus fuit pannus broccati (quod ipsa prædixerat, vt supra dictum est) timentes
autem

autem Religiosæ omnes, & præsertim Domina quædam vocata Teresa de Laiz, fundatrix & patrona illius Conuentus, ne Sanctum corpus abreptum Abulam ferretur, posuerunt illud in quadã concavitate fornicis in ecclesia, conspicua parietis inferioris chori: ante quàm erant quidam cancelli ferrei, vt illo tam externi, quam domestici perfrui possent: & tumulo præparato incluserunt corpus suo habitu indutum, in capsâ quadam, quam tot lapidibus calce & lateribus obruerunt, vt contracta multaque terra impleta fuerit, murusque solidus vsque ad supremam partem ædificatus est.

Statim ac decessit, vestes eius, & alia quibus vsa fuerat tam in religione quàm extra illam, distributa sunt, quæ seruantur instar reliquiarũ, & præsertim in oppido Albæ: per quæ etiam multa miracula patrata sunt.

De apparitionibus post mortem serua Dei.

96. Post mortem sæpe apparuit multis religiosis viris & Monialibus, & alijs laicis cum manifesta demonstratione gloriæ, qua fruitur.

Primo Granatæ apparuit Matri Antoniæ, quæ fuit prima Monialis nouæ reformationis, & illi ostendit quã magna gloria frueretur, & quibus prærogatiuis esset ornata, ob maximũ zelum quẽ habuerat (dum in humanis ageret) de conuersione hereticorum & infidelium: & dixit quòd propter ea quæ perperssa fuerat in hoc mundo, vt animabus auxiliaretur, multis a Deo gloriæ gradibus fuerat insignita: & eam constituerat protectricem, & patronam conuersionum infidelium.

Alia religiosa ex primis monialibus Conuentus Abuleñ, quam prædicta Virgo valde dilexerat, dum viueret, vocata Elizabeth a S. Dominico, quam etiam prædicta Virgo secum duxerat, vt Prioriffę officio fungeretur in erectione Monasterij oppidi Pastranę, & in Ciuitate Segobię, & post eius mortem fundauit conuētum Cæsaraugustę, & nunc est Prioriffa Abulę, hæc magna vi in spiritu rapta vidit animam prædictę Teresię cum tanta gloria, vt eam exprimere non valeret, & particularibus donis eminentem: & præsertim vidit Zonam quæ illam præcingebat, & vinciebat cum Deo: & cognouit quod hæc Zona erat signū magnę charitatis, qua Deum dilexerat, & ardentis desiderij, quo proximorum salutē curauerat: ob quam causam Deus illam ad tantā gloriā euexerat: & antequam hanc visionem pateretur, cupiens a Deo edoceri, qua gloria virgo frueretur, ei dictū fuit, *est intellectus tuus sicut oculus noctuæ ad lucem solis, ad intelligendam gloriam qua mea serua fruitur.* Et prædicta Elizabeth nemini has visiones aperuit, nisi iuramento coacta.

Eadem Religiosa Segobię officio Prioriffę fungens, cū nocte quadam diei festi Innocentium matutinas preces persolueret, magnum percepit odorem; & conspexit dictam Virginem chorum ingressam, & deinde circumcirca Moniales, quæ in choro aderant, deambulantem. Tunc etiam visā fuit a duabus alijs Religiosis quę fuerunt Prælatę eiusdem ordinis, quarum altera alia vice illam vidit gestantem coronam magni splendoris & glorię.

Item

Item apparuit magna luce & claritate præfulgens cuidam Religioso sui ordinis, cuius nomé tacetur, nam adhuc viuit, & illi dixit, *ij qui in cælo & in terra degunt, eiusdem debent esse amoris & puritatis, nos fruendo, vos patiendo: nam in hoc distinguimur: Et quod nos facimus in cælo cum Essentiâ Diuina, facite vos in terra cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Et hoc dicas meis monialibus.* Quibus verbis animæ illius religiosi impressa fuerunt hæc quatuor, Amor, Puritas, Sacramentum & labores.

Etiã apparuit gloriosa post mortem Comiti de Osorno, dum eius sepulchrum inuiferet, & Teresiæ de Laiz, fundatrici Conuentus Albæ, cum morti proxima esset. Item apparuit in somnis R. P. F. Didaco de Yepes Episcopo Tirasonensi, & alijs multis, vt constat ex eius vitæ libris, & in formationibus factis.

De miraculis post obitum Virginis.

97. Post obitum ipsius Altissimus & omnipotens Deus, ad gloriam sui nominis, & ad seruæ huius suæ Sanctitatem manifestandam, infratam plurima miracula operari dignatus est.

De incorruptione miraculosa corporis seruæ Dei.

Primùm quòd cum esset corpus Virginis humatum, absque vlla intestinorum extractione, aut balsami vnctione, aut alio quocunque modo a corruptione seruatum: & cum supra illud, humum & calcem Cementarij

proiecissent, & tumulus vndique solidè esset edificatus, nihilominus ita magnum efflabat odorem (ijs præsertim diebus Sanctoꝝ, quos ipsa præcipua deuotione coluit) qui aliquãdo erat similis odoribus lilij, aliquãdo violæ, aliquando florum aliorum. Nec solùm a Monialibus Monasterij, sed etiam ab externis percipiebatur, tanta intensione, vt eius nimia & insolita odoris fragrantia compulerit Moniales, vt a Prælato extrahendi corpus à sepulcho facultatem exposcerent, præfagientes magnum aliquod ibi latere miraculum; certò enim sibi persuadebant, fieri non posse, vt aliquod humanũ corpus talem emitteret odorem, nisi supernaturali quadam virtute incorruptum esset: adeo vt tandem Prouincialis Monialium persuasionibus acquiescens, die 4. Iulij anno 1583. post nouè transactos menses, sepulchrum aperiri decreuerit: cum que terra sepulchri effoderetur, quantò magis fodientes corpori appropinquabant, tantò magis odoris fragrantiam percipiebant. Et (quod mirabilius est) terra & lapides ipsi è sepulchro eruti, eundẽ efflabãt odorem, inuento que corpore, tanta ab ipso fragrantia suauitatis emanauit, ac si illic florum omnium fuissent odoramenta cõgregata. Tandem Prouincialis a sepultura corpus extraxit, reperit que capsam in anteriori parte abruptam, & fere putrefactã, & niuiosam, vestes etiam putrefactas, & corpus opertum terra, que per capsam ingressa fuerat: jacebat prædictum corpus incorruptum, mira quadam integritate ita flexibile, tactu que; suauè, ac si viuum esset, integrum vnà cum intestinis, eodẽ modo quo humanũ

fuit;

fuit; olei q̄; copiam magnam effundens, ac odorem suauiſſimum emittens; quod a peritiſſimis, medicis alijs q̄; personis ſpectatæ auctoritatis viſum, tamquam miraculum reputatum & approbatum fuit. Quæ corporis incorruptio uſq; ad hodiernum diem perſeuerat, & in vniuerſa Hiſpania alijs q̄; remotis prouincijs publica eſt & notoria, ac præter veſuſpernaturalem rerum ordinem eueniſſe habita, & credita.

De oleo ſeu liquore qui ex corpore Virginis continuo emanat.

98. Ab hoc venerabili corpore egreditur aſſidue liquor quidam ad modum olei vel baſami, tanta abundantia, vt prius quàm illud è ſepulchro extraxiſſent, terram capſæ, in qua poſitum fuerat, proximam penetraret; qui etiam egreditur a quouis carnis fruſtulo, quamuis à prædicto corpore diſiuncto. Quod oleum collectum fuit in multis pannis, quibus mediantibus Deus multa miracula operatus eſt (vt infra annotabitur) in confirmationem, quòd ſit oleum præter vel ſupra naturalem rerum ordinem fluens, vt hoc in vniuerſa Hiſpania fuit & eſt publicum & notorium.

De odore ſuauiſſimo corporis, & aliarum reliquiarum ſerue Dei.

99. Ab hoc etiam venerabili corpore, & ab omnibus alijs reliquijs huius Virginis, videlicet veſtibus, litteris, ſcripturis, & libris quos conſcripſit, egreditur miracuædam odoris ſuauitas; quod in tota Hiſpania publicum eſt, & publica vox & fama, ac in confirmationem huius ſuauitatis & odoris Deus aliqua miracula operatus eſt.

Primò cùm Pater Prouincialis, qui tunc temporis erat, tulisset manū huius corporis Olijsiponem, statim ac peruenit ad Monasterium, cùm omnes Moniales percipissent magnam odoris suauitatem, quam manus exhalabat (nā erat notabilis & extraordinaria) aderat monialis quædam inter illas, vocata Agnes à Matre Dei, à natiuitate, odoratus vsu prorsus carens: quæ ægre ferens non posse illam sanctam reliquiam olfacere, vt cæteræ moniales; genibus flexis manu Dei seruæ admota nariibus, magna fide dixit, *certè non sum hinc surrectura, nisi olfaciam illud, quod meæ sorores odorant, vt cum ipsis possim Deum laudare.*

Protinus magno rubore perfusa, flens, sentiebat fumum quendam calidum egredi ex ea manu, & per nares eius ascēdere, quo sensus paulatim aperiebatur; & ita accidit, nam statim odorem manus percepit; & exinde perfectus ille sensus olfactus in ea permansit. Cùm aliæ Moniales vellent rei veritatem magis explorare, illi posuerunt varias odorum species, quas bene discernerebat, aiens, *hoc bene olet, illud malè*, licet sigillatim non posset declarare qui odor esset.

Cumque idem Prouincialis eiusdem ordinis secum ferret digitum dictæ Virginis, eumque ostenderet Monialibus degentibus in Conuentu Malagon, eis dixit, cōsiderate quomodo oleat. Erat in illo Monasterio quædam soror laica, parum erga prædictam Virginem affecta, eò quòd dum viueret, ab illa mortificata fuisset: & intra se dixit (vt postea ipsa confessa est) *dicunt, quòd olet, imo fætet*: nondum ferè hoc dicere compleuerat, cùm
statim

statim egressus est è digito adeo intensus odor, vt ex vi illius ferè omni sensu destituta ceciderit, erat enim stās: nec multò pòst in se reuersa, culpam agnouit, & confessa est virtutem, quam Deus in illo digito collocauerat, & tunc dixit altiori quàm solebat voce, *nunc multum olet.*

De panno sanguine sancto tincto reperto in corpore Virginis.

100. Ante obitum Virginis illi applicauerunt quendam pannum laneum, vt sanguinis fluxum impediret, cum quo ipsam humauerunt: & post triennium intuerunt pannum tinctum sanguine, adeo viuo & recenti colore, ac si illa ipsa hora fuisset egressus è corpore, olentem suauissimè, vt aliæ reliquie Virginis; Et partes prædicti panni, quæ non erant sanguine consperse, erant putrefactæ, Reliquæ verò in quibus erat sanguis, remanserunt intactæ & integræ: & omnes panni in quibus prædictus pannus inuoluebatur, sanguine tincti reddebantur. Quod vt notabile miraculum a medicis fuit tunda iudicatum.

Applicato corpori Virginis aliquo linteo, sæpe contigit, vt ex eo viuus & recens sanguis egrederetur: & idem inuentum est in aliquibus frustibus carnis, ex quibus viuus sanguis exijt, solummodo inuolutis in aliqua carta aut in alia re (quod etiam accidit in terra quæ corpori coniuncta erat) & item in alijs occasionibus visa sunt alia miracula, præsertim Casaraugustæ, vbi in Conuentu Monialium Discalceatarum seruatur Zona, cum qua Virgo fuit sepulta, ex qua aliquando egredi visæ

sunt aliqua guttulæ coloris sanguinei : & hæc Zona in magna veneratione habetur in prædicta vrbe, & cum ipsa multa miracula facta sunt.

De translatione corporis in Ciuitatem Abulæ.

101. Dum Virgo in humanis ageret, D. Aluarus de Mendoza Episcopus Abulensis ob deuotionem ac æstimationem Sanctitatis quam de Virgine conceperat, extruxit capellam maiorem primi Conuentus, quem Virgo Abulæ erexerat, ea conditione, vt ex vno latere Capellæ collocaretur eius corpus, & ex alio corpus dictæ Teresiæ: & hac de causa scripturam confecerat subsignatam a Prouinciali ordinis: vt vbicunq; prædicta Teresia obiret, inde Abulam transferretur: sicque tam Episcopus quam Ciuitas Abulensis in primo Capitulo ordinis celebrato, post obitum Virginis rogatum miserunt, vt Abulam corpus Virginis transferretur; quod cum a Capitulo obtinuissent, ad opus peragendum missi sunt duo Prælati, qui dictum corpus Abulam transferrent, relicto brachio in Ciuitate Albæ. Tanta autem fuit odoris suavitas, quæ in extrahendo corpore manauit, vt Moniales, quæ in choro matutinas preces recitabant, illam percipientes, rei que factum suspicantes, illico relictis precibus in inferiorem chorum descenderint. Cumque ante illarum aduentum jam corpus esset extractum, dicti Patres Abulam illud tulerunt mense Nouembri 1585. vbi secretò admodum asseruatum est.

Demum cum hoc denuntiatum esset Duci Albæ D.

Anto-

Antonio de Toledo, & Patruo eius D. Ferdinando de Toledo, Priori ordinis Sancti Ioannis, litem religioni inferentes diploma a Sixto V. Fel. mem. obtinuerunt, vt corpus Albam reportaretur: quod factum fuit die 23. Augusti anni 1586. vbi magno applausu receptum est; nec inde vllis vmq̃am precibus Ciuitatis Abulensis extrahi potuit, renitente Duce Albx, & eius Patruo Ferdinando de Toledo.

102. Deus etiam ad intercessionem, & per inuocationem seruæ suæ Theresiæ, nedum in Hispania, sed in multis alijs prouincijs & regionibus operatus est, & quotidie operatur plurima miracula: & quod omnes de huiusmodi miraculis notitiam habentes sine aliqua dubitatione crediderunt, tenuerunt, & reputauerunt, tenent, credunt, & reputant miracula huiusmodi fuisse, & esse vera, & non ex arte neque ex vi verborum, neque ex illicita pactioe cum aliquo malo spiritu, sed a Deo ob merita, & ad intercessionem seruæ suæ Theresiæ: quæ omnia per totam Hispaniam publica & comprobata sunt.

De fama & opinione Sanctitatis dum viveret serua Dei.

103. Fuit insuper dicta serua Theresia, dum in humanis ageret, ab omnibus vtriusque sexus fidelibus tam a Principibus, Nobilibus, quàm ignobilibus, tam a laicis quàm ab Ecclesiasticis, & præsertim a viris religiosis, spiritu & doctrina præstantibus, communiter & vniuersaliter habita, & reputata pro Sancta.

Et ob famam Sanctitatis eius Principissa D. Ioanna Soror Philippi II. Regis, curauit per aliquot dies eam secum detinere, in Monasterio quod Madriti crexerat; & alię DD. Primarię, videlicet Ducissa Albę D. Maria de Toledo, & D. Aloisia de la Cerda soror Ducis Medinae Cœli, rogabant Prælatos seruę Dei, vt illam per aliquot dies secum habere possent. Et Episcopus Abulensis, D. Aluarus de Mendoza, qui multos annos fuit Prælatus Virginis, construxit Capellam maiorem Conuentus, quam prædicta Virgo Abulę crexerat, speciali conditione, vt seruã Dei post obitum collocaretur in Altari dictę Capellę.

Et dum adhuc viueret, dicere solebat P. F. Petrus de Alcantara, fundator nouę reformationis Discalceatorum Franciscanę familię (vir aliã Sanctissimus, & discretionis virtute conspicuus) *Dei seruam esse vnã ex sanctioribus, quas Deus in ecclesia sua haberet*: & P. F. Petrus de Iuañez ex familia S. Dominici, & confessarius suus dicebat, impossibile sibi esse, eam nõ existimare Sanctam, & solebat dicere, quòd illam non cognoscebant. Et communiter ab omnibus erat habita & reputata talis, maxime a viris doctissimis & grauissimis, vt supra dictum est.

Et hæc vox & fama Sanctitatis fuit, erat, & est publica & notoria.

Fama & opinio Sanctitatis seruę Dei post eius obitum.

104. Et postquam de hoc seculo migravit, habita fuit
Dei

Dei serua, non solùm pro sancta, sed pro muliere singularis & excellentis sanctitatis, nedum in Hispania, sed in Gallia & in Italia, in Indijs Occidentalibus, alijsq; varijs regnis habita est, non ab humilis solùm, vel mediocris conditionis hominibus magna existimatio & opinio de eius sanctitate; verum a summis Regibus, Principibus, Cardinalibus, Episcopis, viris doctis & grauibus, alijsq; vtriusque sexus fidelibus, ab ijs magis & assensu firmiori, qui vel religionis, mendicantis obseruãtia, vel monastica disciplina ætatem agunt, veluti si eiusdem ordinis filia, vel religionis alumna foret, sic ac omnibus instituti hominibus sancta mater appellatur.

Eius reliquiæ in Hispania, & extra ipsam distributæ sunt inter Principes, Cardinales, Episcopos & Religiosos, aliasque personas, habenturque vt reliquiæ sanctæ, & seruantur in Reliquarijs cum magna veneratione inter sanctorum reliquias, atque requiruntur ab his qui eas non habent, magno affectu & deuotione, adeo vt non solùm caro eius aut vestes seruentur, sed etiam missiuæ epistolæ sua manu scriptæ. Sic vt in Hispania nobilis quædam persona in oppido de Alfaro testamento reliquerit epistolam seruæ Dei, astringens hæredem, vt illam semper conseruaret, sub pœna amissionis certæ quantitatis pecuniæ, quod etiam ab alijs in similibus reliquijs præstitum est.

Statim ac decessit serua Dei, D. Ferdinandus de Toledo Prior ordinis S. Ioannis reliquit quatuordecim millia ducatorum ad sumptus canonizationis sanctæ Virginis subleuandos. Alia Domina fundatrix Conuentus Albæ

reliquit sexcentos, vt illi construeretur sacellum & sepulchrum vt sanctæ.

Statim depicta fuit eius imago cum radijs & splendoribus gloriæ, & sæpè typis mandata multis in locis, vt in Hispania, Roma, Lutetia, & alibi, nec typis excusæ solum, sed a varijs pictoribus, varijs in locis etiam depictæ. Quæ imagines passim in ecclesijs, publicis sacellis, & in cubiculis Episcoporum, aliarumque personarum grauium visuntur, qui eas non minori quàm sanctorum imagines cultu & veneratione prosequuntur.

Communiter vtriusque sexus fideles in suis calamitatibus, infirmitatibus, & tribulationibus seipfos commendant huic seruæ Dei, vt mulieri sanctæ: & sunt multi qui quotidie particularibus orationibus eius opem implorant, & illam colunt, vt specialem patronam & aduocatam, & per eius intercessionem se multas a Deo gratias & fauores impetraturos sperant, sed & impetrant. Adeo vt paulò post eius obitum typis mandata fuerint multe commemorationes cum eius Antiphonâ & oratione propria, quæ per vniuersam Hispaniam distributæ, sæpe in Ecclesiasticis lectionibus, & quotidianis precibus iterantur.

In signum deuotionis & sanctitatis erga Dei seruam, nonnulli viri graues multa ei fecerunt obsequia, vt mulieri sanctæ, Reuerendissimus in primis Episcopus Abulensis D. Laurentius de Otadici erexit conuentum fratrum Carmelitarum discalceatorum reformationis, quã Dei serua Abulæ instituit, & in scripturis quas facit cum
religione

religione dicit se erigere illum Conuentum ad gloriam & honorem Dei, & S. Matris Theresiæ a Iesu.

Illust. Patriarcha Antiochiæ, Archiepiscopus Valëtię, D. Ioannes de Ribera in statutis quæ facit cuiusdam Collegij assignans particulares portiones distribuendas quibusdam præcipuis sanctorum festiuitatibus, dicit, vt statim ac Dei serua fuerit canonizata, in die festo eius distribuatur idem quod in alijs diebus assignatis distribui solet.

Ad euulgandam sanctitatem seruæ Dei Theresiæ post eius obitum conscripti sunt quatuor libri de eius vita, & sanctitate a personis admodum grauibus. Primum composuit Pater Ribera Societatis Iesu, Lector scripturæ Salmanticæ, & vir alias grauissimus, qui in huius libri scriptione nullum alium finem habuit (vt ipse in prologo fatetur) nisi gloriã Dei, & Ecclesię vtilitatem, vtque in ea cognita esset magna sanctitas seruæ Dei. Alium edidit Reuerend. Episcopus Tirasonensis Confessarius præfata Theresiæ, & Regis Philippi II. Conscripsit & alium P. F. Ioannes a Iesu Maria, diffinitor ordinis. Quartum, P. Iulianus de Auila, Confessarius dictę Virginis Theresiæ, etiam sanctitate & virtute præstans. Præter hos libros scripsit epistolam, in commendationem eius sanctitatis, M. F. Aloysius de Leon, ex familia S. August. Cathedraticus scripturæ scholæ Salmanticensis, & vir ex doctioribus, & maioris authoritatis eorum qui sua tempestate in Hispania floruerunt. Præter quos omnes multi authores in suis operibus particularia elogia faciunt

de sanctitate eiusdem Virginis, cuius etiam obitu singulis annis Salmanticæ, & in alijs locis designato quodam die sermo habitus publicè est, in honorem & laudè dictæ Virginis, quem plerumque vel Magistri Theologiæ, vel aliæ personæ doctores, & maioris auctoritatis in illa vniuersitate florentes, pronuntiarunt sic, vt etiam die quadã concionem ad populum habens P. F. Dominicus Bañez primarius Cathedraticus illius vniuersitatis dixerit, *se tã sanctam existimare seruam Dei Theresiam, quàm Diuam Catherinam Senensem, quodque hæc Senensem illam in suis scriptis, multis parasanguis antèret.*

In plurimis Hispaniæ & Italiæ locis ob deuotionẽ Dei seruæ, puellis nomen Theresiæ imponitur, quod idem accidit in remotissimis regionibus Philippinarum Insularum, vbi etiam Indiçæ mulieres nouiter ad fidem conuersæ suas filias huius Virginis deuotione nomine Theresiano vocant.

De frequentia sepulchri seruæ Dei.

105. Statim verò ac corpus seruæ Dei Theresiæ ex Ciuitate Abulæ Albam allatum fuit, D. Maria Enriquez de Toledo, Ducissa Albæ, pro corpore seruæ Dei asseruando confecit arcam multi pretij & æstimationis, serico purpureo ornatam, clauis laminisq̃ue inauratis distinctam.

Cuius pietatẽ exsuperans Sereniss. Domina Clara Eugenia ex mandato Patris sui Philippi II. Regis illuc operimentum broccati misit, ad tegendam arcam, sicque aliquamdiu corpus permansit, donec illi constructum fuit

facel-

facellum sumptuosum a terra erectum cum inauratis cellis vndique ex illis pendentibus argenteis telis, magna argentea lampade posita, omnia in signi Ducis Albani Antonij Alvarez de Toledo liberalitate tributa, & ad tumulum Virginis collocata, ex vtraque parte sepulchri positum est hoc Epitaphium.

RIGIDIS CARMELI PATRVM RESTITVTIS
REGVLIS,
PLVRIMIS VIRORVVM FOEMINARVMQ; ERECTIS
CLAVSTRIS,
MVLTIS VERAM VIRTVTEM DOCENTIBVS
LIBRIS EDITIS,
FVTVRI PRÆSCIA, SIGNIS CLARA, CÆLESTE
SIDVS AD SIDERA EVOLAVIT
BEATA VIRGO THERESIA.
III. NON. OCTOBRIS CIO IO D. CCC. II.
MANET SVB MARMORE, NON CINIS,
SED MADIDVM CORPVS,
PROPRIO SVAVISSIMO ODORE
OSTENTVM GLORIÆ.

Ad quod sepulchrum hæctenus fuit habitus, & habetur indies frequens vtriusque sexus concursus, non solum ex oppido Albæ, sed etiam ex alijs Ciuitatibus, &

Regnis: & præsertim Ciuitate Salmantica. Vnde plures Magistri graues, & docti Prælati, & Religiosi aliarum familiarum magna deuotione visitant dictæ Theresiæ sepulchrum, pro impetrâda eius apud Deum intercessione: quos neq; ab initio traxit, neq; nunc trahit aliqua humana diligentia, vel sollicitudo, vel lucrû, vel inanis gloria, vel fama tali ratione comparanda, vel aliqua demun alia terrena vtilitas, sed sola deuotio, & pius erga S. Virginem affectus, quo diuinitus huiusmodi corda mouentur, eos traxit & trahit sponte accedentes, vt seruæ Dei implorent auxilium: & quoniam frequenter optata beneficia consequuti sunt, suspenderunt, & suspensæ apparent circa sepulchrum votiua tabellæ, & donaria cerea diuersarum formarum, vt in Hispania fieri est solitum.

SERVÆ

SERVÆ DEÏ

MATRIS THERESAE

DE IESV, EXCALCEATORVM

excalceatarumq; Carmelitarum fundatricis

Encomium.

AD

R^{dum} IN CHRISTO PATREM FRATREM

Hieronimum Gratianum, à Matre Dei, S. Th.

Doctorem, & eiusdem Instituti

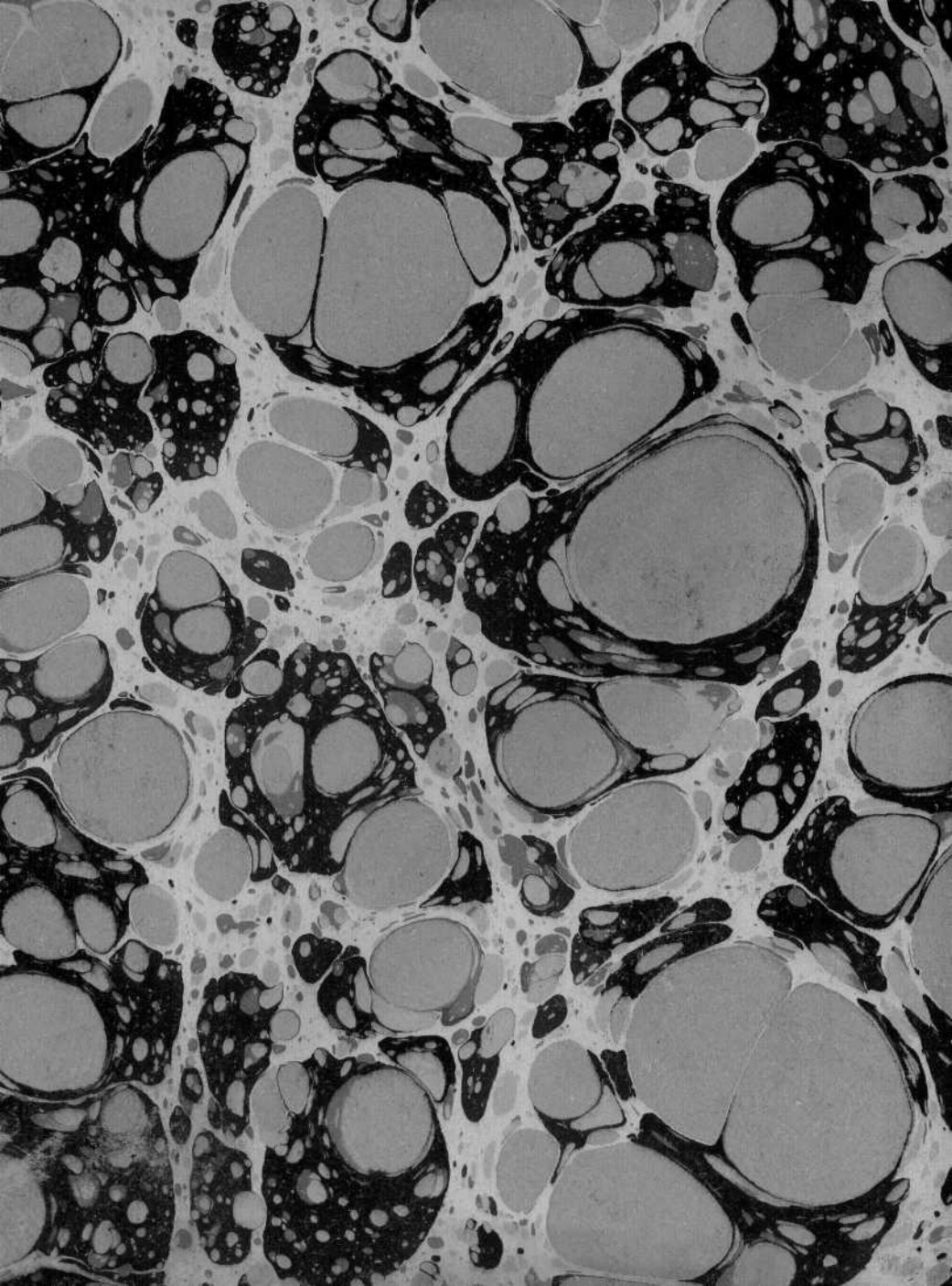
Religiosum.

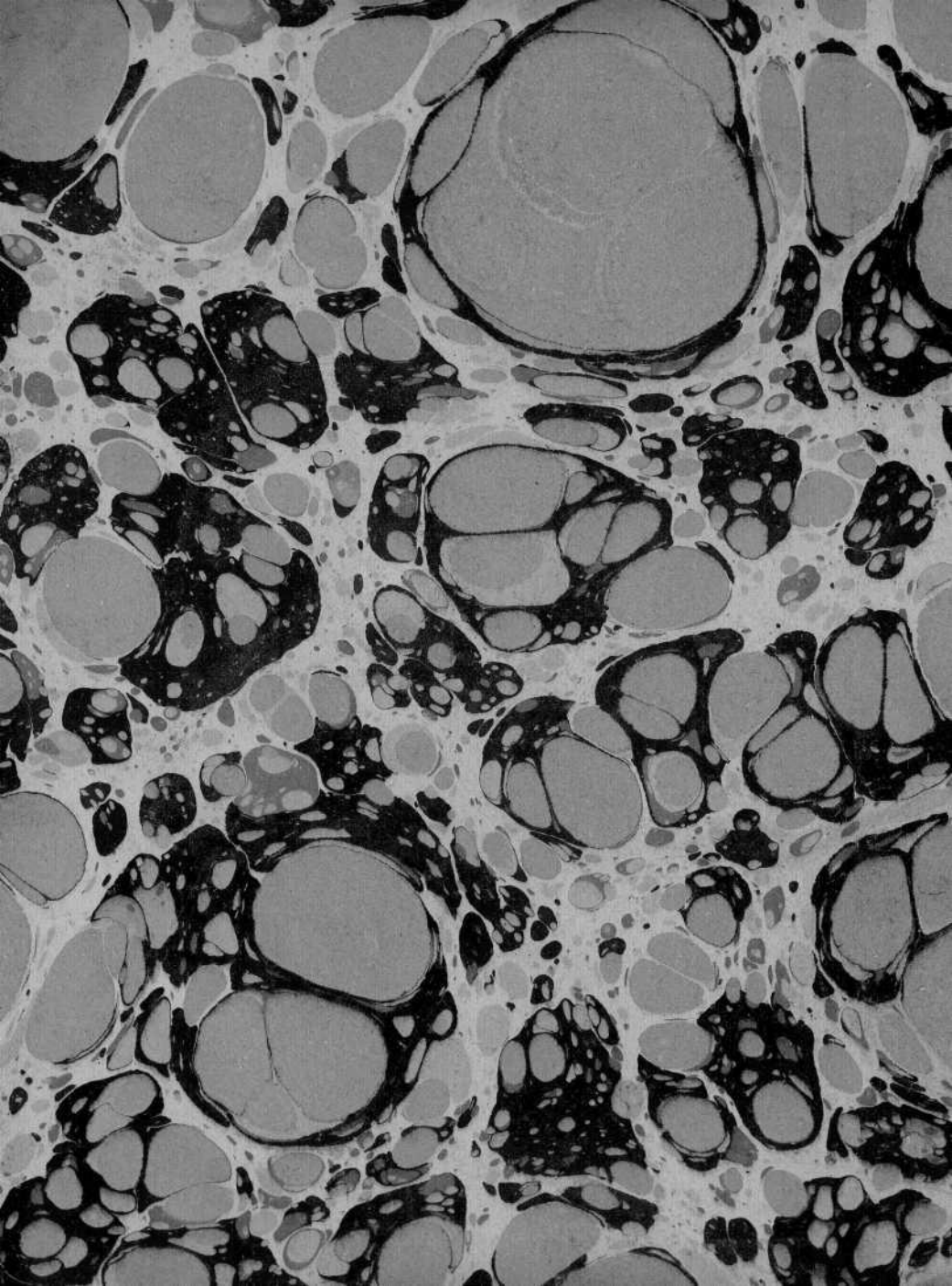
Quam cernis gelidâ recubantem mole viator,
Est decus Hesperij prælustre Theresia Regni,
Acceptum calo nomen, virgo inçlyta, factis
Maxima, quæ stupide nequeant sat dicere Musæ.
Carmeli rigidas reuocauit sedula leges,
Restituitque nouo collapsos ordine ritus,
Plurimaq; auspicijs, & Regis dote PHILIPPI
Facta viris adyta, & melioribus aucta puellis
Claustra Deo statuit, tutâque in se de locauit.
Insano procul a strepitu studiosa salutis
Azmina florenti quæ Religionis oliuâ
Prouida, venturo nutrent lampada Sponsa.
Ipsa modum docuit: nec solâ voce sed acri
Corda stilo, & sanctis succendat pectora scriptis:
Aurea quæ totum decantat fama per orbem.
Hauferat hæc nullis studijs, nulloq; labore
Virtutis documenta sacræ, dum cuncta Magistro

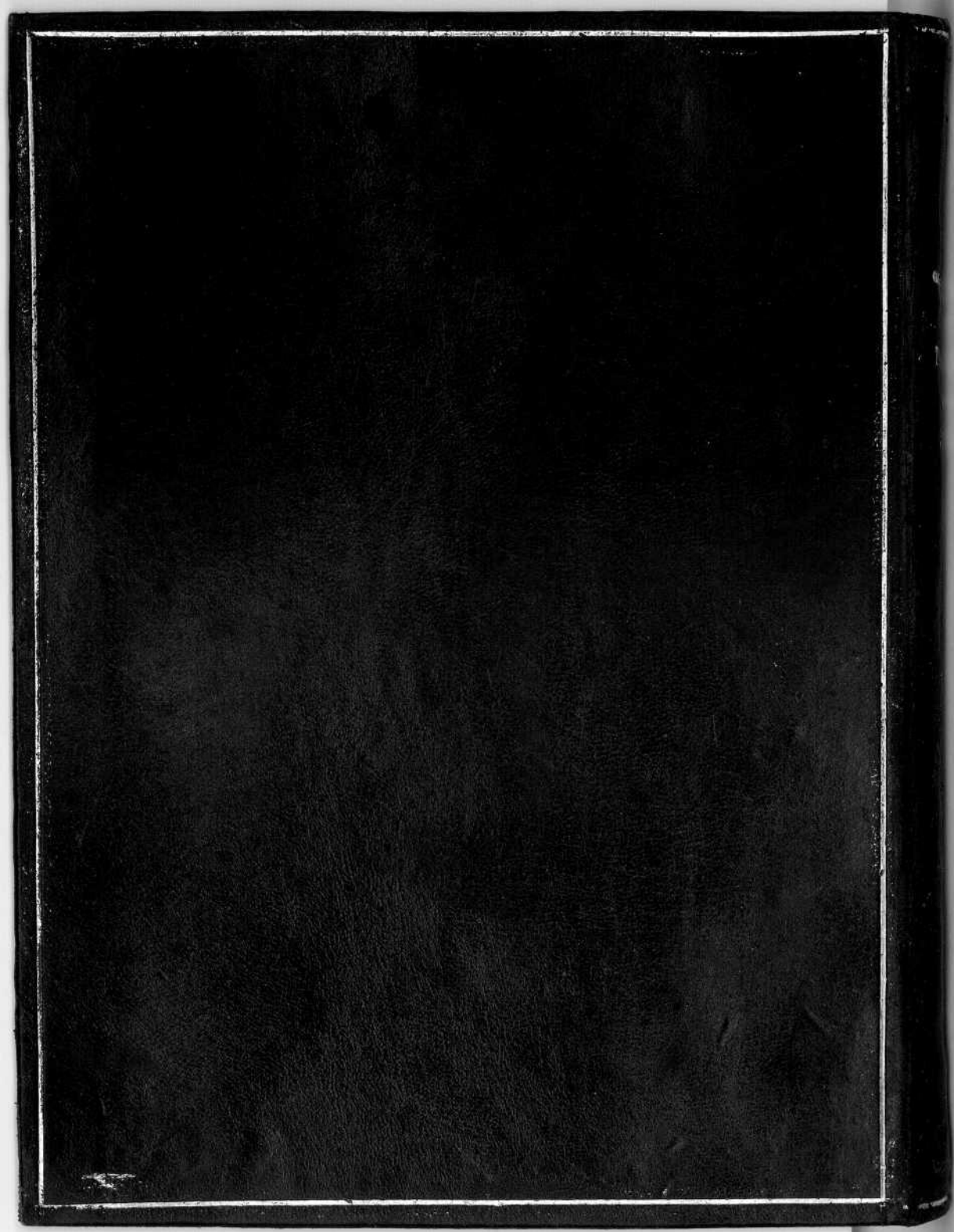
Pneumate diuina p̄nētrat mysteria legis,
Vatis honore cluens & non ignara futuri.
Cui non nota operum maiestas? claraq; Ibero
Signa solo ac valida miracula frequentia dextræ?
Post vbi felicem tetigit matura senectam,
Plena Deo, diri mores ac crimina seclī
Exosa, hinc abyth, cupidamq; in sidera mentem
Ipsa poli rutilans, & puri Stella nitoris,
Intulit, anne vides celsâ vt statione serenas
Excutiens vultus cælestem purpuret aulam?
Et soli vicina suo iubar exerat atras
Aduersum nebulas, peccatricesq; tenebras?
Illic mens niueâ vestitur luce, priorq;
Portio supremæ quæ semine creuit ab aure
Non intellecti bibit ebria nectarus haustus:
At quæ de fragili composita est altera limo,
Expectans reducem Reginâ, hac conditur vrnâ
Non cinio, assyrio sed manans corpus amomo,
Cinnamâq; & proprij rorans opobalsama odoris.
Sic succo nec inane suo, nec turpe cadauer
Liquitur, aut putri sanie fluit integra leto
Membra latent saxo, nec fœdæ conscia labis,
Quam mors ferre solet, die indubitata quietis
Symbola, & æternæ argumenta vberima vitæ,
Quæ tu doctè Pater, reparatae rara coronæ
Gloria, dum celebri Gratiano in secula curâ
Transfundis meritisque faues virtutibus: æquū
Promittit sanctus sudoribus orbis honorem,
Atque aliam certus mercedem spondet olympus.

Antonius Sanderius C.

GRACIAN

VITA

TERESA

DE

JESUS

1610